

**4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU'NUN
YAPIM İŞLERİ İHALELERİ UYGULAMALARINDA
KARŞILAŞILAN İHALE UYUŞMAZLIKLARI
VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Gökhan ÇİÇEK
Yüksek Lisans Tezi

İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı
Ocak 2009

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Gökhan ÇİÇEK'in "4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun Yapım İşleri İhaleleri Uygulamalarında Karşılaşılan İhale Uyuşmazlıkları Ve Çözüm Önerileri" başlıklı İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalındaki, Yüksek Lisans Tezi 26.12.2008 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Doç. Dr. GÖKHAN ARSLAN
Üye	: Prof. Dr. İLKER ÖZDEMİR
Üye	: Prof. Dr. MUSTAFA TUNCAN

Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU'NUN YAPIM İŞLERİ İHALELERİ UYGULAMALARINDA KARŞILAŞILAN İHALE UYUŞMAZLIKLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Gökhan ÇİÇEK

**Anadolu Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı**

**Danışman: Doç. Dr. Gökhan ARSLAN
2009, 100 sayfa**

Gelişmekte olan ülkelerde yatırımların büyük bölümü kamu tarafından yapılmaktadır. Bu yatırımların yapılabilirliğini düzenleyen kanunların yeterli olmayışı işleyiş mekanizmasında bir takım sorunlara neden olmaktadır. Bu sorunların giderilmesi için karşılaşılan sorunlara paralel önlemlerin alınması gerekmektedir.

Ekonomide en büyük alıcı olan kamu sektörünün harcamalarında; israfın önlenmesi suretiyle etkinlik ve verimliliğin artırılması esas amaç olarak benimsenmelidir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde; etkili bir kamu alım sisteminin olması ve bu sistemin doğru bir şekilde uygulanması oldukça önemlidir.

Ülkemizde uygulanmakta olan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda bir takım aksaklıkların mevcut olduğu aşikardır. Mevcut eksikliklerin ve uygulama hatalarının anlayışla karşılanması gerekliliği unutulmamalıdır. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu düzenine ilişkin Kamu İhale Kurumu tarafından düzenlenen ikincil mevzuatla birlikte kanunun uygulanabilirlik düzeyi yükseltilmeye çalışılmıştır. İşleyiş mekanizması içerisinde bulunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı ihalelerde istekli pozisyonundaki yükleniciler, meslek odaları ve diğer temsilciler Kamu İhale Kanunu'nda düzenlemelerin yapılması gerekliliğini ısrarla vurgulamakla birlikte ivedilikle önlem alınması gerekliliğini savunmaktadırlar. Çalışmanın kaleme alınması esnasında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda değişiklik yapılmasını öngören yasa tasarısı TBMM'ne sunulmuştur.

Bu çalışmada, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun uygulanması esnasında yapım işleri ihalelerine yönelik Kamu İhale Kurumu'na yapılan 326 adet şikayet başvurusu incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda uyuşmazlıkların yoğunlaştığı noktalar tespit edilmiş ve yoğunlaşma noktaları detaylı olarak irdelenmiştir. İrdeme sonucunda kanundaki eksiklerin giderilmesi yönündeki kanaate hasıl olunmuş ve gerekli önermelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kamu İhale Kanunu, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği, Kamu İhale Kurumu

ABSTRACT

Master of Science Thesis

THE APPLICATION PROBLEMS OF PUBLIC PROCUREMENT LAW AT NUMBER 4734 AT CONSTRUCTION AFFAIRS AND SOLUTION PROPOSALS

Gökhan ÇİÇEK

Anadolu University
Graduate School of Sciences
Civil Engineering Program

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Gökhan ARSLAN
2009, 100 pages

In developing countries most of the investments are made by governmental institutions. The inadequacy of the laws that organize the performance of these investments results in some problems in the mechanism of the process. In order to cope with these problems, some measures should be taken by the related institutions.

In the expenses of public sector which is the purchaser in the national economy, the main goal should be increasing the efficiency and productivity through the dissipations. Especially in developing countries one significant point is that there should be an efficient public purchase system which is performed properly.

It is clear that there are some defects in the 4734 Public Procurement Law which is being applied in our country. It should not be forgotten that existing deficiencies and faults in applications should be considered in a perceptive way. The applicability level of this law is tired to be increased through the secondary legislation law by Public Procurement Authority. Public institutions in the mechanism of the process, contractors that seems in an ambitious position in the bids of public institutions, non-governmental organizations and other institutions declare that there should be arrangements and measures in order to regulate the Public Procurement Law. During the preparation of this study, the draft law that includes changes in the 4734 Public Bid Law is submitted to TBMM (Turkish Ground National Assembly).

In this study 326 complaints, about construction affairs bids that were applied to Public Procurement Authority during the implementation process of Public Procurement Law, are examined. As a result of this analysis, the focal points of incompatibilities are identified and examined in details. At the end of this examination, it is understood that the imperfections should be corrected and necessary measures should be taken.

Keywords: 4734 Public Procurement Law, Regulation on Implementation of Works Procurement, Public Procurement Authority

ÖNSÖZ

Bu tezin hazırlanmasında üstün özverileriyle desteğini esirgemeyen değerli bilim adamları Sn. Doç. Dr. Gökhan ARSLAN ve Araştırma Görevlisi Sn. Serkan KIVRAK'a özellikle teşekkür ediyorum.

Yüksek lisans yapmam konusunda yardımcı olan Tepebaşı Belediye Başkanı Sn. Dr. M. Tacettin SARIOĞLU'na, tez çalışması boyunca bana kaynak sağlayan Tepebaşı Belediyesi personeline, deneyimlerini benden esirgemeyen ve yol gösteren Yüksek Şehir Plancısı arkadaşım Sn. Murat YILDIZ'a, yardımlarından dolayı arkadaşlarım ve sevgili aileme teşekkürü bir borç bilirim.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun en kısa sürede tüm kuruluşların güvenle kullanacakları, uluslararası düzeyde bir ihale kanunu olmasını temenni eder, bu çalışmanın konu ile ilgili herkese fayda sağlamasını dilerim.

Gökhan ÇİÇEK

Ocak 2009

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı.....	5
2. İHALE KAVRAMI VE İHALE ÇEŞİTLERİ	6
2.1. İhale Kavramı.....	6
2.2. Yüklenici (İstekli) Teklifinin Sunuş Şekline Göre İhale Çeşitleri.....	7
2.2.1. Açık İhale Usulü.....	7
2.2.2. Belli İstekliler Arasında İhale Usulü	7
2.2.3. Pazarlık Usulü	8
2.2.4. Doğrudan Temin.....	9
2.3. İnşaat Bedelinin Yükleniciye Ödenme Şekline Göre İhale Çeşitleri.....	11
2.3.1. Birim Fiyat Usulü İhale	11
2.3.2. Anahtar Teslimi Usulü İhale	11
2.3.3. Maliyet + Kâr Usulü İhale.....	12
3. KAMU İHALE KANUNU	13
3.1. Kamu İhale Kanunu'nun Çıkarılış Nedenleri	13
3.2. Kamu İhale Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler ve Değişiklikler.....	14
3.3. Kamu İhale Kurumu.....	16
3.3.1. Kamu İhale Kurumu'nun Yetki ve Görevleri.....	17
3.3.2. Kamu İhale Kurumu'nun Gelirleri	18

3.4. 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu İle 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu	
Arasındaki Farklar.....	19
3.4.1. Kapsamındaki Kuruluşlar.....	19
3.4.2. Kapsamındaki İşler.....	20
3.4.3. Temel İlkeler.....	20
3.4.4. Tanımlar ve Kavramlar.....	21
3.4.5. İhale Komisyonu ve İhale Yetkilisi.....	22
3.4.6. Tahmini Bedel - Yaklaşık Maliyet - Eşik Değer.....	23
3.4.7. İhaleye Katılabilme Şartları.....	24
3.4.8. İhaleye Katılmayacak Olanlar.....	24
3.4.9. İhalenin İlanı.....	25
3.4.10. İhale Usulleri.....	26
3.4.11. İhale Dokümanında Değişiklik veya Açıklama Yapılması.....	26
3.4.12. Tekliflerin Değerlendirilmesi.....	27
3.4.13. Uygun Bedelin Tespiti.....	27
3.4.14. Geçici Teminat.....	28
3.4.15. Yasak Fiil Ve Davranışlar.....	28
3.4.16. İhalelere Katılmaktan Yasaklama.....	29
3.4.17. Yerli İsteklilerle İlgili Düzenlemeler.....	29
3.4.18. Şikayetlerin İncelenmesi.....	30
3.4.19. Bağımsız İdari Kurum.....	31

4. KAMU İHALE KANUNU KAPSAMINDAKİ YAPIM İŞLERİ	
İHALELERİ UYGULAMALARINDA KARŞILAŞILAN PROBLEMLER	
VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	32
4.1. Araştırmanın Amacı.....	32
4.2. Araştırmanın Yöntemi.....	32
4.3. Araştırma Analizleri.....	33
4.3.1. Şeffaflık ve Rekabet.....	73
4.3.2. Yeterlik Belgeleri ve Eksik Evrakların Tamamlattırılması.....	74
4.3.3. Aşırı Düşük Teklifler.....	77
4.3.4. Yaklaşık Maliyet.....	82

4.3.5. İhale Dosyası Son Alım Tarihi	83
4.3.6. İş Deneyim Belgeleri	84
4.3.7. Benzer İşler	86
4.3.8. Bürokrasinin Yoğunluğu	87
4.3.9. Bütün Tekliflerin Reddedilmesi ve İhaleinin İptali	90
4.3.10. Tekliflerin Hazırlanması ve Sunulması	90
4.3.11. İhale İlanı, İhale Dokümanı ve İdari Şartnameler	91
4.3.12. Pazarlık Usulü	91
4.3.13. Ödenek ve Sözleşme	92
5. SONUÇLAR.....	95
KAYNAKLAR	98

ŞEKİLLER DİZİNİ

4.1. 2004 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazlarının İhale Türleri...	33
4.2. 2004 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Tür Yüzdeleri	33
4.3. 2004 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuçları	34
4.4. 2004 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuç Yüzdeleri.....	34
4.5. 2004 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Türleri.....	35
4.6. 2004 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Tür Yüzdeleri	35
4.7. 2004 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği.....	36
4.8. 2004 Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği Yüzdeleri	36
4.9. 2004 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)	40
4.10. 2004 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre).....	40
4.11. 2005 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Türleri	42
4.12. 2005 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Tür Yüzdeleri	42
4.13. 2005 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuçları	43
4.14. 2005 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuç Yüzdeleri.....	43
4.15. 2005 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Türleri.....	44
4.16. 2005 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Tür Yüzdeleri	44
4.17. 2005 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği.....	45
4.18. 2005 Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği Yüzdeleri	45
4.19. 2005 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)	46
4.20. 2005 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre).....	46
4.21. 2006 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Türleri	47
4.22. 2006 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Tür Yüzdeleri	48
4.23. 2006 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuçları	48
4.24. 2006 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuç Yüzdeleri.....	49
4.25. 2006 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Türleri.....	49
4.26. 2006 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Tür Yüzdeleri	50

4.27. 2006 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği.....	50
4.28. 2006 Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği Yüzdeleri	51
4.29. 2006 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)	52
4.30. 2006 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre).....	52
4.31. 2007 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Türleri	54
4.32. 2007 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Tür Yüzdeleri	54
4.33. 2007 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuçları	55
4.34. 2007 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuç Yüzdeleri.....	55
4.35. 2007 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Türleri.....	56
4.36. 2007 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Tür Yüzdeleri	56
4.37. 2007 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği.....	57
4.38. 2007 Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği Yüzdeleri	57
4.39. 2007 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)	58
4.40. 2007 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre).....	58
4.41. 2008 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Türleri	60
4.42. 2008 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Tür Yüzdeleri	60
4.43. 2008 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuçları	61
4.44. 2008 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuç Yüzdeleri.....	61
4.45. 2008 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Türleri.....	62
4.46. 2008 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Tür Yüzdeleri	62
4.47. 2008 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği.....	63
4.48. 2008 Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği Yüzdeleri	63
4.49. 2008 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)	64
4.50. 2008 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre).....	64
4.51. Kamu İhale Kurumuna Yapılan İtirazların İhale Türleri	66
4.52. Kamu İhale Kurumuna Yapılan İtirazların İhale Tür Yüzdeleri.....	66
4.53. Kamu İhale Kurulu Karar Sonuçları	67

4.54. Kamu İhale Kurulu Karar Sonuç Yüzdeleri.....	67
4.55. Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Türleri	68
4.56. Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Tür Yüzdeleri	68
4.57. Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği	69
4.58. Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği Yüzdeleri	69
4.59. İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)	71
4.59. (Devam) İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)	71
4.60. İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre).....	72
4.60. (Devam) İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre).....	72

ÇİZELGELER DİZİNİ

4.1. Kamu İhale Kanunu Madde İsimleri.....	37
4.2. Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği Madde İsimleri	38
4.2. (Devam) Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği Madde İsimleri.....	39

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
DB	: Dünya Bankası
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
KİK	: Kamu İhale Kurumu
KDV	: Katma Değer Vergisi

1. GİRİŞ

1.1. Giriş

Kamu kuruluşlarının mal, hizmet ve yapım işleri alımları bir taraftan kamu harcamaları diğer taraftan da ülke ekonomisi içerisinde önemli bir paya sahiptir. Kamu harcamalarının etkin bir biçimde gerçekleştirilmesi hem kamu tasarruflarına olumlu katkıda bulunacak hem de vergi mükelleflerinin parasının gerçek değerinde harcanmasına ve dolayısıyla ekonomide kaynakların optimal olarak tahsis edilmesine yardımcı olacaktır [1].

Yatırımların büyük bir bölümünü kamu sektörünün yaptığı ülkelerde, kamu ihale düzeni, sosyal ve ekonomik politikalar açısından büyük önem taşımaktadır. Bazen "Devlet İhalesi" olarak da adlandırılan Kamu İhalesi, hükümet tarafından idari görevlerini yerine getirmek ve halka hizmet sunmak için gerek duyulan inşaat hizmetleri de dahil olmak üzere mal ve hizmetlerin satın alınmasıdır. Tüm ülkelerde, kamu yetkilileri çoğu zaman başlıca mal ve hizmet satın alıcılarıdır. Bu satın alımlar, büro mobilyasından belediye taşıma sistemi, otobüs veya hastane temizlik hizmetleri ya da yeni bir santral veya otoyol inşaatına kadar çeşitlilik gösterebilir. Kamu sektörünün satın alma kararları, bireysel firmalar için yaşamsal öneme sahip olmanın yanı sıra, tüm ekonomiyi de etkilemektedir. Kamu sektörü tarafından tek bir defada harcanan tutar, çoğu zaman, bir hane halkı veya şirket tarafından harcanan tutardan çok daha fazladır. Bunun sonucunda, sanayinin önünde çok cazip bir pazar açılmaktadır. İhale yoluyla satın alma, finansal kiralama, kiralama ve taksitli satın alma da dahil, her türlü sözleşme yoluyla yapılan alımlar kapsamaktadır [2].

İdare, kamu hizmetlerinin yürütülmesi sırasında ülke içinde ve dışında kamu kesimi ve özel kesimle mal ve hizmet alım satımı, kiralama gibi ilişkiler kurmakta ve bu ilişkilerini belli bir usul dairesinde yürütmektedir. İdari usulün özel bir yansıması olarak da nitelendirebilecek olan ihale usulü, kamunun ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanmasını sağlamak için öngörülmüş bir yoldur. Bu yolla, çoğu kez tek yanlı işlemler yaparak bireylerle karşı karşıya gelmekten kaçınan

idarelerin, belirli bir sistem dahilinde faaliyetlerini sürdürmeleri, böylece güvenilir ve şeffaf idare hedefine ulaşmalarının amaçlandığı söylenebilir [3].

Tarihsel sürece bakıldığında, gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerde kamu ihalelerinin sürekli artış eğiliminde olduğu gözlenmiştir. Ülkemizde de artan kamu ihaleleri doğrultusunda hem işleyiş mekanizmasının sağlam bir zemine oturtulması hem de Avrupa Birliği'ne üyelik aşamasındaki uyum paketleri dolayısıyla çeşitli yasal düzenlemeler yapılmış ve yapılmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde, kamu ihaleleri ile ilgili ilk düzenleme 1857 tarihli Nizamname ile başlamıştır. Cumhuriyet ile birlikte ülkemizde, kamu kurum ve kuruluşların ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak çıkarılan ilk kanun, 22.04.1925 gün ve 661 sayılı Müzayede, Münakasa ve İhale Kanunu olmuştur. Daha sonra 02.06.1934 gün ve 2490 sayılı Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanunu ve bilahare 08.09.1983 gün ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu çıkarılmıştır.

Bütün bu kanunların temelinde, Devlet ihtiyaçlarının, en uygun şartlarla ve zamanlarda, açıklık ve rekabet ilkelerinin gözetilerek karşılanması amaçlanmıştır. Ayrıca anılan Kanunlarda, kamu kurum ve kuruluşlarının sadece harcama disiplinine yönelik hizmet ve mal alımı ile yapım işleri değil, aynı zamanda gelir disiplinine yönelik mal ve hizmet satımı, kiralama, trampa ve mülkiyetten gayri ayni hak tesisi gibi işlemler de düzenlenmiştir [4].

1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun, 18 yıllık uygulaması sonucunda; günümüzün değişen ve gelişen ihtiyaçlarına cevap vermediği, uygulamada ortaya çıkan aksaklıkları giderme konusunda yetersiz kaldığı, AB, DB ve DTÖ gibi uluslararası kuruluşların ihale mevzuatı ile paralellik göstermediği ve en önemlisi de uygulamada bütün kamu kurum ve kuruluşlarını kapsamadığı görülmüştür. Bu doğrultuda; kamu ihaleleri ile ilgili geniş kapsamlı yeni bir kanunun hazırlanması gereği ortaya çıkmıştır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun yukarıda bahsettiğimiz üzere mevcut olan sakıncalarını ortadan kaldırmak için kamu ihaleleriyle ilgili güncel ve kapsamlı yeni bir kanun hazırlanmasına yönelik çalışmalar yıllar önce başlamış; belirli bir aşamaya getirilmiş ve ihale mevzuatına ilişkin geniş kapsamlı bir reform gerçekleştirilmek istenmiştir. 1999 yılı Aralık ayında AB tarafından Türkiye'ye adaylık statüsünün

tanınmasıyla bu yöndeki çalışmalar hızlanmış ve böylece bu alana ilişkin sürdürülen reform çalışmaları da yeni bir boyut kazanmıştır.

Maliye Bakanlığı ve Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nca müştereken hazırlanarak Bakanlar Kurulu'nca 20.11.2001 tarihinde T.B.M.M. Başkanlığına gönderilen Kamu İhale Yasa Tasarısı, 26.11.2001 tarihinde Meclis Başkanlığı'nca esas komisyon olarak Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna ve tali komisyon olarak da Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir. Söz konusu tasarı, tali komisyon olan Plan ve Bütçe Komisyonunda 25.12.2001 tarihinde ve esas komisyon olan Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda ise 27.12.2001 tarihinde incelenip görüşülmüş ve 02.01.2002 tarihinde ise Meclis Başkanlığı'na arz edilmiştir. 04.01.2002 tarihinde T.B.M.M. Genel Kurulu'nda kabul edilerek yasalaşmıştır. Kamu hukukuna tabi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının mal ve hizmet ile yapım işleri ihalelerinde uygulanacak esaslar ve usulleri düzenleyen, saydamlık ile rekabet kavramlarında olduğu gibi daha pek çok konuda reform niteliğinde değişiklikler getiren 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, Cumhurbaşkanınca incelenip onaylanmış ve 22.01.2002 tarihli, 24648 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Kanunun 53 üncü maddesi ile geçici 1, 5 ve 6 ncı maddeleri yayım tarihinde diğer maddeleri ise 01.01.2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ayrıca; kamu ihaleleri sonucunda yapılması gereken sözleşmeler ile ilgili hususların ayrı bir kanun ile düzenlenmesi öngörülmüş ve bu doğrultuda 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu çıkarılmış ve bu kanun da 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile birlikte 01.01.2003 tarihinde 24648 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kanunların uygulanmasına ilişkin olarak hazırlanan yönetmeliklerin de yayımlanmasıyla birlikte 2886 sayılı Devlet İhale Kanunuyla ilgili mevcut sistem tamamen terk edilerek; devlet ihaleleri alanında yepyeni bir sayfa açılmıştır. DB yetkilileri tarafından 'büyük bir reform' olarak nitelendirilen bu değişiklik, Avrupa Birliği İlerleme Komisyonu tarafından da Birliğin ihale alanındaki düzenlemeleriyle uyumlaştırma yönünde önemli bir adımı teşkil etmiştir [5]. AB düzenlemeleri ve uluslararası uygulamalarıyla paralellik göstermeyen maddelerinde değişiklik yapılarak yeknesaklığın sağlanması ve uygulanması esnasında sorun teşkil

edeceği tespit edilen hükümlerin yeniden düzenlenmesi amacıyla henüz tamamı yürürlüğe girmemiŐken 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun yaklaşık 10 maddesinde 12.06.2002 tarihli 4761 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile önemli değişiklikler yapılmıştır. Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu yürürlüğe girdikten sonra; uygulamada karşılaşılan bazı sorunların giderilmesi ve uluslararası standartlara uyumlu olmayan bazı düzenlemelerin uyumlu hale getirilmesi amacıyla her iki kanunda, 30.07.2003 tarihli ve 4964 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile yaklaşık 49 maddelik deđiŐikliđe gidilmiŐtir. Bu değişikliklerin ardından 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda; 12.12.2003 tarihli ve 5020 sayılı Bankalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun, 27.04.2004 tarihli ve 5148 sayılı  zelleŐtirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ile Kanun Hükümünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Kamu İhale Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 14.07.2004 tarihli ve 5226 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 10.11.2004 tarihli ve 5255 sayılı İzmir Kentinde Yapılacak Dünya  niversitelerarası Spor Oyunları (Universiade) Kanunu, 03.03.2005 tarihli ve 5312 sayılı Deniz  evresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tanzimi Esaslarına Dair Kanun, 22.02.2007 tarihli ve 5583 sayılı Futbol Müsabakalarında Müşterek Bahisler Tertibi Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 28.03.2007 tarihli 5615 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 18.04.2007 tarihli 5625 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 01.06.2007 tarihli 5680 sayılı Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 27.12.2007 tarihli 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu, 20.02.2008 tarihli 5737 sayılı Vakıflar Kanunu, 15.05.2008 tarihli 5763 sayılı İŞ Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile değişiklikler yapılmış ve kanun bugünkü halini almıştır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada İhale kavramının detaylarına değinildikten sonra, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun detayları incelenmiştir. Kamu İhale Kurumu'na yapılmış olan 326 adet şikayet kapsamlı olarak incelenmiş ve sonuç kısmı oluşturulmak suretiyle çalışma tamamlanmıştır. Ülkemizde uygulanmakta olan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun yapım işleri ihaleleri uygulamalarındaki ihale uyuşmazlıklarının irdelenmesi suretiyle karşılaşılan problemleri tespit etmek ve bu tespitlere yönelik çözüm önerileri sunmak bu çalışmanın esas amacını teşkil etmiştir.

Araştırmanın başlangıç aşamasında; Engin KÖKSAL'A ait "4734 Sayılı KİK ve 4735 Sayılı KİSK çerçevesinde, Yapım İşlerinde, Sözleşme Aşamasına Kadar Geçen Sürede Karşılaşılan Sorunlar, Belirsizlikler ve Uygulama Farklılıklarının İncelenmesi" [6], İbrahim HELLAÇ'A ait "Sözleşme Aşamasından Kabule Kadar İnşaat İhale Uygulaması" [7], Mukaddes DİKER'E ait "Sözleşme Uygulamasına Kadar İnşaat İhale Düzenimizin Genel Yapısı" [8], Onur KARAPINAR'A ait "2886 ve 4734 Sayılı İhale Kanunlarının İncelenmesi ve Yapım İşlerinde 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar İçin Çözüm Önerileri" [9], Olgun BUDAK'A ait "4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar İçin Çözüm Önerileri" [10]; başlıklarını taşıyan yüksek lisans tezleri incelenerek çalışmanın yapılabilirliğini belirleyen kurallar konusunda faydalar sağlanmıştır.

Bu araştırmacının amacı doğrultusunda yapılacak analizler sonucunda elde edilecek sonuçların gerek kamu kurum ve kuruluşlarına gerekse özel sektör mensuplarına faydalı bir kaynak olması hedeflenmiştir.

2. İHALE KAVRAMI VE İHALE ÇEŞİTLERİ

2.1. İhale Kavramı

İhale basit olarak bir işin, birçok istekliden şartlara en uygun teklifte bulunana verilmesi olarak tanımlanabilir. Konu ile ilgili çalışmalar yapan bilim adamlarının konuya yaklaşımları şu şekildedir:

McAfee ve McMillan (1987) İhale kavramını, kaynakların dağıtımının ve fiyatların, piyasa katılımcılarının teklifleri ile belirlendiği, açık ve tanımlanabilir kuralları olan bir piyasa mekanizması olarak tanımlamaktadırlar.

Binmore ve Klemperer'e (2001) göre ise iyi tasarlanmış bir ihale, kaynakların onu en iyi şekilde değerleyecek olanlara dağıtımını ifade etmektedir.

Feldmann ve Mehra'nın (1992) ihalenin tanımlanması hakkındaki görüşleri; "İhale dar anlamıyla bir tahsis yöntemidir. Nesnenin piyasa fiyatının bulunmadığı ya da belirsiz olduğu durumlarda ihale düzenlemeleri fiyat oluşturma sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu durumlar, özellikle, iktisadi ajanların, ihale edilen nesneye ait bilgiye erişim ve bu bilgileri değerlendirmelerindeki farklılıkların neden olduğu bilgi ve maliyet asimetrilerini içermektedir. İhaleler, tek bir nesneye konu olabileceği gibi homojen malların çoklu parçaları için de düzenlenebilir." şeklinde olmuştur.

Jacobsen (1999) ise ihale yöntemine, "ihale nesnelerin sabit bir fiyat ve standart değerlerin dışında satılabilmesine imkan tanımaktadır. Fiyatlar, yöntemin uygulandığı andaki arz ve talep koşullarına, söz konusu koşullar ise piyasada ileriye dönük beklentilere göre şekillenmektedir. Satıcı açısından beklenen sonuç, mümkün olduğunca potansiyel alıcılar arasından nesneye en fazla değer verenin fiyatına yaklaşılmasıdır. Satıcının söz konusu değeri bilmesi halinde, nesnenin satışı için ihaleye çıkma gereği de ortadan kalkacaktır. Bu durumda satıcı, nesneyi en fazla değerleyen potansiyel alıcıya, nesneyi aynı veya yaklaşık fiyattan teklif ederek satılmasına çalışacaktır. Ancak genelde, nesnelerin fiyatı belirsizdir ve bu anlamda yöntem çok gerekli bir piyasa mekanizması olarak karşımıza çıkmaktadır" şeklindeki yorumuyla açıklık getirmeye çalışmıştır.

Cameron, Cramton ve Wilson (1997) ise ihalelerin, kolaylıkla takip edilebilmesi ve anlaşılabilmesi bakımından son zamanlarda sıklıkla başvuru bir piyasa değerlendirme yöntemi olarak karşımıza çıktığını vurgulamaktadırlar.

2.2. Yüklenici (İstekli) Teklifinin Sunuş Şekline Göre İhale Çeşitleri

İdarelerce mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinde aşağıdaki usullerden biri uygulanır:

2.2.1. Açık İhale Usulü

Açık ihale usulü, bütün isteklilerin teklif verebildiği usuldür.

2.2.2. Belli İstekliler Arasında İhale Usulü

Belli istekliler arasında ihale usulü, yapılacak ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda idarece davet edilen isteklilerin teklif verebildiği usuldür. İşin özelliğinin uzmanlık ve/veya yüksek teknoloji gerektirmesi nedeniyle açık ihale usulünün uygulanmadığı mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesi bu usule göre yaptırılabilir.

Bu usule göre yapılacak ihalelerde adayların başvurularını hazırlayabilmeleri için en az 25 gün süre tanınarak ön yeterlik ilanı yapılır. Kamu İhale Kanunu'nun 10 uncu maddesine uygun olarak belirlenen ve ön yeterlik dokümanı ile ön yeterlik ilanında belirtilen değerlendirme ölçütlerine göre adayların ön yeterlik değerlendirmesi yapılır. Belirtilen asgari yeterlik koşullarını sağlayamayanlar yeterli kabul edilmez. Yeterli olduğu tespit edilen bütün adaylara tekliflerini hazırlayabilmeleri için en az 40 gün süre verilerek ihaleye davet mektubu gönderilir.

Ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda yeterli bulunmayan adaylara da yeterli bulunmama gerekçeleri yazılı olarak bildirilir. İşin niteliğine göre rekabeti engellemeyecek şekilde Kamu İhale Kanunu'nun 10 uncu maddesine uygun olarak belirlenen ve ihale dokümanı ile davet mektubunda belirtilen

değerlendirme kriterlerine göre tekliflerin değerlendirilmesi yapılarak ihale sonuçlandırılır. İhaleye davet edilebilecek aday sayısının 5'ten az olması veya teklif veren istekli sayısının 3'ten az olması halinde ihale iptal edilir.

Teklif veren istekli sayısının 3'ten az olması nedeniyle ihalenin iptal edilmesi durumunda, ihale dokümanı gözden geçirilerek varsa hatalar ve eksiklikler giderilmek suretiyle, ön yeterliği tespit edilen bütün istekliler tekrar davet edilerek ihale sonuçlandırılabilir.

2.2.3. Pazarlık Usulü

Aşağıda belirtilen hallerde pazarlık usulü ile ihale yapılabilir:

a) Açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihale sonucunda teklif çıkmaması.

b) Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

c) Savunma ve güvenlikle ilgili özel durumların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

d) İhalenin, araştırma ve geliştirme sürecine ihtiyaç gösteren ve seri üretime konu olmayan nitelikte olması.

e) İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan nitelikte belirlenememesi.

f) İdarelerin yaklaşık maliyeti yüzbirbin dokuzyüzseksenaltı Yeni Türk Lirasına (01.02.2008–31.01.2009 tarihleri arasında geçerli olan değer) kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları.

(b), (c) ve (f) bentlerinde belirtilen hallerde ilan yapılması zorunlu değildir. Ancak, bu bentlere göre yapılacak ihalelere en az üç istekli davet edilmelidir.

İlan yapılacak hallerde, ilanda ihale konusu alanda faaliyet gösteren ve idarece yeterliği tespit edilen adaylar ile görüşme yapılacağı belirtilir. Gerek ilan yapılan gerekse ilan yapılmayan hallerde, sadece idare tarafından Kamu İhale Kanunu'nun 10 uncu maddesine uygun olarak belirlenen ve ihale dokümanında

belirtilen değerlendirme kriterlerine göre yeterliği tespit edilenler ile görüşme yapılır.

(a), (d) ve (e) bentlerine göre yapılacak ihalelerde istekliler, öncelikle ihale konusu işin teknik detayları ve gerçekleştirme yöntemleri gibi hususlarda fiyatı içermeyen ilk tekliflerini sunar. İdarelerin ihtiyaçlarını en uygun Şekilde karşılayacak yöntem ve çözümler üzerine ihale komisyonları her bir istekli ile görüşür. Teknik görüşmeler sonucunda Őartların netleşmesi üzerine bu Şartları karşılayabilecek isteklilerden, gözden geçirilerek Şartları netleştirilmiş teknik Őartnameye dayalı olarak fiyat tekliflerini de içerecek Şekilde son tekliflerini vermeleri istenir.

(a), (b) ve (c) bentlerine göre yapılacak ihalelerde, verilen son teklifler üzerinde fiyat görüşmesi yapılarak ihale sonuçlandırılır.

(a), (d) ve (e) bentlerine göre yapılacak ihalelerde teklif veren istekli sayısının 3'ten az olması halinde ihale iptal edilir.

(f) bendi kapsamında yapılan mal alımlarında, malın sözleşme yapma süresi içinde teslim edilmesi ve bunun idarelerce uygun bulunması halinde, sözleşme yapılması ve kesin teminat alınması zorunlu değildir.

2.2.4. Doğrudan Temin

Aşağıda belirtilen hallerde ihtiyaçların ilan yapılmaksızın doğrudan temini usulüne başvurulabilir:

a) İhtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi.

b) Sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması.

c) Mevcut mal, ekipman, teknoloji veya hizmetlerle uyumun ve standardizasyonun sağlanması için zorunlu olan mal ve hizmetlerin, asıl sözleşmeye dayalı olarak düzenlenecek ve toplam süreleri üç yılı geçmeyecek sözleşmelerle ilk alım yapılan gerçek veya tüzel kişiden alınması.

d) Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin otuzbin beşyzdoksanbeş (01.02.2008–31.01.2009 tarihleri arasında geçerli olan değer)

Yeni Türk Lirası diğer idarelerin onbin yüzdoksanbeş (01.02.2008–31.01.2009 tarihleri arasında geçerli olan değer) Yeni Türk Lirasını aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar.

e) İdarelerin ihtiyacına uygun taşınmaz mal alımı veya kiralanması.

f) Özelliğinden dolayı stoklama imkanı bulunmayan ve acil durumlarda kullanılacak olan ilaç, tıbbî sarf malzemeleri ile test ve tetkik sarf malzemesi alımları.

g) Milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülen uyuşmazlıklarla ilgili davalarda, Kamu İhale Kanunu kapsamındaki idareleri temsil ve savunmak üzere Türk veya yabancı uyruklu avukatlardan ya da avukatlık ortaklıklarından yapılacak hizmet alımları.

h) 4353 sayılı Kanunun 22 nci ve 36 ncı maddeleri uyarınca Türk veya yabancı uyruklu avukatlardan hizmet alımları.

ı) Türkiye İş Kurumunun, 25/6/2003 tarihli ve 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 3 üncü maddesinin (b) ve (c) bentlerinde sayılan görevlerine ilişkin hizmet alımları ile 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 48 inci maddesinin yedinci fıkrasında sayılan görevlerine ilişkin hizmet alımları.

Bu maddeye göre yapılacak alımlarda, ihale komisyonu kurma ve Kamu İhale Kanunu'nun 10 uncu maddesinde sayılan yeterlik kurallarını arama zorunluluğu bulunmaksızın, ihale yetkilisince görevlendirilecek kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak ihtiyaçlar temin edilir.

(a), (b) ve (c) bentlerine göre, tekliflerin hazırlanması için yeterli süre tanınmak suretiyle davet edilecek istekli ile idarenin ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılamak amacıyla teknik şartlar ve fiyat üzerinde görüşme yapılarak ihtiyaçlar temin edilir. (d) bendinin uygulanması halinde, ihale komisyonu kurulmadan ve teminat alınmadan ihale yetkilisince görevlendirilecek kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak ihtiyaçlar temin edilir. Bu bent gereğince temin edilen ihtiyaçlara ilişkin olarak hazırlanan sözleşmelerin notere onaylatılması ve tescil ettirilmesi zorunlu değildir. (e) bendinin uygulanması halinde de, piyasada fiyat araştırması yapılması zorunludur [11].

2.3. İnşaat Bedelinin Yükleniciye Ödenme Şekline Göre İhale Çeşitleri

İnşaat işlerinde genellikle yatırım maliyeti büyük ve tamamlanma süreci uzundur. Bu nedenle inşaat bedeli yükleniciye işin başında ya da iş bittikten sonra verilmemekte; işin gerçekleştirilme aşamasında belirli aralıklarla ve belirli miktarlarda ödenmektedir. Bu ödemelerin yapılış şekline göre de ihaleler çeşitli isimler almaktadır. İşin hangi yöntemle yapılacağıın belirlenmesi hem mal sahibi hem de yüklenici için önemli olmaktadır. Çünkü inşaat sözleşmeleri düzenlenirken, ihale türünün gerektirdiği açıklama ve kararların sözleşmeye konulması gerekmektedir. Aşağıda, inşaat bedelinin ödenme şekline göre değişen ihale çeşitleri özetlenmiştir.

2.3.1. Birim Fiyat Usulü İhale

Bu ihale yönteminde, yapılan işlerin bedeli belirlenirken, söz konusu işlerin birim fiyatları esas alınmaktadır.

Yükleniciye yapılacak ödemenin tutarı belirlenirken, önce o dönemde yapılmış olan işlerin miktarı belirlenmekte (metrajı çıkartılmakta); sonrada her bir iş kendi birim fiyatı ile çarpılmakta ve bulunan sonuçlar toplanmaktadır. Örneğin; bir ödeme döneminde yüklenici, X metreküp kazı, Y metreküp beton, Z metreküp taş duvar, işi yapmış ve bu işlerin birim fiyatı sıra ile a,b,c ise yapılacak ödeme (M), aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

$$M=(X \times a)+(Y \times b)+(Z \times c)$$

2.3.2. Anahtar Teslimi Usulü İhale

Bu ihale yönteminde mal sahibi ile yüklenici inşa edilecek yapının toplam fiyatı üzerinden anlaşmaktadırlar. Yüklenici ek bir talepte bulunmadan işi, proje, şartname ve sözleşmesine göre tamamlamayı taahhüt etmektedir. İşin sözleşmesinde, inşaat için öngörülen toplam bedelin inşaatın hangi aşamalarında ve ne miktarlarda ödeneceği belirtilmektedir. Örneğin; temel bitince inşaat

bedelinin % 10'u, duvarlar örülünce %12'si vb. şekilde bir ödeme planı belirlenerek sözleşmeye konmaktadır.

2.3.3. Maliyet + Kâr Usulü İhale

Bu ihale yönteminde, yükleniciye yapılacak ödemeler belirlenirken, işin maliyetine, maliyetin belirli bir yüzdesi kadar kâr eklenmesi öngörülmektedir. Örneğin; kâr oranı %15 öngörülmüş ve yüklenicinin yapmış olduğu işlerin maliyeti 10.000 YTL olarak belirlenmişse, yükleniciye yapılacak ödeme, $10000+(10000 \times \%15)=11.500$ YTL olarak hesaplanmaktadır. Dolayısıyla, bu ihale şeklinde, üretim maliyeti belirlenirken hangi giderlerin maliyete dâhil edileceği ve bunların nasıl belgeleneceği ile kâr oranının ne kadar olacağını belirlenmesi önemli olmaktadır. Bu nedenle, inşaata başlanılmadan önce taraflar arasında bu hususların açıklığa kavuşturularak sözleşmeye konulması gerekmektedir. Maliyet + kâr usulü ihalede, kâr oranı önceden belirlenmiş olduğundan, maliyeti azaltarak kârı artırma yönündeki eğilimlerin önüne geçilmiş olmaktadır. Ancak, yüklenici kârı, maliyetin bir yüzdesi olarak belirlendiğinden, kâr miktarını artırmak amacıyla suni maliyet artışlarına neden olacak gereksiz harcamalar yapma eğilimi ve malzeme israfı artabilmektedir. Bu nedenle, bu tür ihalelerin sözleşmeleri düzenlenirken söz konusu olumsuzlukları en aza indirecek önlemlerin düşünülmesi gerekmektedir.

3. KAMU İHALE KANUNU

Ülkemiz AB'ne tam üye olma çabaları içindedir. Bu amaçla hukuksal alanda çeşitli değişiklikler yapılmakta ve uyum yasaları çıkarılmaktadır. Gerek bu nedenle ve gerekse 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun günümüzün değişen ve gelişen ihtiyaçlarına cevap vermediği, uygulamada ortaya çıkan aksaklıkları gidermede yetersiz kaldığı ve bütün kamu kurumlarını kapsamadığı gerekçeleriyle yeni mevzuat düzenleme çabaları başlatılmıştır. Maliye Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından 20.04.1999 tarihinde başlatılan müşterek çalışmalar sonucunda hazırlanan tasarı ve gerekçesi T.B.M.M.'ne sunulmuştur. T.B.M.M.'de yapılan görüşmeler sonucunda 01.01.2003 tarihinde yürürlüğe girmek üzere 04.01.2002 tarihinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kabul edilmiştir [4].

3.1. Kamu İhale Kanunu'nun Çıkarılış Nedenleri

a) Ülkemizde, 1984 yılında yürürlüğe giren 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve çeşitli tarihlerde çıkartılan Bakanlar Kurulu Kararları ve Yönetmelikler ile yürütülen kamu alımları sisteminin, uluslararası gelişmelerle uyumlu olmaması ve modern gelişmelerle paralellik sağlayamaması.

b) Uluslararası gelişmelere uygun olarak daha şeffaf ihale kurallarının uygulandığı, alım yapan idarelerin hesap verme yükümlülüğünün arttırıldığı, uluslararası rekabete daha çok imkan sağlandığı, idarelerin istekliler arasında keyfi ayrımcılık yapmadığı bir kamu ihale sistemi oluşmaması nedeniyle kamu harcamalarından beklenen yararların elde edilemediği.

c) Alımı yapan kamu görevlilerinin kamuoyu önünde hesap verebilir bir konuma getirilmesini sağlamak için alım sürecinin başından sonuna kadar mümkün olan en üst seviyede saydamlığın sağlanması zorunluluğu ve dolayısıyla saydamlığın getirdiği güven ortamında teklif vermek isteyen istekli veya yüklenicilerin sayısının çoğalması ve sonuç olarak ihalelerde rekabetin arttırılması gereğinin ortaya çıkması.

d) Mevcut ihale sisteminin; Avrupa Birliği, Dünya Ticaret Örgütü ve Dünya Bankası gibi uluslararası ihale uygulamalarına paralellik göstermemesi.

e) Kamu kaynaklarının kullanımı konusunda, örneğin ihale sonuçlarının ilanında olduğu gibi işlemlerin ve yürütölen usulün kamuoyunun yeterince bilgilenmesine yönelik olmadığı.

f) Belirli bir ekonomik ve mali yeterliliği ile mesleki ve teknik yeterliliği bulunan isteklilerin karşısına, örneğin karne uygulamasında olduğu gibi mevcut kurullarla yeterli rekabeti önleyecek engellerin çıkarılması.

g) Kamu ihaleleri ile ilgili sorumlu bir denetim ve takip biriminin olmaması [4,12,13].

3.2. Kamu İhale Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler ve Değişiklikler

a) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre yapılan ihalelere ilişkin olarak taraflar arasında düzenlenecek sözleşmelere ilişkin hükümler ayrı bir kanun halinde düzenlenmiştir.

b) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile istisnalar bir madde altında toplanmış, bazı yeni tanımlar getirilmiş ve bazı tanımlar ise değiştirilmiş, ihale komisyonlarının idare personelinden oluşması esasına geçilmiş; İhale ilanları ile yerli istekliler lehine tercihlerin kullanılabilmesinde kıstas olarak kullanılan eşik değerler uygulaması getirilmiş; Keşif özetlerine dayalı tahmini bedel uygulaması kaldırılarak yerine piyasa araştırmasına dayalı yaklaşık maliyet uygulaması benimsenmiştir.

c) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamı, kamu kurum ve kuruluşları açısından oldukça genişletilmiştir.

d) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda 2886 Devlet İhale Kanunu'nda benimsenen temel ilkeler ile birlikte bazı farklı prensiplerde benimsenmiştir.

e) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile idarece tespit edilen yaklaşık maliyetin ihale sonuçlanıncaya kadar gizli tutulması kuralı getirilmiş, müteahhitlik karnesi ve yeterlilik komisyonu uygulamaları kaldırılmış, ihalelere katılabilecek istekliler açısından yeterliliklerinin tespitine yönelik olarak

ekonomik ve mali yeterlilikler ile mesleki ve teknik yeterlilikler ayrımı yapılmış ve buna ilişkin bilgi ve belgeler ayrıntılı olarak sayılmıştır. Kamu ihalelerine katılmayacak olanların kapsamı genişletilmiş; AB ihale mevzuatına uygun olarak isteklilerin ihalelere yeterli ölçüde hazırlanabilmelerini temin amacıyla, oldukça uzun ilan süreleri getirilmiş; Katılımın ve rekabetin artırılması amacıyla genel olarak ilanların Resmi Gazete`de yayınlanması ilkesi benimsenmiş ve idarelerin birden fazla ilan yapabilmelerine imkan sağlanmış; Alt yüklenicilere yönelik hükümlere yer verilmiş; İhalelerde yasak olan fiil ve davranışların kapsamı genişletilmiş; İhale gününden önce hangi hallerde ihalenin iptal edileceği belirlenmiştir .

f) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile ihale usulleri, uluslararası mevzuata uygun bir biçimde dört ana başlık altında toplanmış ve açık ihale usulü ile belli istekliler arasında ihale usulünün temel ihale usulleri olduğu kabul edilmiş; Açık ihale usulü işin niteliklerinin gerektirdiği yeterliğe sahip olan bütün isteklilerin teklif verebildiği usul olarak tanımlanmış; Belli istekliler arasında ihale usulü de temel ihale usulü olarak kabul edilmiş, İhale usulü olarak pazarlık usulü ve doğrudan temin usulü düzenlenmiştir.

g) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile ihalelere katılacak isteklilerin ön yeterliliklerinin de ilan edileceği ve ön yeterlilik değerlendirmelerinin ihale komisyonlarınca yapılacağı esası benimsenmiş; Belirlenen belli istekliler arasında ihale usulünde bağlı ya da ilgili olunan bakan onayı alınması zorunluluğu kaldırılmıştır .

h) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile adayların ilanda belirtilen güne kadar teklif ve başvuruların idareye sunmaları öngörülmüş, ancak ihale komisyonlarına ihale kararı için belirli bir süre verilmemiş; İhalenin fiyat dışı unsurlarında dikkate alındığı ekonomik açıdan en avantajlı teklif veren istekliye verilmesi esası benimsenmiş; Ekonomik açıdan en avantajlı teklifi yapan isteklinin sözleşme yapılmasında görev ve sorumluluğunu yerine getirmemesi halinde, işin yeniden ihalesi yerine ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibine ihale yapılacağı bir sistem getirilmiş; Tekliflerin yaklaşık maliyete göre çok yüksek olması ya da yaklaşık maliyete göre çok yüksek olmamakla birlikte mevcut ödeneğinin teklifi karşılayamaması halinde ihale komisyonuna, tüm teklifleri ret ederek ihaleyi iptal

etme yetkisi verilmiş ve aşırı düşük tekliflerle ilgili düzenleme yapılmıştır.

1) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile geçici teminat oranı değiştirilmiş; Kesinleşen ihale kararının, sadece ihaleyi kazanan istekli yerine diğer tüm isteklilere tebliği ve ihale kararının kamuya ilanı uygulamasına geçilmiş; İhale yetkilisi tarafından gerekçesi belirtilmek suretiyle ihale kararını iptal edebilme yetkisi ve görevi verilmiştir.

j) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile ihale sonuçlarının ilanı uygulaması başlatılmış; Tekliflerin aynı olması halinde fiyat dışı unsurların dikkate alınarak ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenerek ihalenin yapılması usulü benimsenmiş; Yerli isteklilere ve yerli malına yönelik fiyat avantajlarının sağlanması esası getirilmiş; danışmanlık hizmet ihalelerine ilişkin özel hükümler getirilmiş ve ayrı bir bölüm altında toplanmıştır.

k) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile bütün ihalelerin sözleşmeye bağlanması ve bu sözleşmelerin notere onaylatılması ve tescil ettirilmesi esası benimsenmiş; Kamu İhale Kurumu oluşturulmuş; Kamu ihalelerine ilişkin isteklilerin itiraz ve şikayetlerin incelenmesini ayrı bir idari usule bağlanmış; İhale yetkilisi ve ihale komisyonlarının ceza sorumlulukları genişletilmiştir [12].

3.3. Kamu İhale Kurumu

Devletin iktisadi örgütlenmesini dünyadaki yeni ekonomik yapıyla uyumlu hale getirebilmek aynı zamanda daha etkin ve verimli ekonomik yapıyı sağlamak amacıyla ülkemizde kamu yönetimi yapısı içerisinde düzenleyici kurullar oluşturulmuştur. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile kamu tüzelkişiliğine haiz, idari ve mali özerkliğe sahip olan Kamu İhale Kurumu bu düzenleyici kurullar içerisinde yer almaktadır [14]. Kamu İhale Kurumu uluslararası örneklere uygun olarak, ihalenin başlangıcından sözleşmenin imzalanmasına kadar olan süre içerisinde idare tarafından yapılan işlemlerde mevzuata aykırılıklar olduğuna dair şikayetleri incelemek ve sonuçlandırmak, bütün ihale mevzuatını hazırlamak ve uygulamayı yönlendirmek, kamu ve özel sektöre eğitim vermek, ihalelerle ilgili istatistikler oluşturmak ve yayımlamak, haklarında yasaklama kararı verilenlerin

sicillerini tutmak görevlerini yerine getirmek üzere kurulmuştur [15].

Merkezi Ankara'da bulunan Kamu İhale Kurumu görevlerini yerine getirirken bağımsız olup, bağlı olduğu bakanlık Maliye Bakanlığı'dır. Kurumun karar organı biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere 10 üyeden oluşan Kamu İhale Kuruludur. Kamu İhale Kurulu üyeleri; Maliye Bakanlığınca önerilecek 2 kişi, Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca önerilecek 3 kişi, Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlık ile Danıştay ve Sayıştay Başkanlıklarınca önerilecek 1'er kişi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından kamu alımları ile ilgili meslek gruplarından önerilecek 1'er kişi olmak üzere Bakanlar Kurulunca atanır. Bakanlar Kurulu, atanan üyelerden birini Başkan olarak görevlendirir. Kurul Başkanı, Kurumun da başkanıdır. Üyelerden biri Kurul tarafından ikinci başkan olarak seçilir [11].

3.3.1. Kamu İhale Kurumu'nun Yetki ve Görevleri

1) İhalenin başlangıcından sözleşmenin imzalanmasına kadar olan süre içerisinde idarece yapılan işlemlerde Kamu İhale Kanunu'na ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olmadığına ilişkin şikayetleri inceleyerek sonuçlandırmak.

2) Kamu İhale Kanunu'na ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na ilişkin bütün mevzuatı, standart ihale dokümanlarını ve tip sözleşmeleri hazırlamak, geliştirmek ve uygulamayı yönlendirmek.

3) İhale mevzuatı ile ilgili eğitim vermek, ulusal ve uluslararası koordinasyonu sağlamak.

4) Yapılan ihaleler ve sözleşmelerle ilgili Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenen şekilde bilgi toplamak, adet, tutar ve diğer konular itibarıyla istatistikler oluşturmak ve yayımlamak.

5) Haklarında ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilenlerin sicillerini tutmak.

6) Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmak.

7) İhale ilânları ile ilgili esas ve usulleri düzenlemek, basılı veya elektronik ortamda Kamu İhale Bülteni'ni yayımlamak.

8) Yerli isteklilerin, yabancı ülkelerde açılan ihalelere katılmalarına engel olunduğunun tespit edilmesi halinde, bu uygulamanın yapıldığı ülkenin isteklilerinin de, Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan ihalelere katılmalarının önlenmesine yönelik tedbirlerin alınmasını ve gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamak üzere Bakanlar Kurulu'na teklifte bulunmak.

9) Kamu İhale Kurumu'nun yıllık bütçesi ile kesin hesabını ve yıllık çalışma raporlarını hazırlamak, Kurum bütçesinin uygulanmasını, gelirlerin toplanmasını ve giderlerin yapılmasını sağlamak [11].

3.3.2. Kamu İhale Kurumu'nun Gelirleri

1) Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan ihalelere ilişkin düzenlenecek sözleşmelerden, bedeli ikiyüzüçbin dokuzyüzyetmişsekiz (01.02.2008–31.01.2009 tarihleri arasında geçerli olan değer) Yeni Türk Lirasını aşanlar için yükleniciden tahsil edilecek sözleşme bedelinin onbinde beşi (İdareler ve noterler bu tutarın yüklenici tarafından Kamu İhale Kurumu hesaplarına yatırıldığını sözleşmelerin imzalanması aşamasında aramak zorundadır.)

2) Şikâyette bulunan isteklilerden alınacak üçyüzbir (01.02.2008–31.01.2009 tarihleri arasında geçerli olan değerdir) Yeni Türk Lirası.

3) Eğitim, kurs, seminer ve toplantı faaliyetlerinden elde edilecek gelirler.

4) Her türlü basılı evrak, form, doküman ve yayınlardan elde edilecek gelirler.

5) Gerektiğinde genel bütçeden yapılacak yardımlar.

6) Diğer gelirler.

Kamu İhale Kurumu'na ait gelirler T.C. Merkez Bankası veya Türk bankalarından birisi nezdinde açılacak bir hesapta toplanır.

Kamu İhale Kurumu'nun mal ve varlıkları Devlet malı sayılır, hacedilemez, rehnedilemez. Kamu İhale Kurumu'nun tahsil edilemeyen gelirleri 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre

mal sandıklarınca tahsil edilerek bir ay içerisinde Kamu İhale Kurumu hesaplarına aktarılır [11].

3.4. 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu İle 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Arasındaki Farklar

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu arasındaki farklar konularına göre ayrılmak suretiyle bu bölüm içerisinde detaylandırılmıştır.

Karşılaştırmaya geçmeden önce, her iki kanunda yer alan “ihale” tanımına değinilerek, iki kanunun arasındaki mantalite farklılığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nda ihale, “Bu kanunda yazılı usul ve şartlarla, işin istekliler arasından seçilecek birisi üzerine bırakıldığını gösteren ve yetkili mercilerin onayı ile tamamlanan sözleşmeden önceki işlemler” olarak tanımlanmaktadır. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nda ise, “Bu kanunda yazılı usul ve şartlarla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin istekliler arasından seçilecek birisi üzerine bırakıldığını gösteren ve ihale yetkilisinin onayını müteakip sözleşmenin imzalanması ile tamamlanan işlemler” olarak tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nda hangi işlerin ihale usulü kapsamında görüleceğine tanımda açıklık getirilmiş ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’ndan farklı olarak ihalenin, ihale yetkilisinin onayından sonra sözleşmenin imzalanması ile tamamlanacağı öngörülmüştür.

3.4.1. Kapsamındaki Kuruluşlar

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamındaki kuruluşlar, genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler olarak sayılmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kuruluşlar ise, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve

belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (meslekî kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç), tüzel kişiler, kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri, sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (meslekî kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlardır.

3.4.2. Kapsamındaki İşler

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda, alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, taşıma kanun kapsamındaki işler olarak sayılmıştır.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nda ise, kanunda sayılan idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankaların yapım ihaleleri (tasarruf mevduatı sigorta fonu ve bu fonun sahip olduğu bankalar ve 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar hariç) kanun kapsamındaki işler olarak sayılmıştır.

3.4.3. Temel İlkeler

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "İlkeler" başlıklı 2. maddesinde, "Bu kanunun yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması esastır" denilmek suretiyle ilkeler sayılmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5. maddesinde ise bu ilkeler aşağıdaki şekilde sayılmıştır:

a) İdarelerin ihalelerde, saydamlığın, eşit muamelenin, güvenilirliğin, gizliliğin, kamuoyu denetiminin, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması, kaynakların verimli kullanılmasının sağlanması sorumluluğu bulunduğu,

b) İdarece yaklaşık maliyetin belirleneceği ve bu miktarın ihale sonuçlanıncaya kadar gizli tutulacağı,

c) Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği,

d) İhaleye çıkılabilmesi için ödeneğin bulunması zorunluluğu getirilmiştir. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda "ödeneğin bulunup bulunmadığının araştırılmamış olması, daha doğrusu ödenek bulunmadığı halde işin ihaleye çıkarılması idarenin sorumluluğuna yol açabilmekte" iken 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile açık ve kesin bir biçimde ödeneğin bulunmadığı durumda ihaleye çıkılmaması zorunluluğu getirilmiştir.

e) İlgili mevzuatı gereğince Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporu gerekli olan işlerde ihaleye çıkılabilmesi için ÇED olumlu belgesinin alınmış olması zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca doğal afetlere bağlı olarak acilen ihale edilecek yapım işlerinde ÇED raporunun aranmayacağı hüküm altına alınmıştır.

3.4.4. Tanımlar ve Kavramlar

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile yeni kavramların ihale alanına getirildiğini görmekteyiz. Tedarikçi, hizmet sunucusu, danışman, yapım müteahhidi, ortak girişim, yerli istekli, yüklenici, başvuru belgesi, ihale dokümanı, ön proje, kesin proje, uygulama projesi, Rölöve projesi, Restorasyon projesi, Restitüsyon Projesi gibi yeni kavramlara Kanununun 4 üncü maddesinde "Tanımlar" başlığı altında yer verilmiştir.

3.4.5. İhale Komisyonu ve İhale Yetkilisi

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda ihale komisyonu en az üç kişiden oluşmakta, yapım işlerinde işin uzmanı en az bir üye bulunmakta ve yapım işlerinde ayrıca yeterlik komisyonu kurulmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda ise ihale komisyonu en az beş kişiden oluşmakta, ikisi uzman üye olmak üzere ilgili idareden en az dört üye bulunmakta, başka bir komisyon kurulmaksızın bütün değerlendirmeler ihale komisyonunca yapılmaktadır. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda ihaleyi yapan idarede yeterli sayı veya nitelikte personel bulunmaması halinde, Kanun kapsamındaki idarelerden komisyona üye alınabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, Kamu İhale Kanunu'nda komisyonların eksiksiz toplanması öngörüldüğünden, yeterli sayıda yedek üyenin de komisyonla birlikte görevlendirilmesi düzenlenmesine yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 3. maddesinde İhale yetkilisi; “ Bu kanunda yazılı işlemleri yaptırmaya ve ihaleye, idarelerin ita amirleri yetkilidir.” diye belirtilmiştir.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nda ihale yetkilisi ise idarenin, ihale ve harcama yapma yetki ve sorumluluğuna sahip kişi veya kurulları ile usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış görevlilerini ifade etmektedir.

Görüldüğü üzere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ihale yetkilisini bir kişi olarak belirtmişken, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ihale yetkilisi olarak kişi veya kurullar ile usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış görevlileri belirtmektedir.

3.4.6. Tahmini Bedel - Yaklaşık Maliyet - Eşik Değer

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda ihalesi yapılacak her iş için tahmini bedel tespiti yapılması ve ilan edilmesi, ihalenin tahmini bedel üzerinden indirim teklif edilerek gerçekleştirilmesi öngörülmüş iken; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda, Yaklaşık maliyet kavramına yer verilerek Kamu İhale Kanunu'nun 9 uncu maddesinde, mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesi yapılmadan önce idarece, her türlü fiyat araştırması yapılarak katma değer vergisi hariç olmak üzere yaklaşık maliyetin belirleneceği ve dayanaklarıyla birlikte bir hesap cetvelinde gösterileceği belirtilmiştir.

Yaklaşık maliyetin tespiti, belirlenmesi, bütçe hazırlanmasında kullanılması, güncellenmesi ve yeniden hesaplanması gibi hususların, bu kanunun uygulanması ile ilgili çıkarılan yönetmelikler ile belirlenmiştir.

Yaklaşık maliyete ihale ve ön yeterlik ilanlarında yer verilmeyeceği, isteklilere veya ihale süreci ile resmî ilişkisi olmayan diğer kişilere yaklaşık maliyetin açıklanmayacağı hükmü getirilmiştir.

Diğer taraftan, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda "Eşik Değer" kavramına yer verilmiştir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Eşik Değerler" başlıklı 8. maddesinde, ilan süreleri ve kuralları ile ihalelerde yerli isteklilerle ilgili düzenlemelerde esas alınmak üzere iş türleri ve kuruluşların yapısına göre farklı parasal limitler belirlenmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile yapılacak ilanlar ile yerli ve yabancı şirketlerin katılımına esas olan değerlerin tespitinde yeni limitler ortaya konmuştur. Bu çeşit düzenlemelerde "eşik değerler" dikkate alınacaktır. Eşik değerlerle ilgili ayrıntılar Kamu İhale Kurulu tarafından belirlenmiştir.

3.4.7. İhaleye Katılabilme Şartları

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda isteklilerin ihalelere katılabilmesi için istenilen diğer belgelerin yanı sıra kanuni ikametgah sahibi olma şartı bulunmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 10. maddesinde ihaleye katılımı dikkate alınacak yeterlik kuralları ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. İşi yapabilecek nitelikte isteklilerin ihaleye katılımlarını sağlamak amacıyla gerekli olan bilgi ve belgeler sayılmış, bu bilgi ve belgelerden hangilerinin istenileceğinin işin niteliğine göre belirlenmesi, bunların ihale dokümanında ve ilan veya davet belgelerinde belirtilmesi gerekli görülmüştür. Mevcut uygulamada yapım işlerinde isteklilerin yeterliliğini belirlemede kullanılan müteahhitlik karnesi uygulamasına son verilmiştir. Ayrıca, yabancı isteklilerin ihalelere katılması konusunda tereddüt yaratan kanuni ikametgah sahibi olma zorunluluğu kaldırılmıştır.

3.4.8. İhaleye Katılamayacak Olanlar

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve denetlemekle görevli olanların, ihaleyi yapan idarenin ita amirlerinin, sayılan kişilerin eşleri ile ikinci dereceye kadar kan ve sıhrî hısımları, ortakları, geçici veya sürekli olarak kamu ihalelerine katılmaktan yasaklananların ihalelere katılamayacakları belirlenmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda ihaleye katılamayacak olanların kapsamı genişletilerek, ihalelere katılamayacak olanlara; hileli iflas ettiğine karar verilenler, terörle mücadele kanunu kapsamına giren suçlardan ve organize suçlardan dolayı hükümlü bulunanlar, ihale konusu işin danışmanlık hizmetlerini yapanlar, ihale yetkilisi kişiler, bu yetkiye sahip kurullarda görevli kişiler, ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve onaylamakla görevli olanlar ile bunların eşleri, üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları ile evlatlıkları ve evlat edinenlerin ortakları ile şirketleri, ihaleyi yapan

idare bünyesinde veya idare ile ilgili her ne amaçla kurulmuş olursa olsun vakıf, dernek, birlik, sandık vb. kuruluşlar ile bu kuruluşların ortak oldukları şirketler de eklenmiştir.

3.4.9. İhalenin İlanı

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 17/2. maddesinde, tahmini bedelin üç katını aşan ihale konusu işlerin Resmi Gazete'de en az 10 gün önce yayımlanacağı belirtilmişken, 4734 sayılı Kamu Kanunu'nda bütün isteklilere tekliflerini ve ihale ile ilgili dokümanlarını hazırlayabilmeleri için yeterli süre tanınmıştır. İhale usullerine göre, yaklaşık maliyeti 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 8 inci maddesindeki eşik değerlere eşit ve bu değerlerin üzerindeki ihalelerde açık teklif usulünde ihale tarihinden 40 gün önce, belli istekliler arasında ihale usulünde ön yeterlilik ilanları son başvuru tarihinden en az 14 gün önce, pazarlık usulü ile yapılacak ilanların ihale tarihinden 25 gün önce Kamu İhale Bülteni'nde en az bir defa yayımlanması öngörülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda, ihalenin daha geniş kesim tarafından duyulması, ihaleye girmeyi düşünen isteklilerin ihaleye katılma için öngörülen bilgi ve belgeleri daha rahat hazırlamaları amacıyla ilan süreleri uzun tutulmuştur ve genel olarak ihalelerin Resmi Gazete'de ilan edilmesi esası benimsenmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda, uluslararası ilan yapılmasına ilişkin süreye yer verilmemiş iken, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda uluslararası ilan yapılması halinde yukarıda belirtilen sürelerle 12 gün daha ekleneceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda, ihtiyaçların en iyi şekilde karşılanması ve isteklilerin katılımının daha da yaygınlaştırılması için normal ilan usulleri yanında, bilgi işlem ağı veya elektronik haberleşme (internet) imkanı da getirilmiştir.

3.4.10. İhale Usulleri

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda ihale usulleri, kapalı teklif usulü, belli istekliler arasında kapalı teklif usulü, açık teklif usulü, pazarlık usulü, yarışma usulü olarak beş tür olarak sayılmışken, 4734 Kamu İhale Kanunu'nda, açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü ve pazarlık usulü olmak üzere üç ihale usulü öngörülmüştür.

3.4.11. İhale Dokümanında Değişiklik veya Açıklama Yapılması

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda ilan yapıldıktan sonra şartnamelerde değişiklik yapılamazken; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile ilan yapıldıktan sonra ihale öncesinde ihale dokümanında açıklama yapılması ve zeyilname düzenlenmesi ile şartnamede değişiklik yapılması imkanı getirilmiştir. Kamu İhale Kanunu'nun "İhale Dokümanında Değişiklik veya Açıklama Yapılması" başlıklı 29. maddesinde bu husus ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

İlan yapıldıktan sonra ihale dokümanında değişiklik yapılmaması esastır. Değişiklik yapılması zorunlu olursa, bunu gerektiren sebep ve zorunluluklar bir tutanakla tespit edilerek önceki ilanlar geçersiz sayılır ve iş yeniden aynı şekilde ilan olunur.

Ancak, ilan yapıldıktan sonra, tekliflerin hazırlanmasını veya işin gerçekleştirilmesini etkileyebilecek maddi veya teknik hatalar veya eksikliklerin idarece tespit edilmesi veya isteklilerce yazılı olarak bildirilmesi halinde, ihale dokümanında değişiklikler yapılabilir.

Yapılan bu değişikliklere ilişkin ihale dokümanının bağlayıcı bir parçası olan zeyilname, son teklif verme gününden en az on gün öncesinde bilgi sahibi olmalarını temin edecek şekilde ihale dokümanı alanların tamamına gönderilir.

Zeyilname ile yapılan değişiklikler nedeniyle tekliflerin hazırlanabilmesi için ek süreye ihtiyaç duyulması halinde, ihale tarihi bir defaya mahsus olmak üzere en fazla yirmi gün zeyilname ile ertelenebilir. Zeyilname düzenlenmesi halinde, teklifini bu düzenlemeden önce vermiş olan isteklilere tekliflerini geri çekerek, yeniden teklif verme imkanı sağlanır.

3.4.12. Tekliflerin Değerlendirilmesi

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda yapım işleri ile diğer teknik değerlendirme gerektiren işlerde isteklilerin yeterliği, ihale komisyonu yerine Devlet İhale Kanunu'nda açıkça düzenlenmeyen yeterlik komisyonu veya teknik komisyonlar tarafından ihale öncesinde tespit edilmekte olup, ihale komisyonu sadece bedel değerlendirmesini yapmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda ihalesi yapılacak her iş için yeterlik değerlendirmesi yapılması öngörüldüğünden, teknik belgeleri de içerecek bütün belgelerin teklif olarak sunulması ve ihale komisyonunca birlikte değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Ayrıca 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile aşırı düşük tekliflerin reddine imkan tanınmıştır. İhale komisyonu verilen teklifleri 37. maddeye göre değerlendirdikten sonra, diğer tekliflere veya idarenin tespit ettiği yaklaşık maliyete göre teklif fiyatı aşırı düşük olanları tespit eder. Bu teklifleri reddetmeden önce, belirlediği süre içinde teklif sahiplerinden teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister. Değerlendirme sonucunda, açıklamaları yeterli görülmeyen veya yazılı açıklamada bulunmayan isteklilerin tekliflerini reddeder.

3.4.13. Uygun Bedelin Tespiti

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda uygun bedel, tahmin edilen bedeli geçmemek şartıyla teklif edilen bedellerin tercihe layık görülenidir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanun ile tekliflerin değerlendirilmesi sonucunda ihalenin ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde bırakılması ilkesi getirilmiştir. Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin en düşük fiyata göre belirlenmesinin mümkün olmadığı durumlarda ise, işletme ve bakım maliyet etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer çerçevesinde ihale sonuçlandırılacaktır. Ayrıca, bu ilke ile ihale üzerinde kalan isteklinin sözleşme imzalamaması durumunda, ikinci ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi ile ihalenin sonuçlandırılmasına imkan tanınmıştır.

3.4.14. Geçici Teminat

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda tahmini bedelin yüzde üçü oranında geçici teminat yatırılması öngörülmüş iken; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda teklif edilen bedelin % 3'ünden az olmamak üzere, istekli tarafından verilecek tutarda geçici teminat alınacağı, İhale dokümanında belirtilmesi şartıyla, danışmanlık hizmeti ihalelerinde geçici teminat alınmasının zorunlu olmadığı kurala bağlanmıştır.

3.4.15. Yasak Fiil Ve Davranışlar

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda ihale işlemlerinin hazırlanması, yürütülmesi ve sonuçlandırılması sırasında yasak olan fiil ve davranışlar sayılmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda yasak fiil ve davranışlara; irtikap, rüşvet, anlaşma, bir istekli tarafından kendisi veya dolaylı olarak asaleten veya vekaleten birden fazla teklif vermek, kanunda ihaleye katılamayacağı belirtildiği halde ihaleye katılmak eklenmiştir.

3.4.16. İhalelere Katılmaktan Yasaklama

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda, Kanunda öngörülen yasak fiil ve davranışları yapanlara 1 yıla kadar yasaklama, yasaklananların sermayesinin çoğunluğuna sahip bulunduğu tespit edilen tüzel kişilere de aynı müeyyide öngörülmüş olup yasaklama kararının yayımlanmasına ilişkin bir süre belirlenmemiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda, 1 yıldan az olmamak üzere 2 yıla kadar yasaklama, yasaklanan gerçek veya tüzel kişilerin ortağı buldukları şirketler veya ortaklarına da sermaye ve şahıs şirketi ayrımı yapılarak haklarında aynı müeyyide getirilmiştir. Ayrıca, yasaklama kararının ivedi olarak yürürlüğe girmesini sağlamak için idari süreler belirlenmiştir. Yasaklanacakların yasaklama kararının yürürlüğe girmesini beklemeden bu idari süreler içerisinde aynı idarenin sonraki ihalelerine iştirak ettirilmemesi düzenlenmiştir. Son olarak, yasaklama kararlarının Kamu İhale Kurumu'nca izlenerek yüklenici sicilleri tutulması zorunluluğu getirilmiştir.

3.4.17. Yerli İsteklilerle İlgili Düzenlemeler

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda milli şirketler lehine hangi orana kadar avantaj sağlanacağı hususunda Bakanlar Kuruluna yetki tanınmıştır. Bakanlar Kurulunca bu oran % 15 olarak belirlenmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 63 üncü maddesinde, yaklaşık maliyeti eşik değerlerin altında kalan ihalelere sadece yerli isteklilerin katılması; yaklaşık maliyeti eşik değer üzerinde iken ihalelerde; hizmet alımları ve yapım işlerinde bütün yerli istekliler lehine, mal alımlarında ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile diğer ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak kurum tarafından yerli malı olarak belirlenen malları teklif eden yerli istekliler lehine % 15 oranına kadar fiyat avantajı sağlanması hususlarında idarelerce ihale dokümanına hükümler konulabileceği belirtilmiştir. Ancak yabancı istekliler ile ortak girişim yapmak

suretiyle ihalelere katılan yerli isteklilerin bu hükümden yararlanamayacağı da maddenin sonunda yer almıştır.

3.4.18. Şikayetlerin İncelenmesi

Şikayetlerin incelenmesi konusunda 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda ise, ihalenin Kanunda belirtilen usul ve esaslarda yapılmadığı iddiasıyla bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden yapım müteahhidi, tedarikçi veya hizmet sunucusunun yazılı şikayet suretiyle inceleme talebinde bulunabilmesine olanak tanınmıştır.

Kamu İhale Kanunu tarafların, şikayet konusu anlaşmazlığı öncelikle bu Kanun hükümlerine göre sulhen çözmesini öngörmüştür.

Karşılıklı anlaşmanın olmaması durumunda ilgili idarece, şikayetin verilmesini izleyen otuz gün içinde gerekçeli bir karar alınması ve bu kararda, şikayetin tamamen veya kısmen haklı bulunması durumunda alınması gereken düzeltici önlemlerin de belirtilmesi gerekmektedir. Alınan karar, bütün isteklilere karar tarihini izleyen yedi gün içinde bildirilir.

Belirtilen süre içinde bir karar alınmaması veya süresinde alınan kararın istekli tarafından uygun bulunmaması durumunda yapım müteahhidi, tedarikçi ya da hizmet sunucusu tarafından karar verme süresinin bitimini veya karar tarihini izleyen onbeş gün içinde Kamu İhale Kurumu'na inceleme talebinde bulunulabilir.

3.4.19. Bağımsız İdari Kurum

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip Kamu İhale Kurumu kurulmuştur.

İhalenin başlangıcından sözleşmenin imzalanmasına kadar olan süre içinde idarece yapılan işlemlerde mevzuata aykırılık bulunduğu ilişkin şikayetleri incelemek ve sonuçlandırmak, bütün ihale mevzuatını hazırlamak ve uygulamayı yönlendirmek, kamu ve özel sektöre eğitim vermek, ihalelerle ilgili istatistikler oluşturmak ve yayımlamak, haklarında yasaklama kararı verilenlerin sicillerini tutmak ve kanunda belirtilen diğer görevleri yapmak üzere kamu ihale kurulu, başkanlık ve hizmet birimlerinden oluşan Kamu İhale Kurumu kurulmuştur [3].

4. KAMU İHALE KANUNU KAPSAMINDAKİ YAPIM İŞLERİ İHALELERİ UYGULAMALARINDA KARŞILAŞILAN PROBLEMLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

4.1. Araştırmanın Amacı

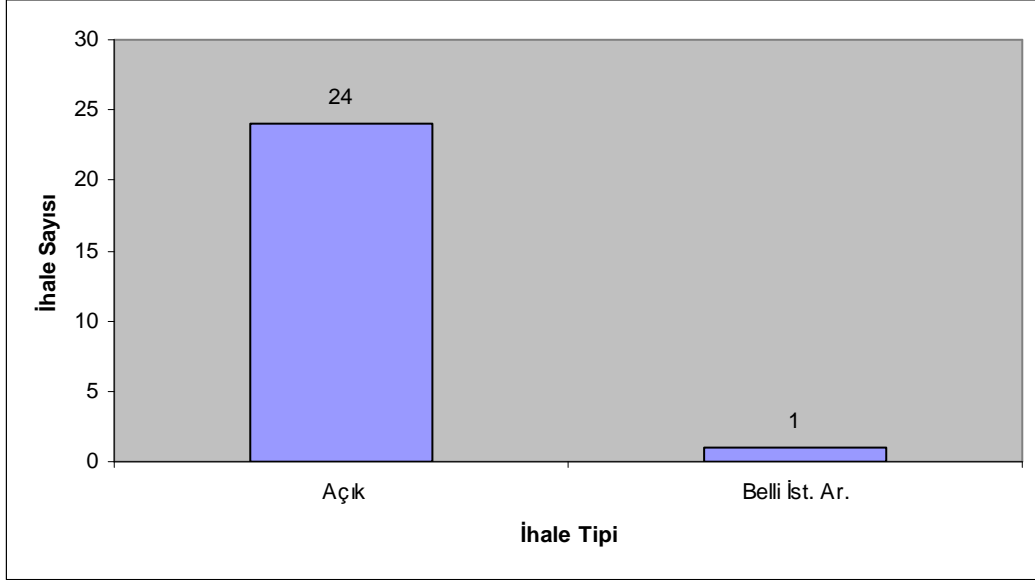
Ülkemizde uygulanmakta olan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun yapım işleri ihaleleri uygulamalarındaki ihale uyuşmazlıklarının irdelenmesi suretiyle karşılaşılan problemleri tespit etmek ve bu tespitlere yönelik olarak çözüm önerileri sunmak bu çalışmanın esas amacını teşkil etmiştir.

4.2. Araştırmanın Yöntemi

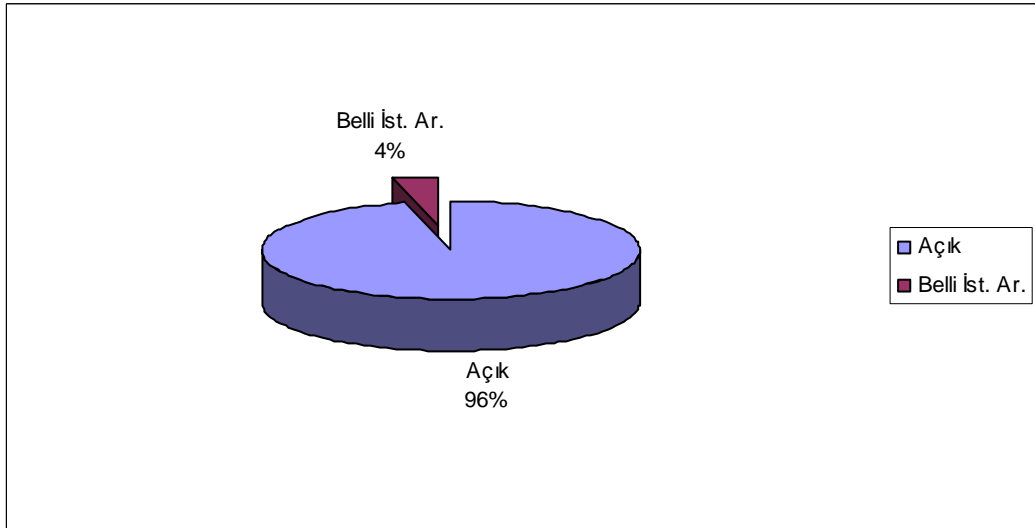
Belirtilen amaç doğrultusunda belediyelerde ihaleleri yapılan 2004 yılına ait 25 adet, 2005 yılına ait 34 adet, 2006 yılına ait 60 adet, 2007 yılına ait 143 adet ve 2008 yılının ilk 5 ayına ait 64 adet yapım işleri ile alakalı Kamu İhale Kurumu'na yapılan itiraz başvurusu Kamu İhale Kurumu'nun web adresinden temin edilmek suretiyle 01.10.2007–30.06.2008 tarihleri arasında irdelenmiştir. İncelemeler yapılırken ihalelerle ilgili itirazların Kamu İhale Kanunu'nun ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin hangi maddelerine istinaden yapıldığı ve bu suretle uyuşmazlıkların hangi noktalarda yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Analizlerde uyuşmazlık konusu olmayan maddelere yer verilmemiştir. Ayrıca yapılan çalışmada itiraz yapılan ihalenin türü, itiraz edenin türü, Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlardaki oy birlikteliği ve karar sonuçlarına ait analizlere de yer verilmiştir. Analizlerin içerisinde yer alan karar sonuçları toplam sayısının incelenen karar toplam sayısı ile uyuşmamasının sebebi bazı kararlara ait sonuçların aynı anda iki kararı içermesidir. Benzer şekilde maddelerin uyuşmazlık toplam sayısı ile incelenen karar toplam sayısının birbiriyle uyumlu olmamasının sebebi itirazların sadece tek maddeye istinaden yapılmaması ve/veya konunun Kamu İhale Kurulu tarafından İhalelere Karşı yapılacak İdari Başvurulara Ait Yönetmeliği'nin Re'sen inceleme başlıklı 17 inci maddesine istinaden bağlantılı aşama olarak değerlendirilerek inceleme yapılmasıdır.

4.3. Araştırma Analizleri

Yapılan analizler sonucunda ulaşılan analizler aşağıda detaylı olarak açıklanmış ve daha sonra sonuçlara yönelik açıklamalarda bulunulmuştur.

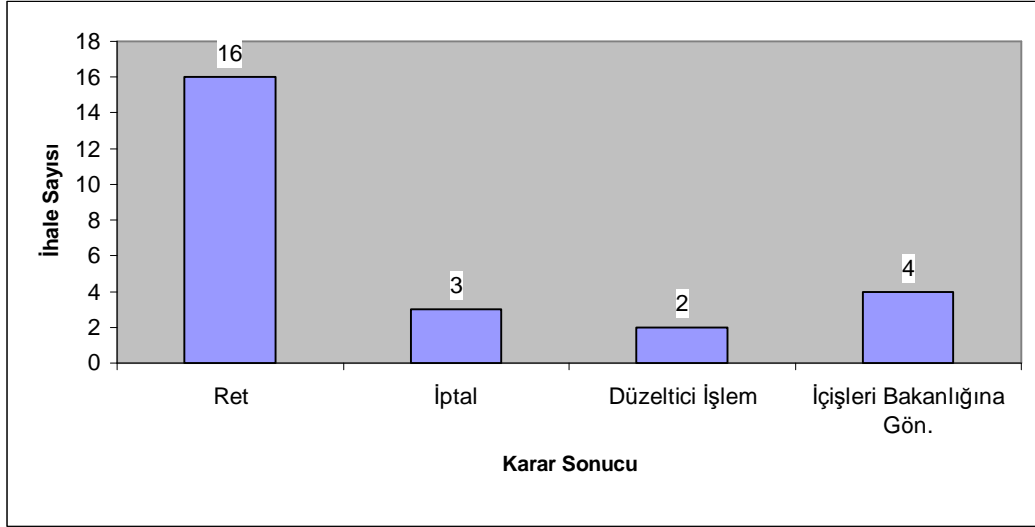

Şekil 4.1. 2004 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazlarının İhale Türleri

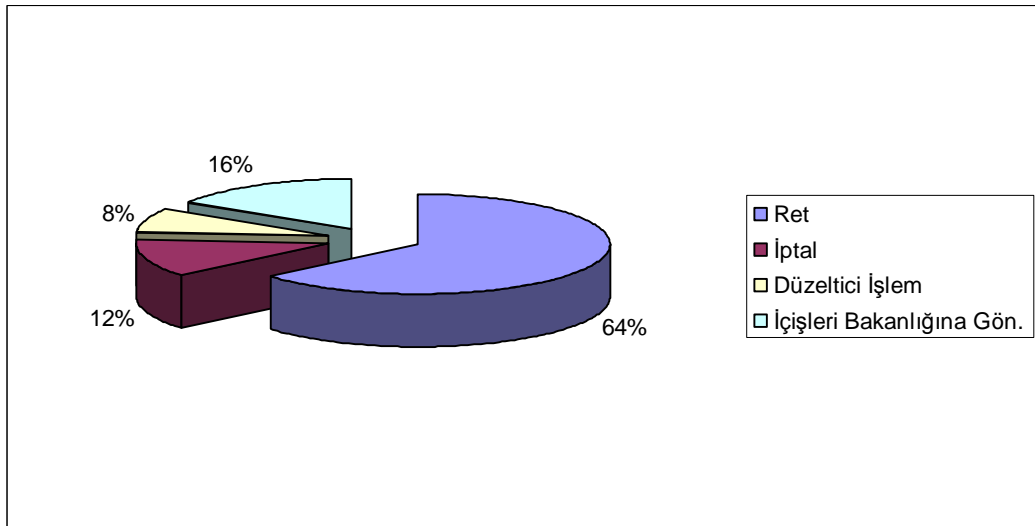

Şekil 4.2. 2004 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Tür Yüzdeleri

2004 yılına ait itiraz edilen 25 adet ihalenin 24 adedi (%96) açık ihale usulüyle 1 adedi (%4) ise belli istekliler arasında ihale usulüyle yapılmıştır (Şekil 4.1–4.2).

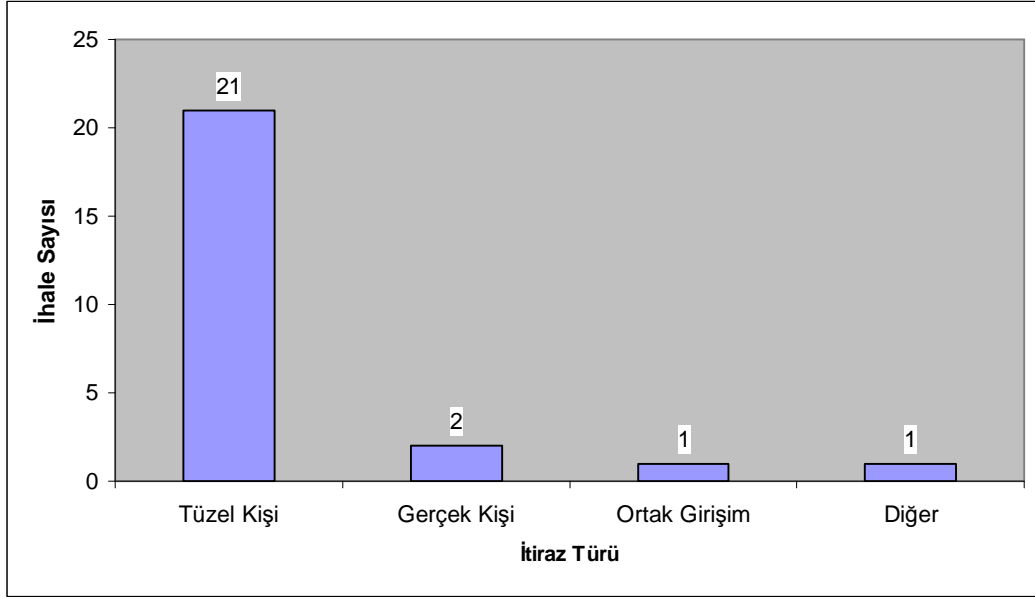

Şekil 4.3. 2004 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuçları

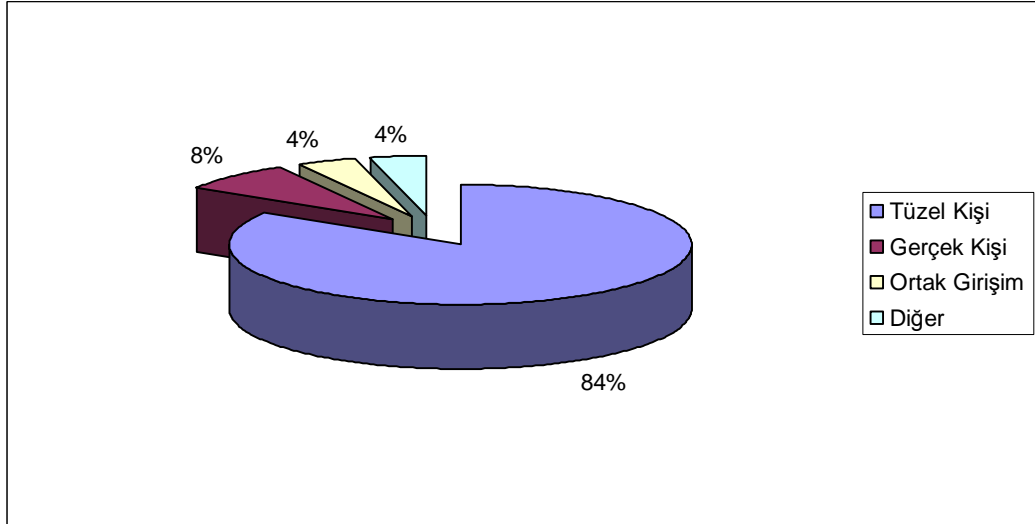

Şekil 4.4. 2004 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuç Yüzdeleri

2004 yılında Kamu İhale Kurulu'nun 16 adet ret (%64), 3 adet iptal (%12), 2 adet düzeltici işlem tesis edilmesi (%8) ve 4 adet (%12) konunun İçişleri Bakanlığı'na gönderilmesi yönünde kararı mevcuttur (Şekil 4.3–4.4).

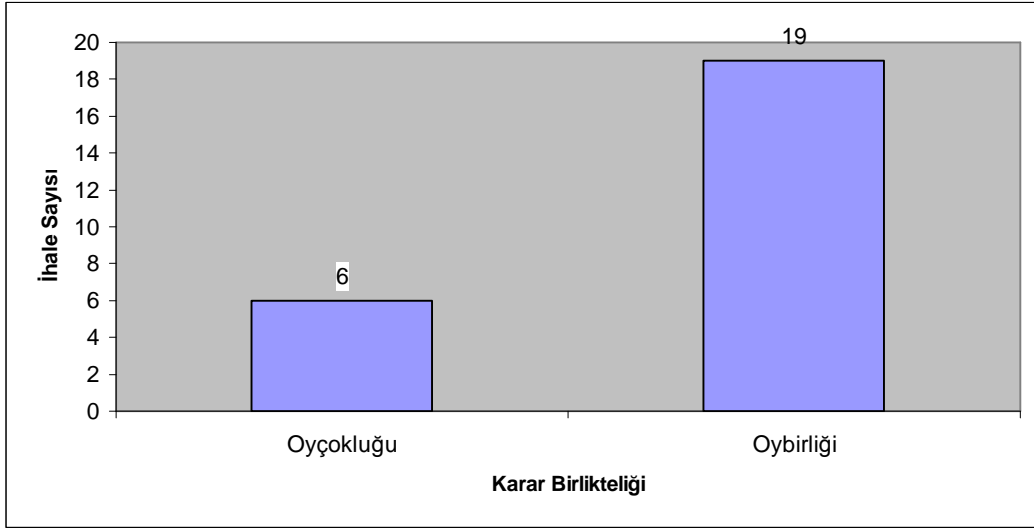

Şekil 4.5. 2004 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Türleri

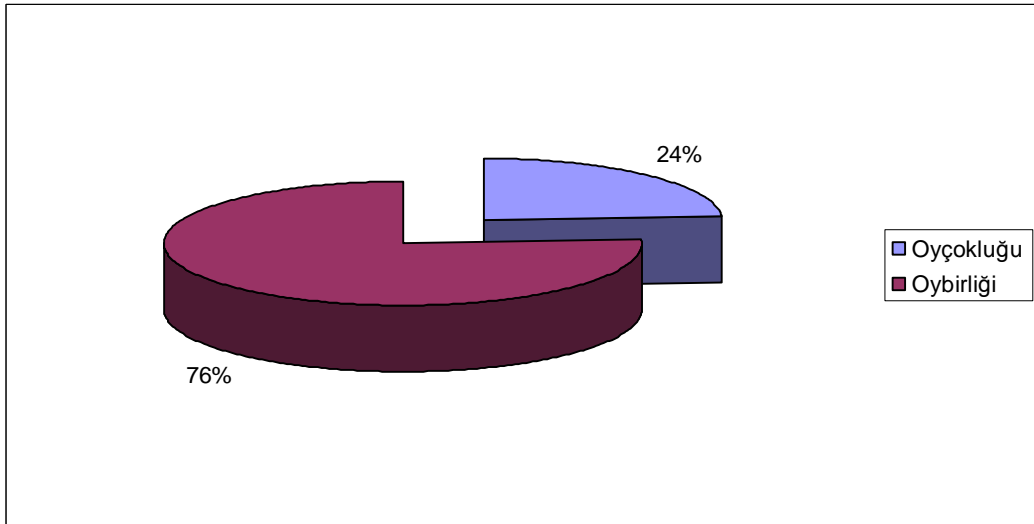

Şekil 4.6. 2004 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Tür Yüzdeleri

2004 yılı içerisinde Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazların 21 adetini (%84) tüzel kişiler, 2 adetini (%8) gerçek kişiler, 1 adetini (%4) ortak girişimciler tarafından yapılan itirazlar oluştururken 1 adetini (%4) ise diğer (kişi, kurum, kuruluş vb.) olarak tanımlanan itiraz oluşturmaktadır (Şekil 4.5–4.6).

Şekil 4.7. 2004 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği

Şekil 4.8. 2004 Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği Yüzdeleri

2004 yılında Kamu İhale Kurulu aldığı kararların 19 adetini (%76) oybirliği ile alırken 6 adetini (%24) ise oyçokluğuyla almıştır (Şekil 4.7–4.8).

Çizelge 4.1. Kamu İhale Kanunu Madde İsimleri

Madde 3	İstisnalar
Madde 5	Temel İlkeler
Madde 6	İhale Komisyonu
Madde 7	İhale İşlem Dosyası
Madde 9	Yaklaşık Maliyet
Madde 10	İhaleye Katılımda Yeterlik Kuralları
Madde 11	İhaleye Katılamayacak Olanlar
Madde12	Şartnameler
Madde 13	İhale İlan Süreleri ve Kuralları
Madde 15	Alt Yükleniciler
Madde 17	Yasak Fiil ve Davranışlar
Madde 20	Belli İstekliler Arasında İhale Usulü
Madde 21	Pazarlık Usulü
Madde 24	İhale İlanlarında Bulunması Zorunlu Hususlar
Madde 26	İlanın Uygun Olmaması
Madde 27	İhale ve Ön Yeterlik Dokümanının İçeriği Ve İdari Şartnamede Yer Alması Zorunlu Hususlar
Madde 28	İhale ve Ön Yeterlik Dokümanın Verilmesi
Madde 29	İhale Dokümanında Değişiklik veya Açıklama Yapılması
Madde 30	Tekliflerin Hazırlanması ve Sunulması
Madde 32	Tekliflerin Geçerlilik Süreleri
Madde 33	Geçici Teminat
Madde 34	Teminat Olarak Kabul Edilecek Değerler
Madde 36	Tekliflerin Alınması ve Açılması
Madde 37	Tekliflerin Değerlendirilmesi
Madde 38	Aşırı Düşük Teklifler
Madde 39	Bütün Tekliflerin Reddedilmesi ve İhalenin İptali
Madde 40	İhalenin Karara Bağlanması ve Onaylanması
Madde 41	Kesinleşen İhale Kararlarının Bildirilmesi
Madde 42	Sözleşmeye Davet
Madde 44	Sözleşme Yapılmasında İsteklinin Görev ve Sorumluluğu
Madde 45	Sözleşme Yapılmasında İdarenin Görev ve Sorumluluğu
Madde 55	İdare Tarafından İnceleme
Madde 61	Bilgi Ve Belgeleri Açıklama Yasağı
Madde 62	İdarelerce Uyulması Gereken Diğer Kurallar
Madde 63	Yerli İstekliler İle İlgili Düzenlemeler
İddaa	Kanun Maddelerinde Yer Almayan Hususlar

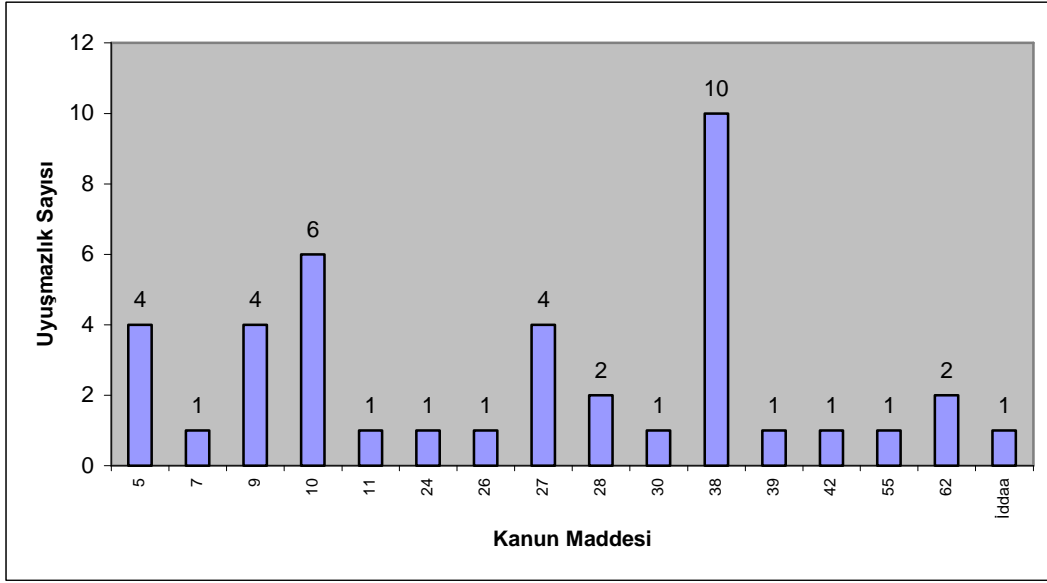
Çizelge 4.2. Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği Madde İsimleri

Madde 4	Temel İlkeler
Madde 5	Yapım İşleri İhalelerinde İdarelerce Uyulması Zorunlu Hususlar Madde
Madde 7	Yaklaşık Maliyet
Madde 8	Yaklaşık Maliyet Hesabına Esas Miktarların Tespiti
Madde 9	Yaklaşık Maliyet Hesabına Esas Fiyat ve Rayiçlerin Tespiti
Madde 10	Yaklaşık Maliyetin Hesaplanması
Madde 11	İdarece Malzeme, Araç, Makine, Teçhizat Gibi Unsurların Verilmesi Halinde Yaklaşık Maliyetin Hesabı
Madde 16	Belli İstekliler Arasında İhale Usulü
Madde 17	Pazarlık Usulü
Madde 18	İhale ve Ön Yeterlik Dokümanının İçeriği
Madde 19	İhale ve Ön Yeterlik Dokümanının Hazırlanması
Madde 22	Teknik Şartnameler
Madde 27	İhale ve Ön Yeterliğin İlanı
Madde 28	İhale ve Ön Yeterlik İlanlarının Düzenlenmesi
Madde 29	İlanın Uygun Olmaması
Madde 30	İhale Ve Ön Yeterlik Dokümanının Görülmesi ve Satın Alınması
Madde 31	İhale Ve Ön Yeterlik Dokümanında Değişiklik veya Açıklama Yapılması
Madde 34	İstenecek Belgeler
Madde 35	Belgelerin Sunuluş Şekli
Madde 36	Bankalardan Temin Edilecek Belgeler
Madde 37	İsteklinin Bilançosu veya Eşdeğer Belgeleri
Madde 38	İsteklinin İş Hacmini Gösteren Belgeler
Madde 39	İsteklinin Mesleki Faaliyetini Sürdürdüğünü ve Teklif Vermeye Yetkili Olduğunu Gösteren Belgeler
Madde 40	İş Deneyim Belgeleri
Madde 41	İsteklinin Organizasyon Yapısı ve Personel Durumu İle Kaliteye İlişkin Belgeler
Madde 42	Makine ve Diğer Ekipmana İlişkin Belgeler
Madde 45	Belli İstekliler Arasında İhale Usulünde Yeterlik
Madde 46	Pazarlık Usulünde Yeterlik
Madde 48	İhale Dışı Bırakılma
Madde 49	İhaleye Katılmayacak Olanlar
Madde 50	Belgeyi Düzenleyecek Mercii
Madde 53	İş Deneyim Tutarının Tespiti
Madde 54	İş Deneyim Belgelerinin Verilmesi
Madde 55	Değerlendirmeye İlişkin Esaslar
Madde 58	01/01/2003 Tarihinden Önce Alınmış Belgeler
Madde 59	Teklif Mektuplarının Şekli

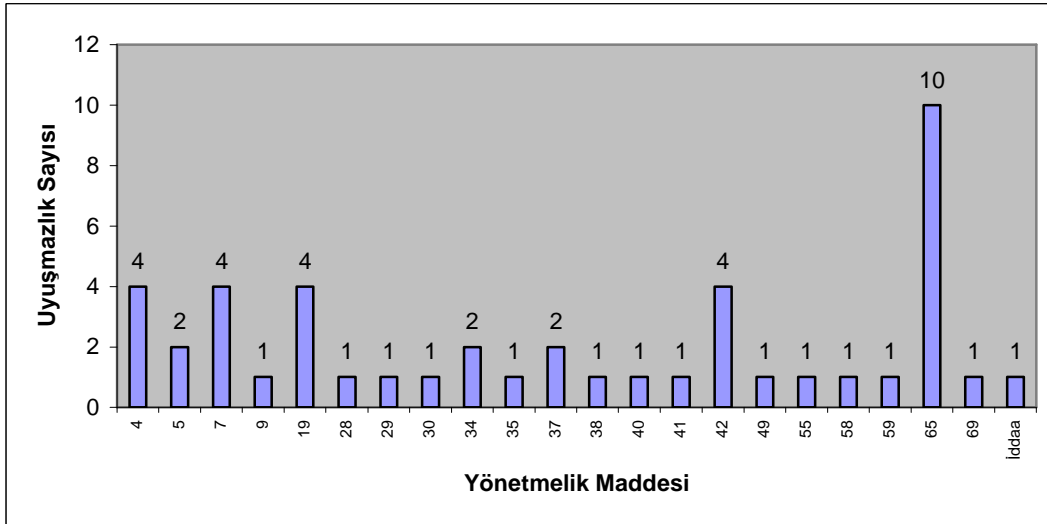
Çizelge 4.2. (Devam) Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği Madde İsimleri

Madde 60	Tekliflerin Geçerlilik Süresi
Madde 61	Teminatlar
Madde 62	Başvuruların ve Tekliflerin Alınması, Açılması İle Eksik Belge ve Bilgilerin Tamamlatılması
Madde 63	Başvuruların Değerlendirilmesi
Madde 65	Aşırı Düşük Teklifler
Madde 66	Bütün Tekliflerin Reddedilmesi ve İhalenin İptali
Madde 69	İhalenin Karara Bağlanması, Onaylanması ve Sözleşmenin İmzalanması
Madde 70	İhale Üzerinde Kalan İsteklinin Sözleşmeyi İmzalamaması
İddaa	Yönetmelik Maddelerinde Yer Almayan Hususlar

Çizelge 4.1 ve Çizelge 4.2 uyuşmazlıkların bulunduğu, Kamu İhale Kanunu ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin madde isimlerini içermektedir.

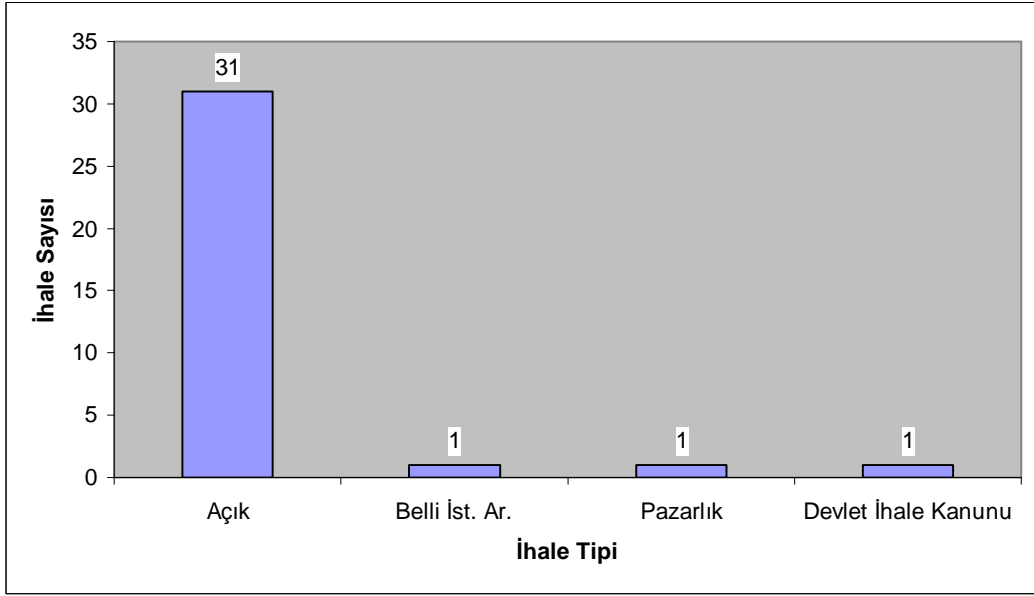

Şekil 4.9. 2004 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)

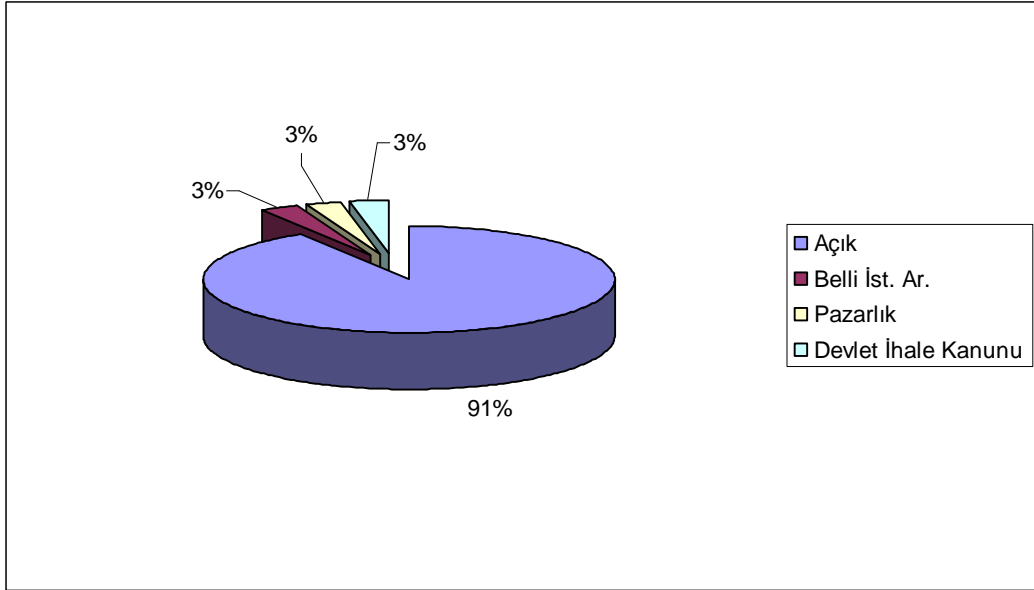

Şekil 4.10. 2004 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre)

Şekil 4.9'a bakıldığında, 2004 yılında Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlar ve Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazlar Kamu İhale Kanunu açısından incelendiğinde uyuşmazlıkların, birinci olarak 10 adet uyuşmazlık (%25) ile Kamu İhale Kanunu'nun "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 38 inci maddesinde ikinci olarak 6 adet uyuşmazlık (%16) ile Kamu İhale Kanunu'nun "İhaleye katılımda yeterlik kuralları" başlıklı 10 uncu maddesinde ve üçüncü olarak 4'er adet uyuşmazlık (%10) ile Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5 inci maddesi, "Yaklaşık maliyet" başlıklı 9 uncu maddesi ve "İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği ve idari şartnamede yer alması zorunlu hususlar" başlıklı 27 nci maddelerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Aynı şekilde şekil 4.10'a bakıldığında, 2004 yılında Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlar ve Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazlar Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği açısından incelendiğinde uyuşmazlıkların, birinci olarak 10 adet uyuşmazlık (%22) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 65 inci maddesinde ve ikinci olarak 4'er adet uyuşmazlık (%9) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Temel ilkeler" başlıklı 4 üncü maddesi, "Yaklaşık maliyet" başlıklı 7 inci maddesi, "İhale ve ön yeterlik dokümanının hazırlanması" başlıklı 19 uncu maddesi ve "Makine ve diğer ekipmana ilişkin belgeler" başlıklı 42 inci maddelerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

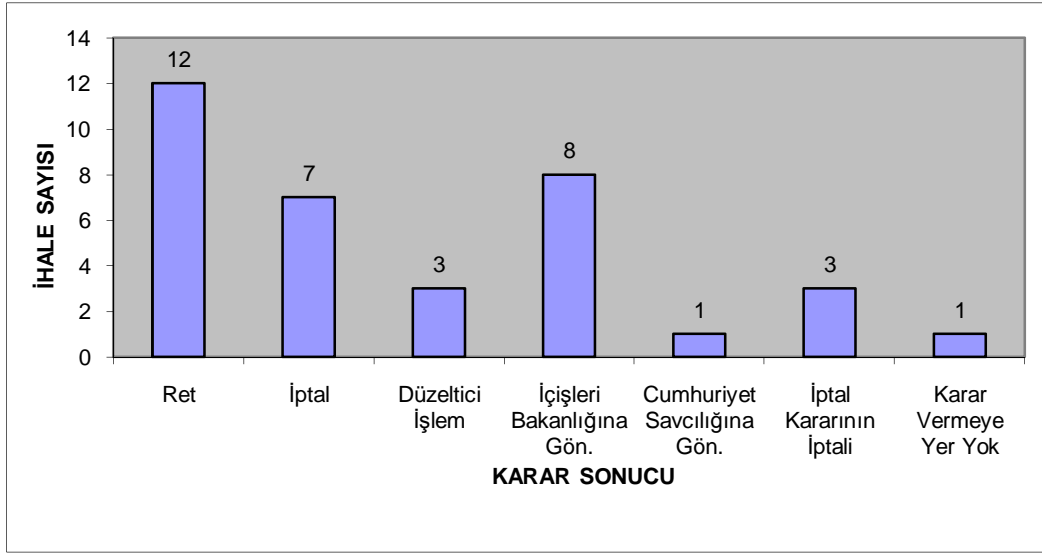

Şekil 4.11. 2005 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Türleri

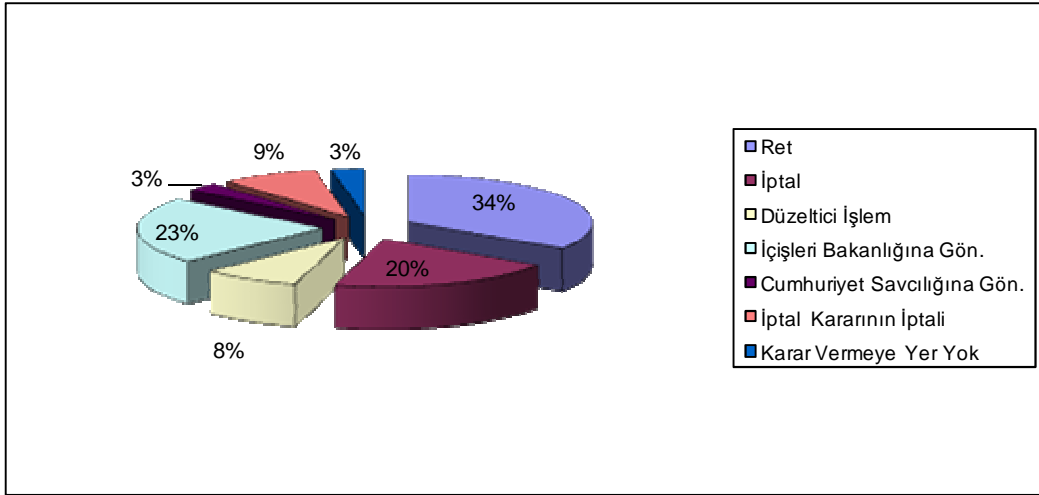

Şekil 4.12. 2005 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Tür Yüzdeleri

2005 yılına ait itiraz edilen 34 adet ihalenin 31 adedi (%91) açık ihale usulüyle 1 adedi (%3) belli istekliler arasında ihale usulüyle 1 adedi (%3) pazarlık usulüyle yapılmıştır. 1 adet (%3) ihale ise Devlet İhale Kanunu tabi olan ihale usulüyle yapılmıştır (Şekil 4.11–4.12).

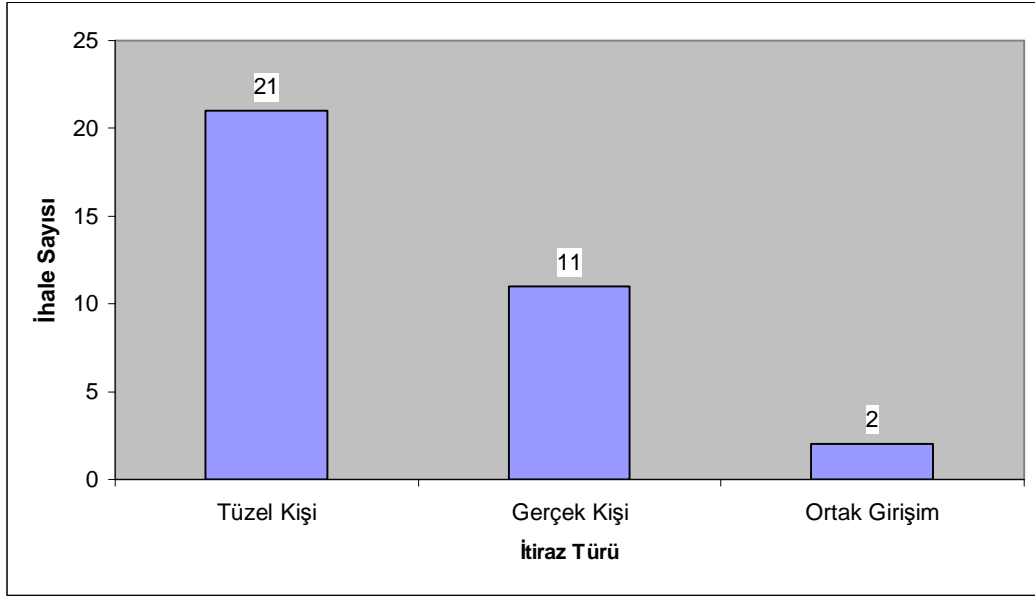

Şekil 4.13. 2005 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuçları

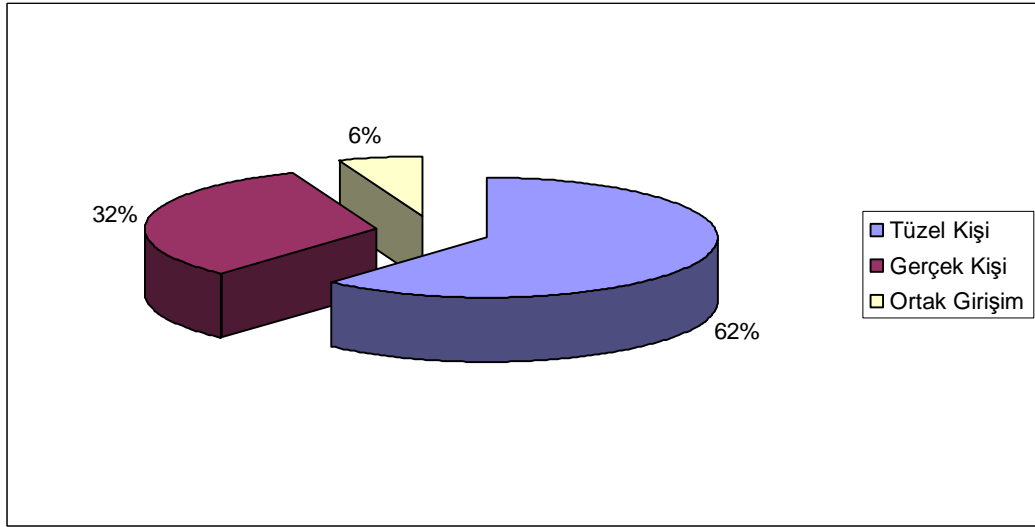

Şekil 4.14. 2005 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuç Yüzdeleri

2005 yılında Kamu İhale Kurulu'nun 12 adet ret (%33), 7 adet iptal (%20), 3 adet düzeltici işlem tesis edilmesi (%9) 8 adet (%23) konunun İçişleri Bakanlığı'na gönderilmesi, 1 adet (%3) konunun Cumhuriyet Savcılığına gönderilmesi, 1 adet (%3) Karar vermeye yer olmadığı ve 3 adet (%9) İptal kararının iptali yönünde kararı mevcuttur (Şekil 4.13–4.14)

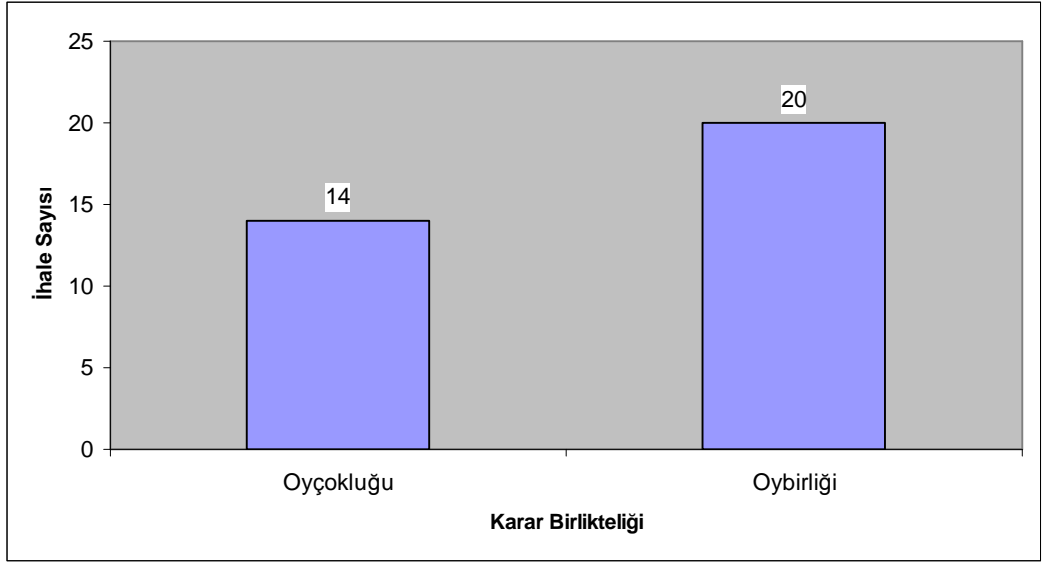

Şekil 4.15. 2005 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Türleri

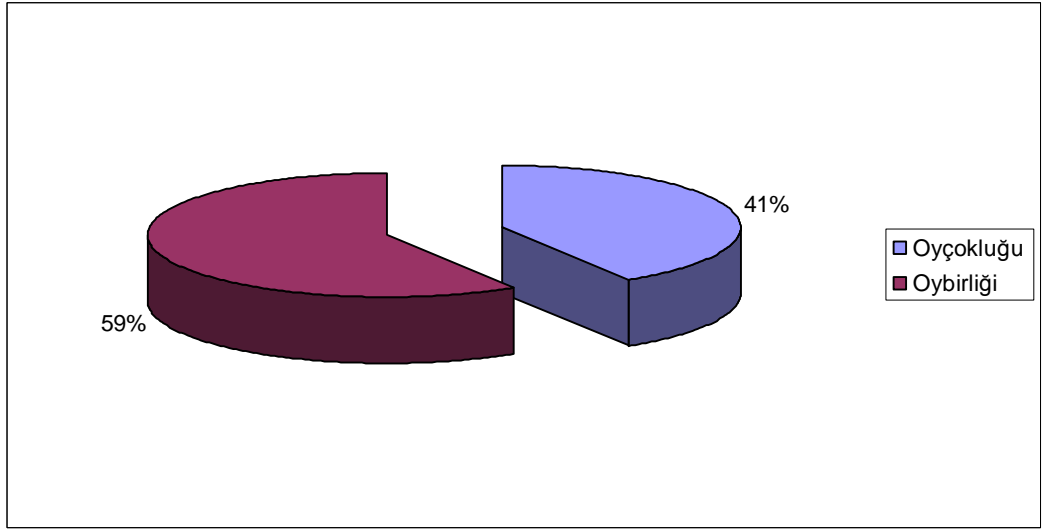

Şekil 4.16. 2005 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Tür Yüzdeleri

2005 yılı içerisinde Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazların 21 adetini (%62) tüzel kişiler, 11 adetini (%32) gerçek kişiler, 2 adetini (%6) ortak girişimciler tarafından yapılan itirazlar oluşturmaktadır (Şekil 4.15–4.16).

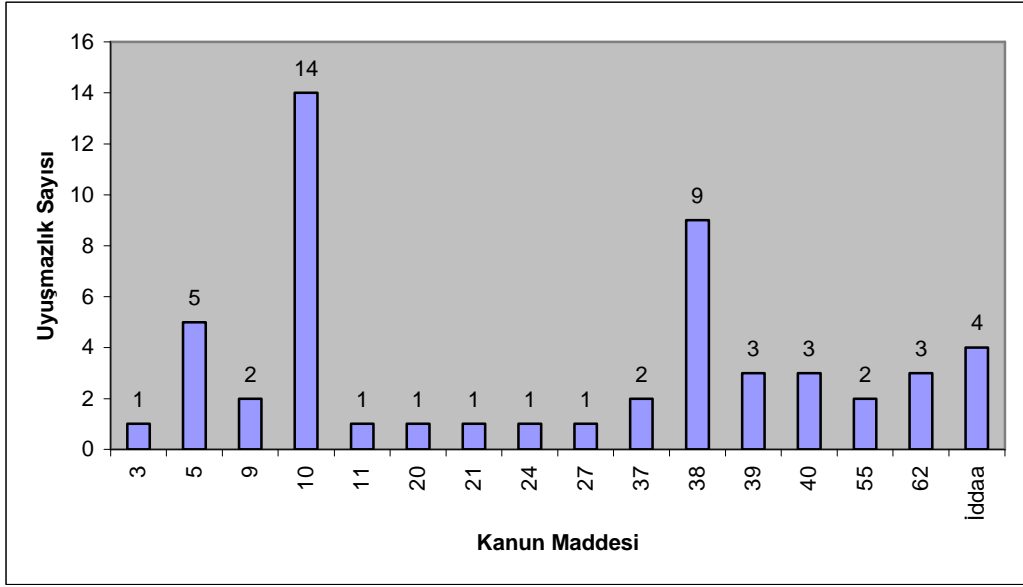

Şekil 4.17. 2005 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği

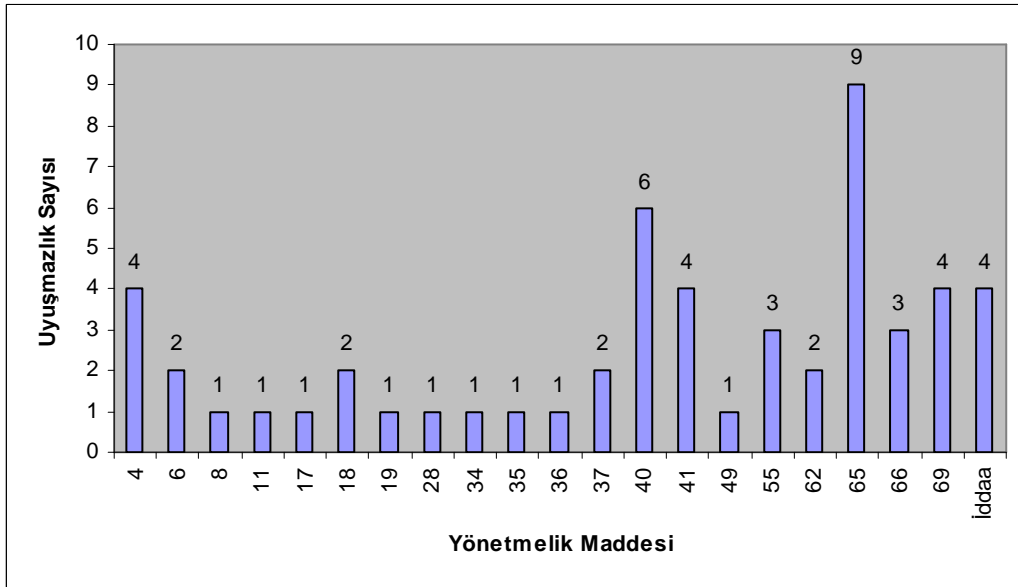

Şekil 4.18. 2005 Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği Yüzdeleri

2005 yılında Kamu İhale Kurulu aldığı kararların 20 adetini (%59) oybirliği ile alırken 14 adetini (%41) ise oyçokluğuyla almıştır (Şekil 4.17–4.18).

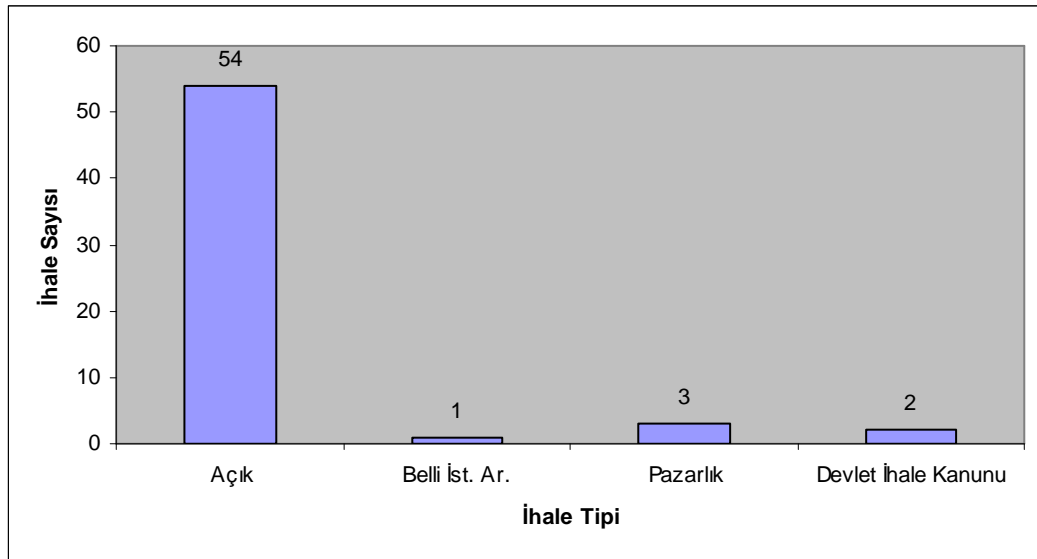

Şekil 4.19. 2005 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)

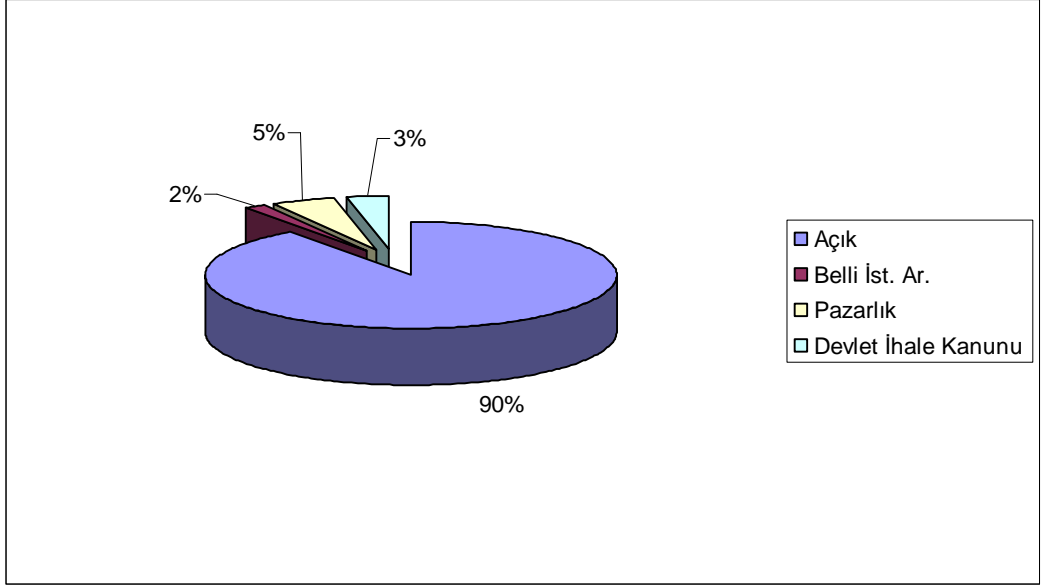

Şekil 4.20. 2005 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre)

Şekil 4.19'a bakıldığında, 2005 yılında Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlar ve Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazlar Kamu İhale Kanunu açısından incelendiğinde uyuşmazlıkların, birinci olarak 14 adet uyuşmazlık (%25) ile Kamu İhale Kanunu'nun "İhaleye katılımda yeterlik kuralları" başlıklı 10 uncu maddesinde ikinci olarak 9 adet uyuşmazlık (%16) ile Kamu İhale Kanunu'nun "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 38 inci maddesinde ve üçüncü olarak 5 adet uyuşmazlık (%9) ile Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5 inci maddesinde yoğunlaştığı görülmektedir. Aynı şekilde şekil 4.20'ye bakıldığında, 2005 yılında Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlar ve Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazlar Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği açısından incelendiğinde uyuşmazlıkların, birinci olarak 9 adet uyuşmazlık (%17) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 65 inci maddesinde ikinci olarak 6 adet uyuşmazlık (%11) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "İş deneyim belgeleri" başlıklı 40 inci maddesinde ve üçüncü olarak 4'er adet uyuşmazlık (%7) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Temel ilkeler" başlıklı 4 üncü maddesi, "İsteklinin organizasyon yapısı ve personel durumu ile kaliteye ilişkin belgeler" başlıklı 41 inci maddesi ve "İhalenin karara bağlanması, onaylanması ve sözleşmenin imzalanması" başlıklı 69 uncu maddelerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

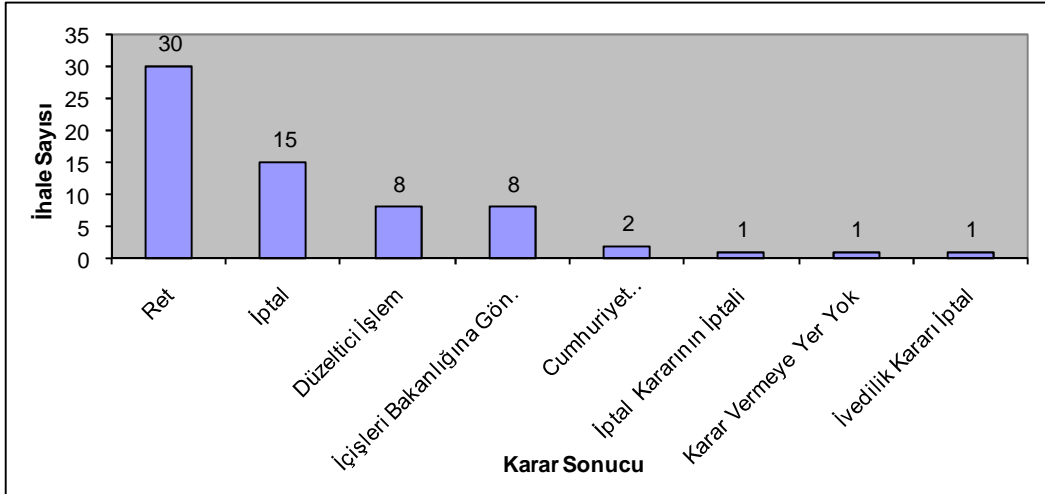

Şekil 4.21. 2006 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Türleri

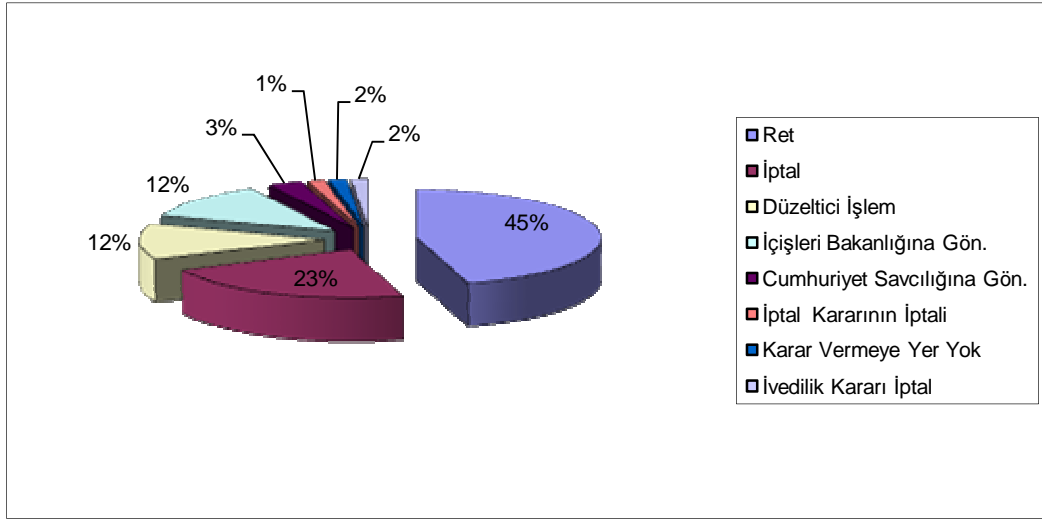

Şekil 4.22. 2006 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Tür Yüzdeleri

2006 yılına ait itiraz edilen 60 adet ihalenin 54 adedi (%90) açık ihale usulüyle 1 adedi (%2) belli istekliler arasında ihale usulüyle 3 adedi (%5) pazarlık usulüyle yapılmıştır. 2 adet ihale (%3) ise Devlet İhale Kanunu tabi olan ihale usulüyle yapılmıştır (Şekil 4.21–4.22).

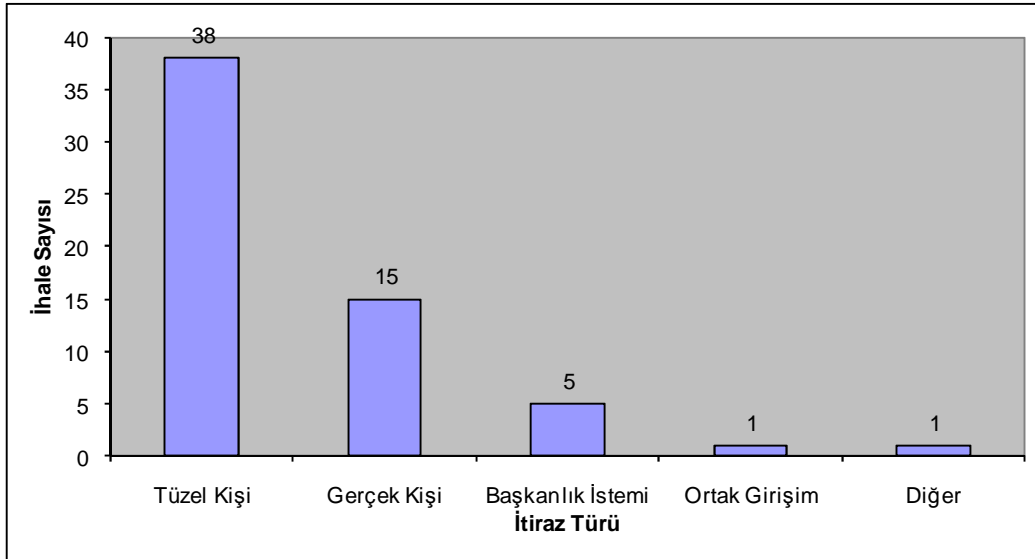

Şekil 4.23. 2006 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuçları

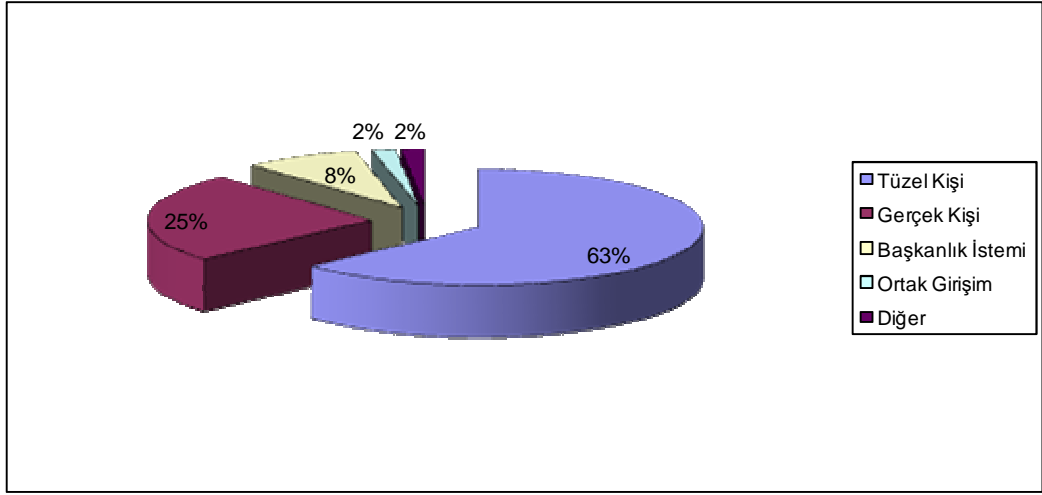

Şekil 4.24. 2006 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuç Yüzdeleri

2006 yılında Kamu İhale Kurulu'nun 30 adet ret (%44), 15 adet iptal (%23), 8 adet düzeltici işlem tesis edilmesi (%12), 8 adet (%12) konunun İçişleri Bakanlığı'na gönderilmesi, 2 adet (%3) konunun Cumhuriyet Savcılığına gönderilmesi, 1'er adet (%2) Karar vermeye yer olmadığı, İptal kararının iptaline ve İvedilik kararının iptali yönünde kararı mevcuttur (Şekil 4.23–4.24).

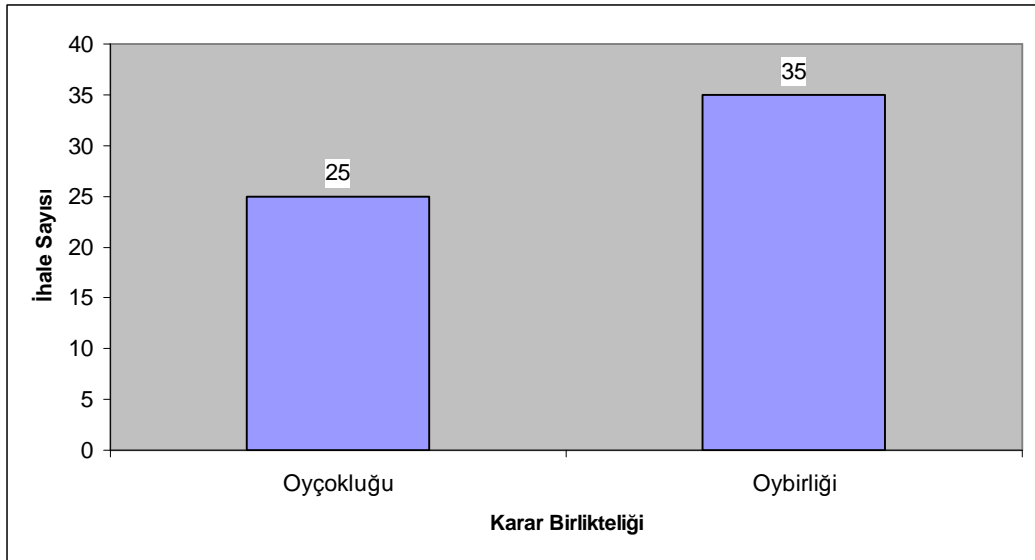

Şekil 4.25. 2006 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Türleri

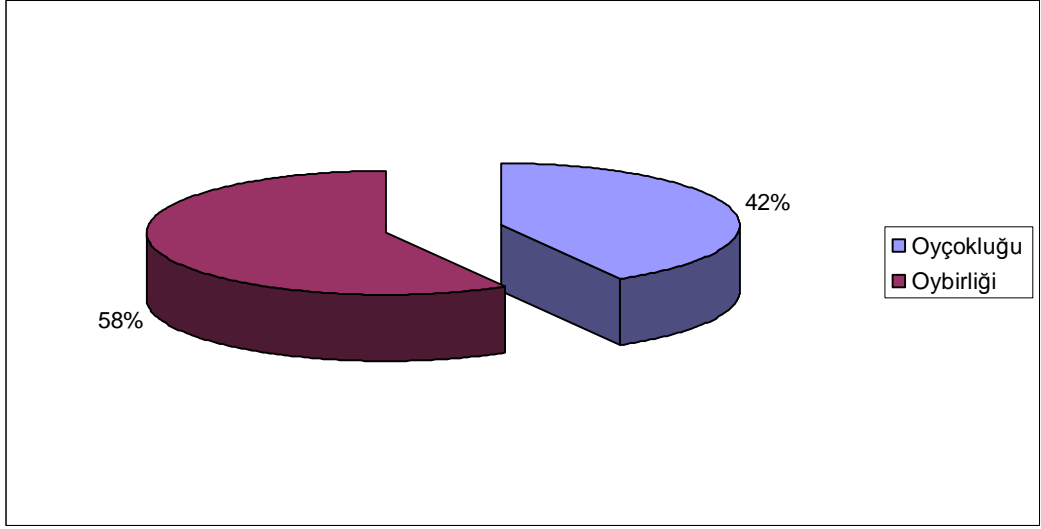

Şekil 4.26. 2006 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Tür Yüzdeleri

2006 yılı içerisinde Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazların 38 adetini (%63) tüzel kişiler, 15 adetini (%25) gerçek kişiler, 1 adetini (%2) ortak girişimciler tarafından yapılan itirazlar oluştururken 1 adetini (%2) diğer olarak (kişi, kurum, kuruluş vb.) tanımlanan itiraz oluşturmaktadır. Kamu İhale Kurulu 5 adet (%8) ihale ile ilgili olarak Kamu İhale Kurumu Başkanlığı tarafından yapılan talep üzerine inceleme yapmıştır (Şekil 4.25–4.26).

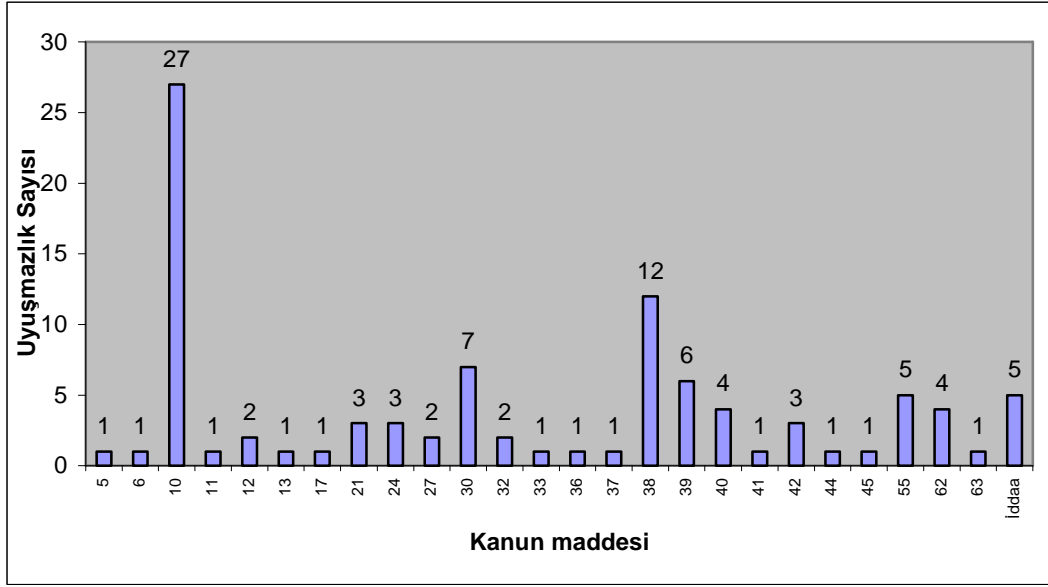

Şekil 4.27. 2006 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği

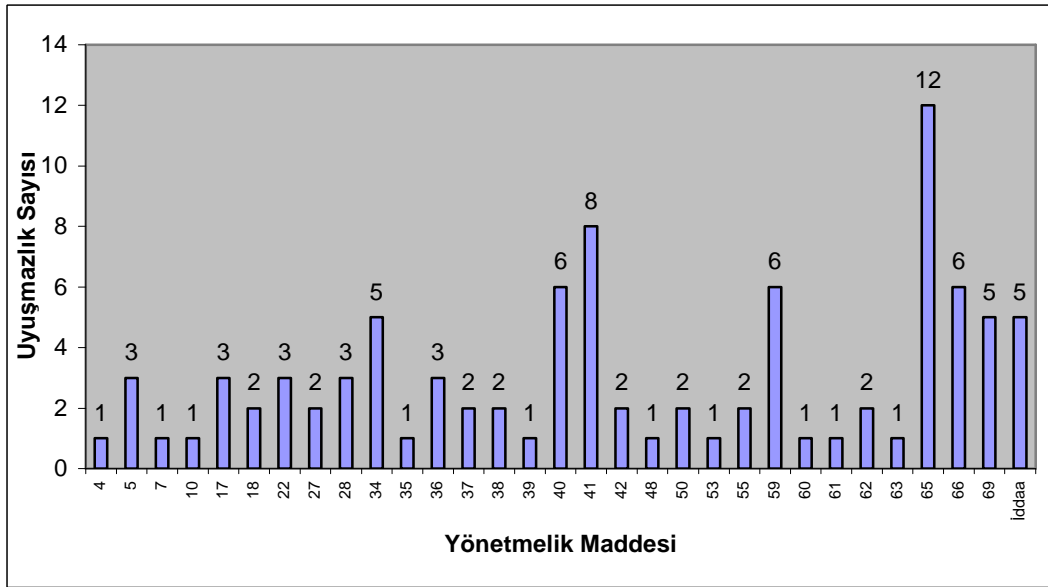

Şekil 4.28. 2006 Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği Yüzdeleri

2006 yılında Kamu İhale Kurulu aldığı kararların 35 adetini (%58) oybirliği ile alırken 25 adetini (%42) ise oyçokluğuyla almıştır (Şekil 4.27–4.28).

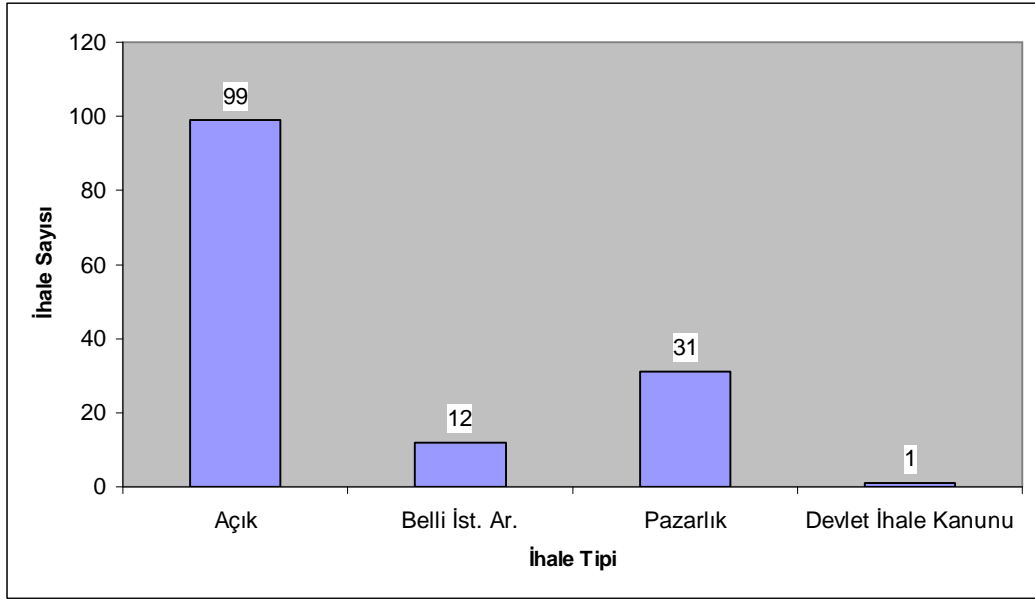

Şekil 4.29. 2006 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)

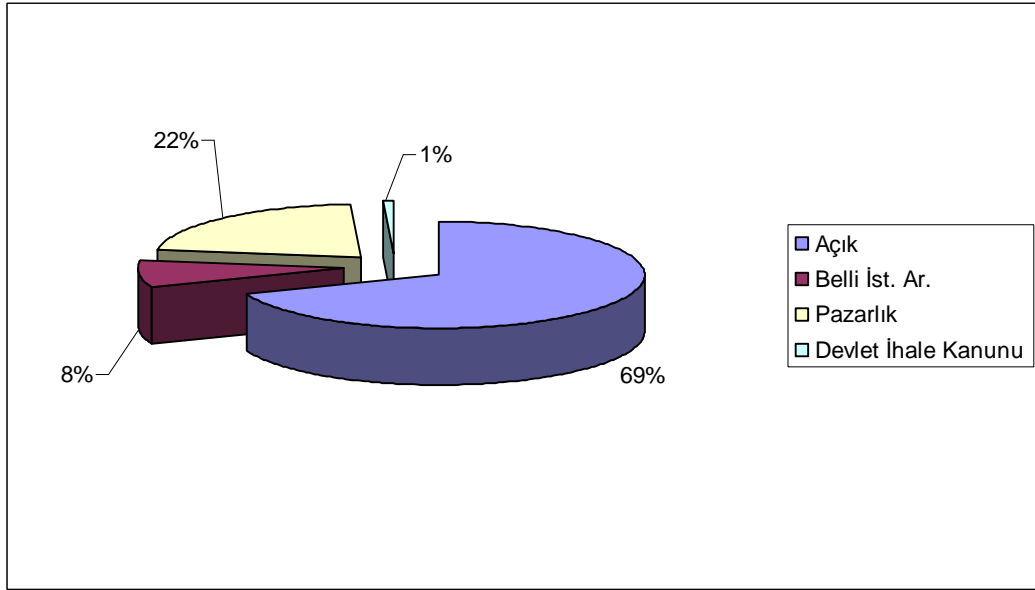

Şekil 4.30. 2006 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre)

Şekil 4.29'a bakıldığında, 2006 yılında Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlar ve Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazlar Kamu İhale Kanunu açısından incelendiğinde uyuşmazlıkların, birinci olarak 27 adet uyuşmazlık (%28) ile Kamu İhale Kanunu'nun "İhaleye katılımda yeterlik kuralları" başlıklı 10 uncu maddesinde ikinci olarak 12 adet uyuşmazlık (%12) ile Kamu İhale Kanunu'nun "Aşırı düşük teklifler başlıklı" 38 inci maddesinde ve üçüncü olarak 7 adet uyuşmazlık (%7) ile Kamu İhale Kanunu'nun "Tekliflerin hazırlanması ve sunulması" başlıklı 30 uncu maddesinde yoğunlaştığı görülmektedir. Aynı şekilde şekil 4.30'a bakıldığında, 2006 yılında Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlar ve Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazlar Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği açısından incelendiğinde uyuşmazlıkların, birinci olarak 12 adet uyuşmazlık (%13) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 65 inci maddesinde ikinci olarak 8 adet uyuşmazlık (%9) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "İsteklinin organizasyon yapısı ve personel durumu ile kaliteye ilişkin belgeler" başlıklı 41 inci maddesinde ve üçüncü olarak 6'şar adet uyuşmazlık (%6) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "İş deneyim belgeleri" başlıklı 40 inci maddesi, "Teklif mektuplarının şekli" başlıklı 59 uncu maddesi ve "Bütün tekliflerin reddedilmesi ve ihalenin iptali" başlıklı 66 ncı maddesinde yoğunlaştığı görülmektedir.

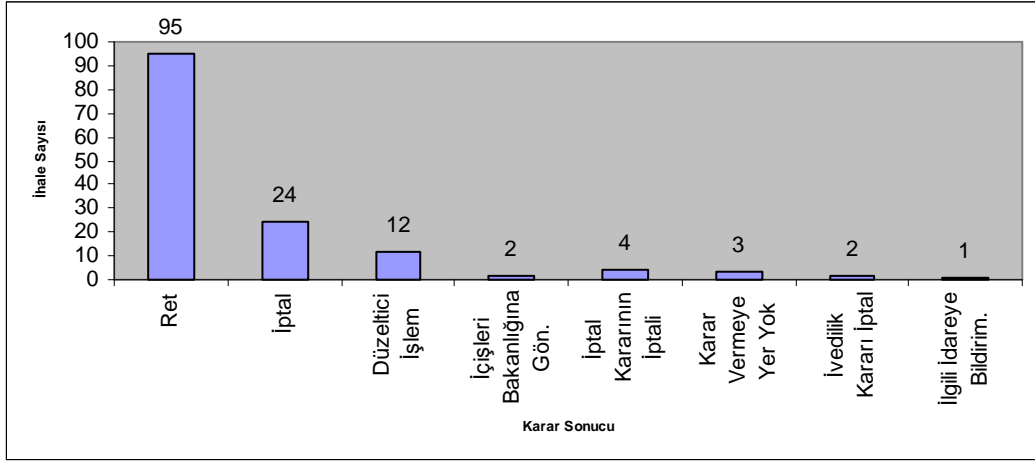

Şekil 4.31. 2007 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Türleri

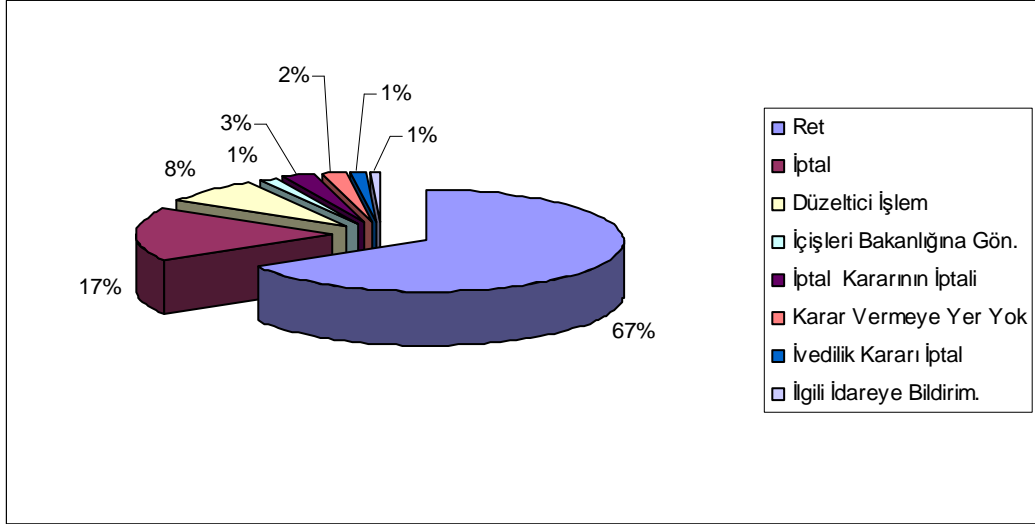

Şekil 4.32. 2007 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Tür Yüzdeleri

2007 yılına ait itiraz edilen 143 adet ihalenin 99 adedi (%69) açık ihale usulüyle 12 adedi (%8) belli istekliler arasında ihale usulüyle 31 adedi (%22) pazarlık usulüyle yapılmıştır. 1 adet ihale (%1) ise Devlet İhale Kanunu tabi olan ihale usulüyle yapılmıştır (Şekil 4.31–4.32).

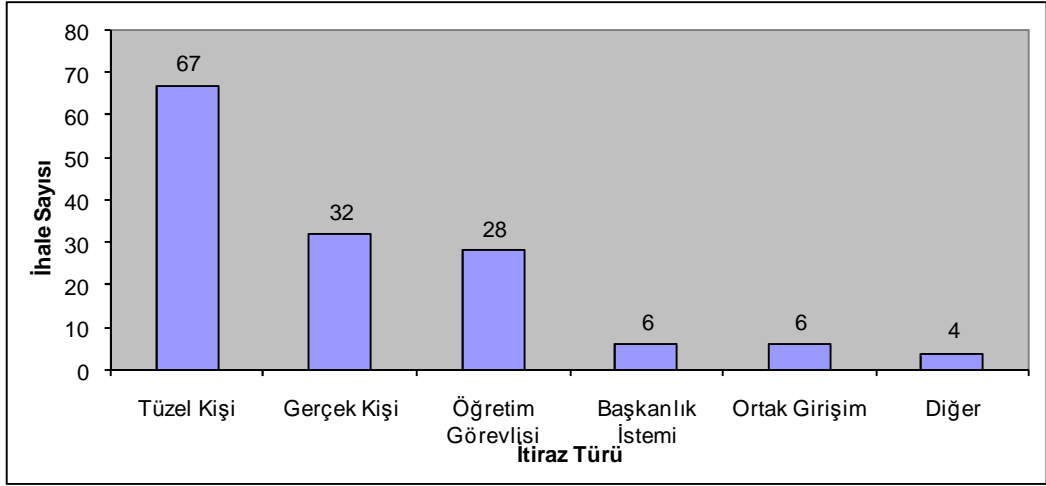

Şekil 4.33. 2007 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuçları

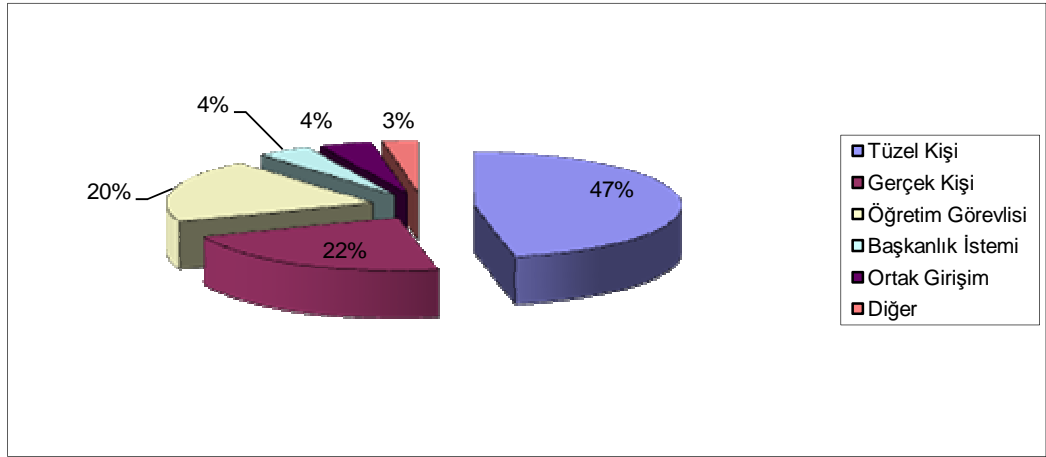

Şekil 4.34. 2007 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuç Yüzdeleri

2007 yılında Kamu İhale Kurulu'nun 95 adet ret (%67), 24 adet iptal (%17), 12 adet düzeltici işlem tesis edilmesi (%8), 2'şer adet (%1) konunun İçişleri Bakanlığı'na gönderilmesi ve İvedilik kararının iptali, 3 adet (%2) Karar vermeye yer olmadığı, 4 adet (%3) İptal kararının iptali ve 1 adet (%1) konunun İlgili idareye bildirilmesi yönünde kararı mevcuttur (Şekil 4.33–4.34).

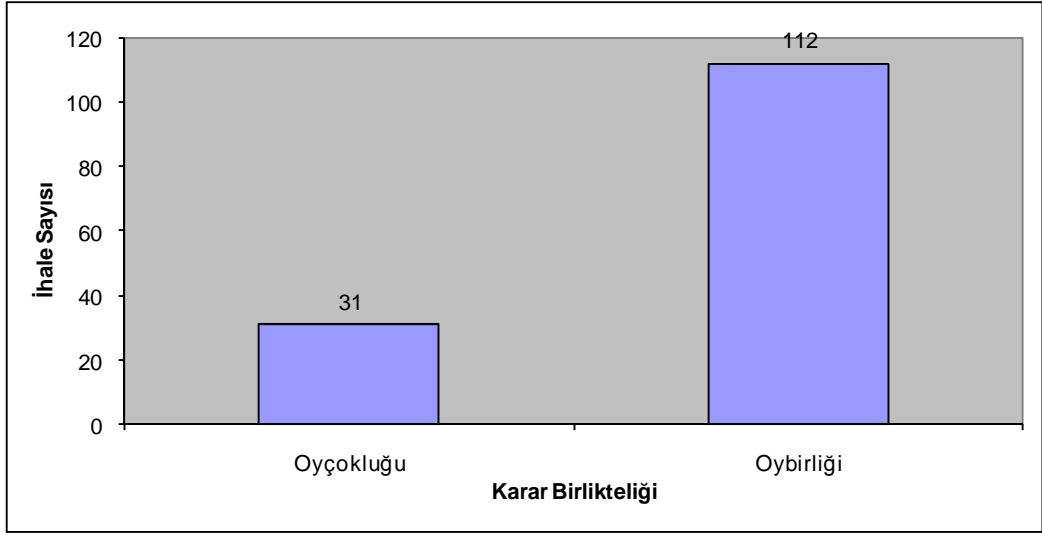

Şekil 4.35. 2007 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Türleri

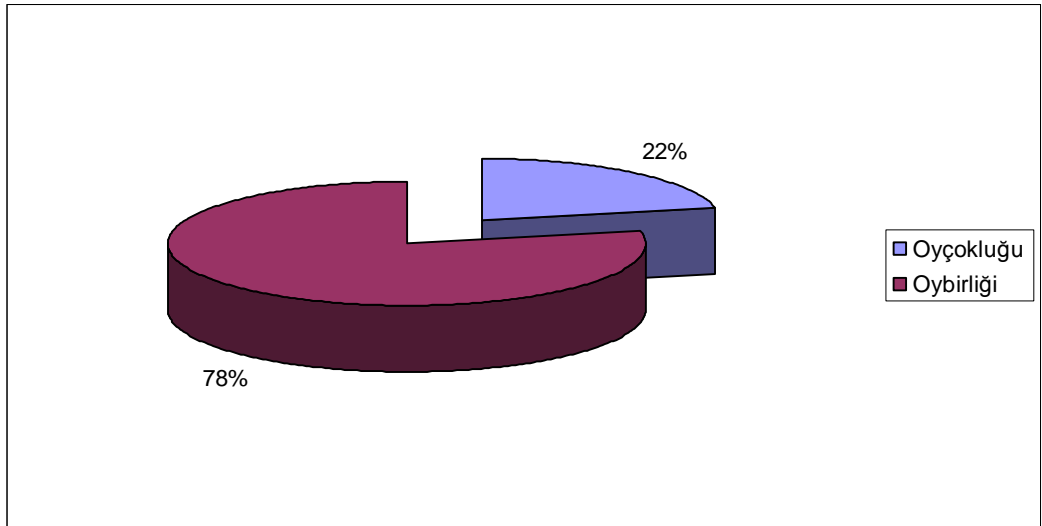

Şekil 4.36. 2007 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Tür Yüzdeleri

2007 yılı içerisinde Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazların 67 adetini (%47) tüzel kişiler, 32 adetini (%22) gerçek kişiler, 28 adetini (%20) öğretim görevlileri, 6 adetini (%4) ortak girişimciler tarafından yapılan itirazlar oluştururken 4 adetini (%3) diğer olarak (kişi, kurum, kuruluş vb.) tanımlanan itirazlar oluşturmaktadır. Kamu İhale Kurulu 6 adet (%4) ihale ile ilgili olarak Kamu İhale Kurumu Başkanlığı tarafından yapılan talep üzerine inceleme yapmıştır (Şekil 4.35–4.36).

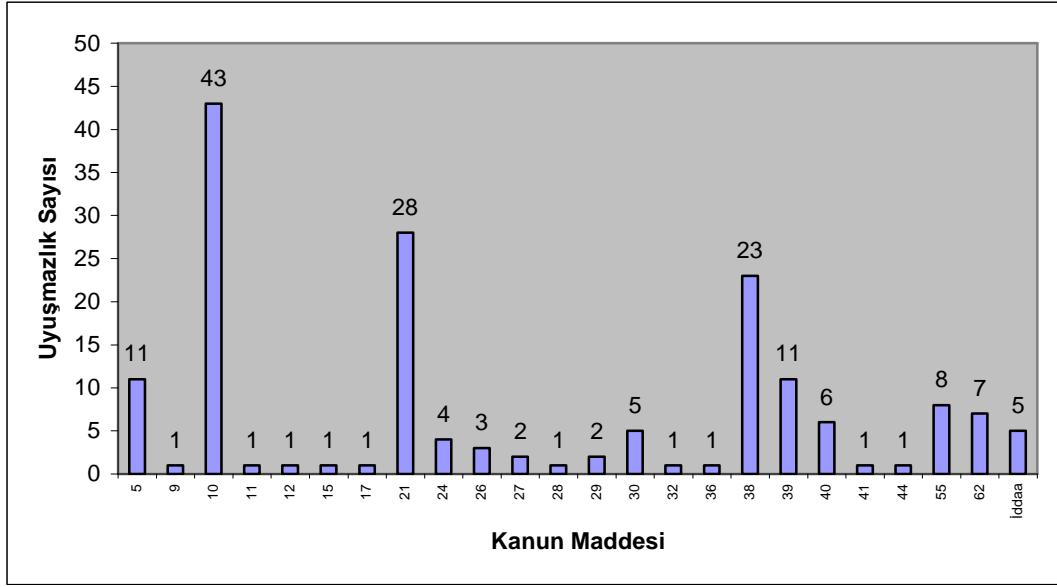

Şekil 4.37. 2007 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği

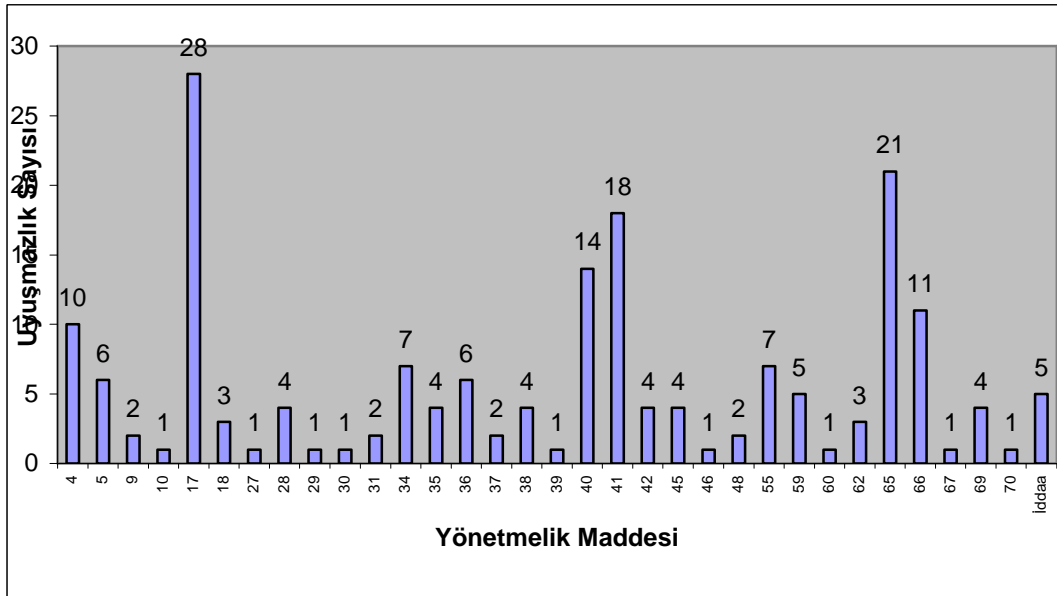

Şekil 4.38. 2007 Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği Yüzdeleri

2007 yılında Kamu İhale Kurulu aldığı kararların 112 adetini (%78) oybirliği ile alırken 31 adetini (%22) ise oyçokluğuyla almıştır (Şekil 4.37-4.38).

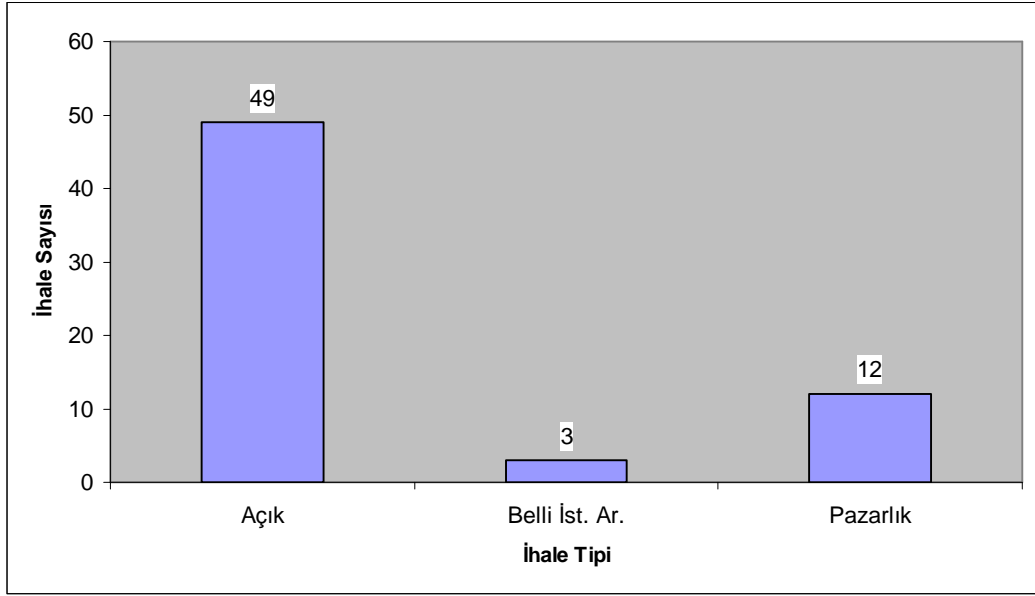

Şekil 4.39. 2007 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)

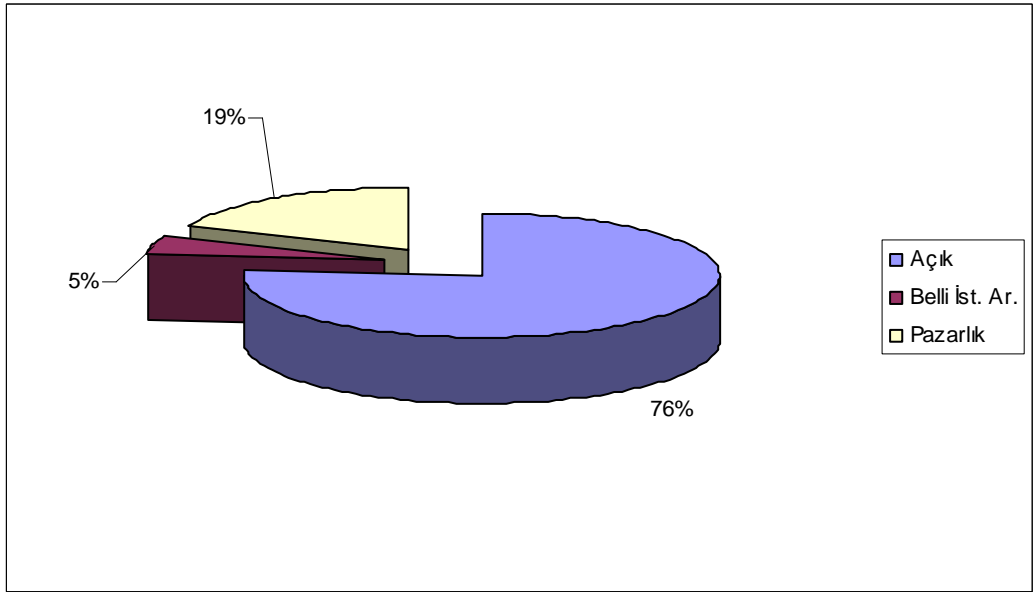

Şekil 4.40. 2007 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre)

Şekil 4.39'a bakıldığında, 2007 yılında Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlar ve Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazlar Kamu İhale Kanunu açısından incelendiğinde uyuşmazlıkların, birinci olarak 43 adet uyuşmazlık (%26) ile Kamu İhale Kanunu'nun "İhaleye katılımda yeterlik kuralları" başlıklı 10 uncu maddesinde ikinci olarak 28 adet uyuşmazlık (%17) ile Kamu İhale Kanunu'nun "Pazarlı usulü" başlıklı 21 inci maddesinde ve üçüncü olarak 23 adet uyuşmazlık (%14) ile Kamu İhale Kanunu'nun "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 38 inci maddesinde yoğunlaştığı görülmektedir. Aynı şekilde şekil 4.40'a bakıldığında, 2007 yılında Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlar ve Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazlar Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği açısından incelendiğinde uyuşmazlıkların, birinci olarak 28 adet uyuşmazlık (%15) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Pazarlı usulü" başlıklı 17 inci maddesinde ikinci olarak 21 adet uyuşmazlık (%11) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 65 inci maddesinde ve üçüncü olarak 18 adet uyuşmazlık (%10) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "İsteklinin organizasyon yapısı ve personel durumu ile kaliteye ilişkin belgeler" başlıklı 41 inci maddesinde yoğunlaştığı görülmektedir.

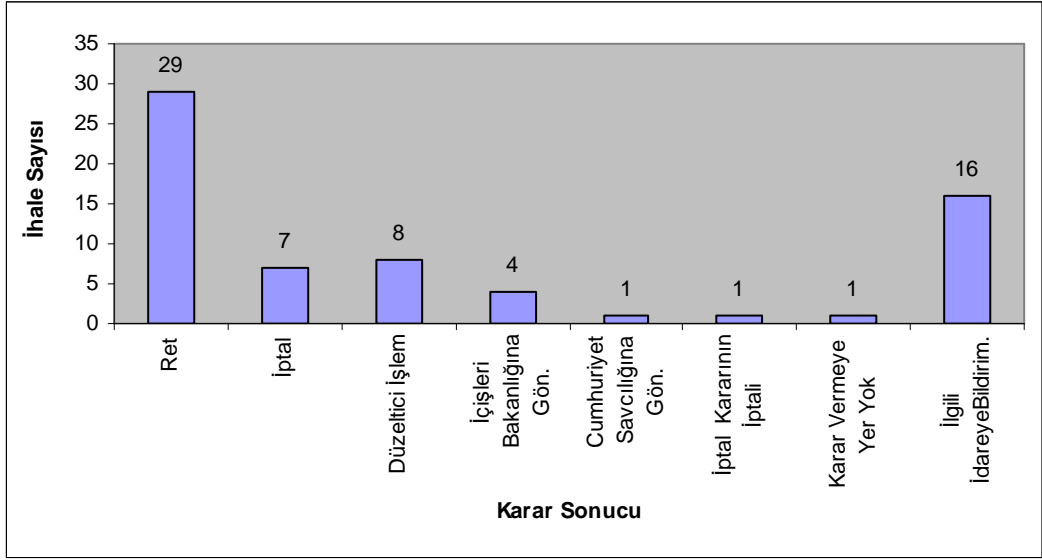

Şekil 4.41. 2008 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Türleri

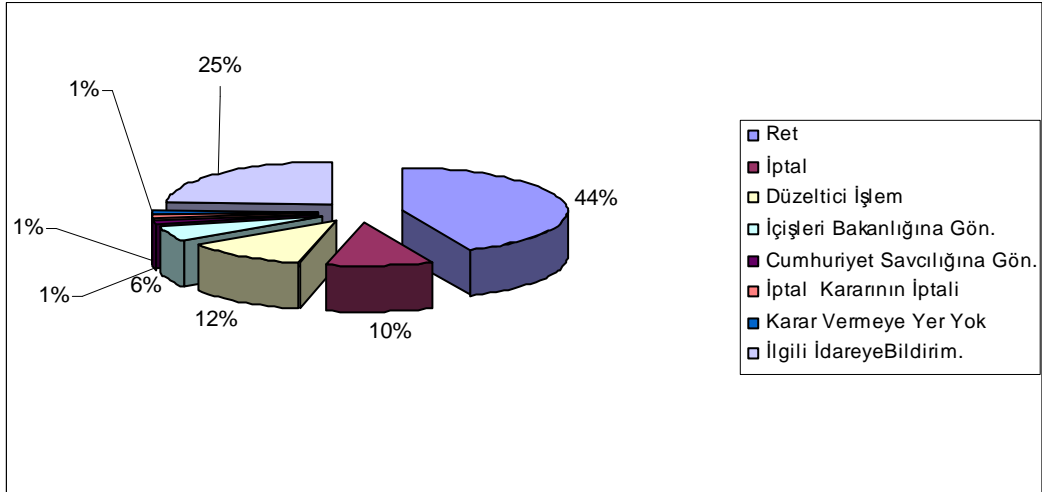

Şekil 4.42. 2008 Yılında Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların İhale Tür Yüzdeleri

2008 yılına ait itiraz edilen 64 adet ihalenin 49 adedi (%76) açık ihale usulüyle 3 adedi (%5) belli istekliler arasında ihale usulüyle 12 adedi (%19) pazarlık usulüyle yapılmıştır (Şekil 4.41–4.42).

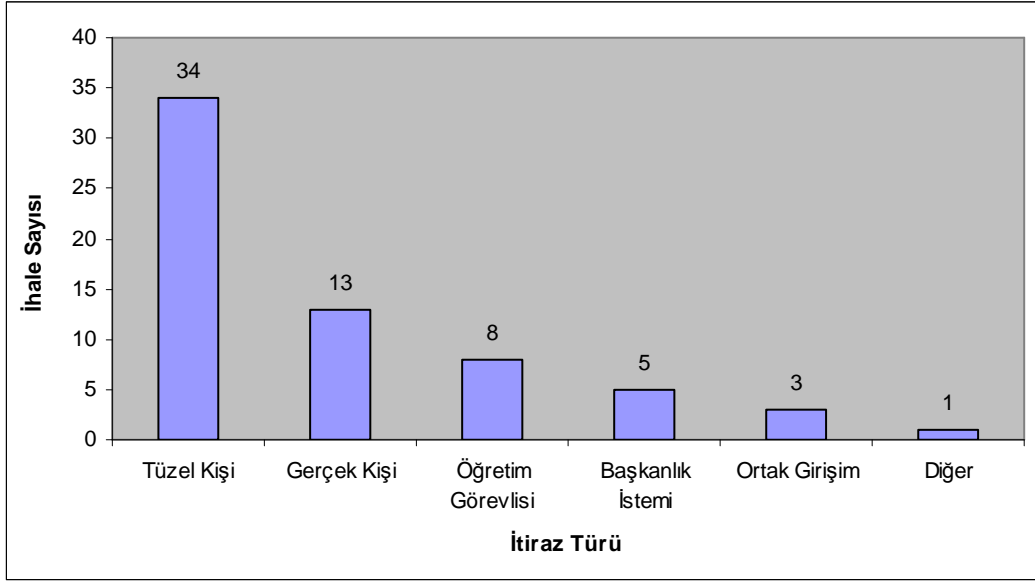

Şekil 4.43. 2008 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuçları

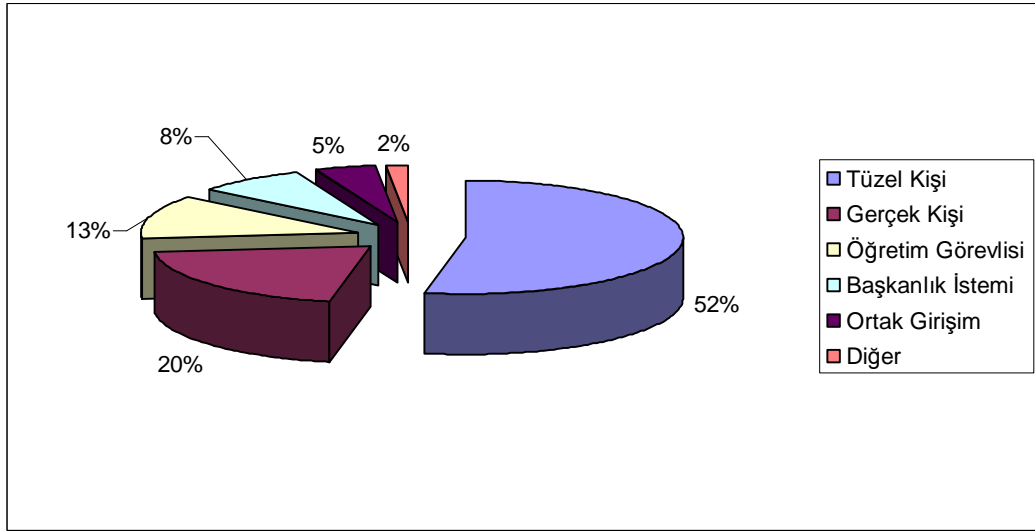

Şekil 4.44. 2008 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Sonuç Yüzdeleri

2008 yılında Kamu İhale Kurulu'nun 29 adet ret (%44), 7 adet iptal (%10), 8 adet düzeltici işlem tesis edilmesi (%12), 4 adet (%6) konunun İçişleri Bakanlığı'na gönderilmesi, 1'er adet (%1) konunun Cumhuriyet Savcılığına gönderilmesi, Karar vermeye yer olmadığı ve İptal kararının iptali, 16 adet (%25) konunun İlgili idareye bildirilmesine yönünde kararı mevcuttur (Şekil 4.43-4.44).

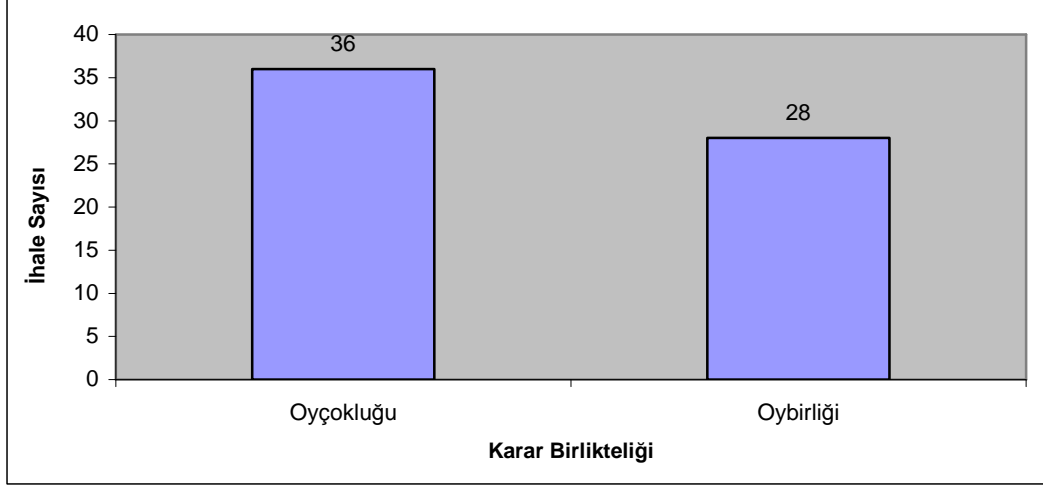
Şekil 4.45. 2008 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Türleri

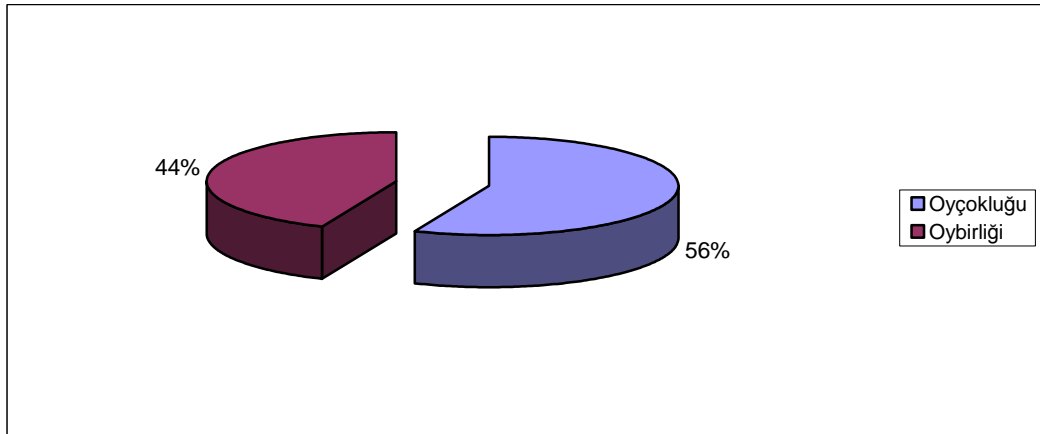
Şekil 4.46. 2008 Yılı Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Tür Yüzdeleri

2008 yılı içerisinde Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazların 34 adetini (%52) tüzel kişiler, 13 adetini (%20) gerçek kişiler, 8 adetini (%13) öğretim görevlileri, 3 adetini (%5) ortak girişimciler tarafından yapılan itirazlar oluştururken 1 adetini (%2) diğer olarak (kişi, kurum, kuruluş vb.) tanımlanan itiraz oluşturmaktadır. Kamu İhale Kurulu 5 adet (%8) ihale ile ilgili olarak Kamu

İhale Kurumu Başkanlığı tarafından yapılan talep üzerine inceleme yapmıştır (Şekil 4.45–4.46).

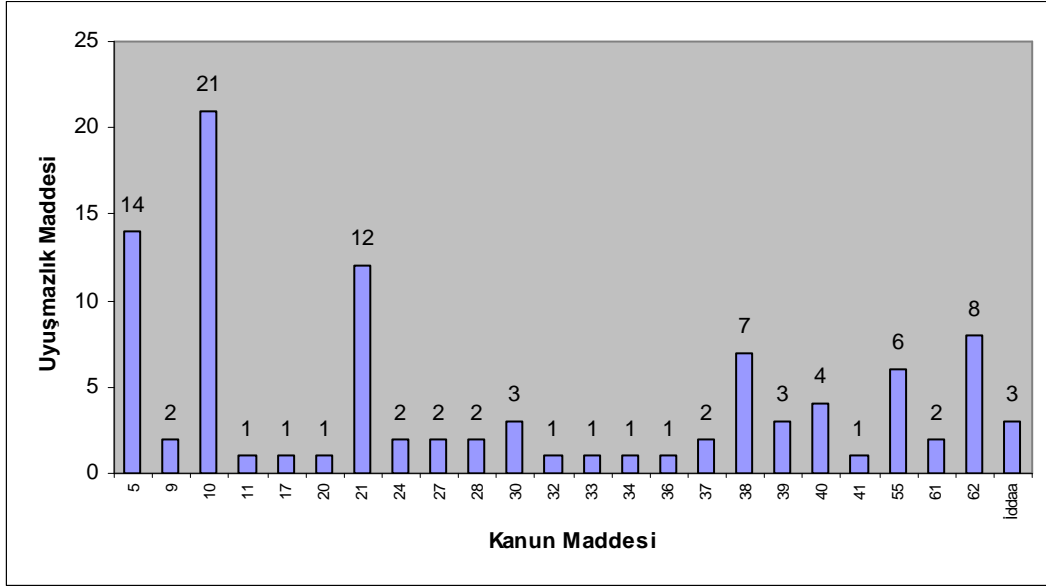

Şekil 4.47. 2008 Yılı Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği

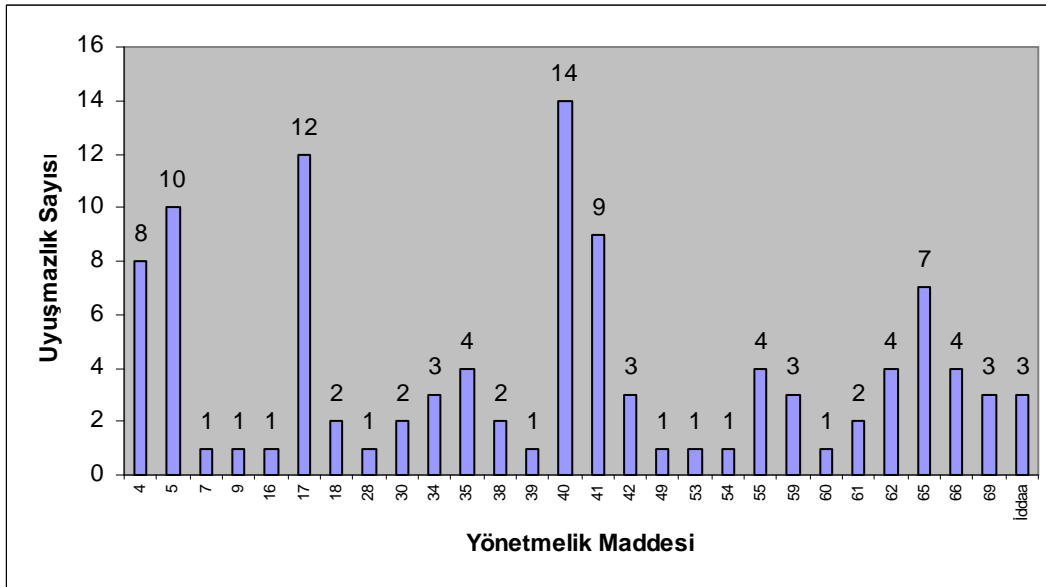

Şekil 4.48. 2008 Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği Yüzdeleri

2008 yılında Kamu İhale Kurulu aldığı kararların 28 adetini (%44) oybirliği ile alırken 36 adetini (%56) ise oyçokluğuyla almıştır (Şekil 4.47-4.48).

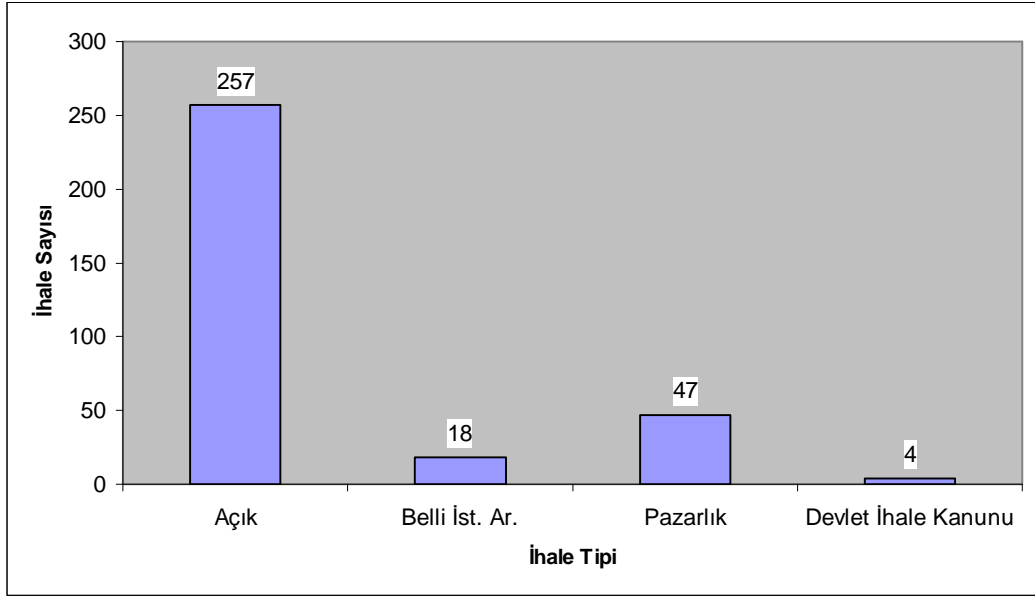

Şekil 4.49. 2008 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)

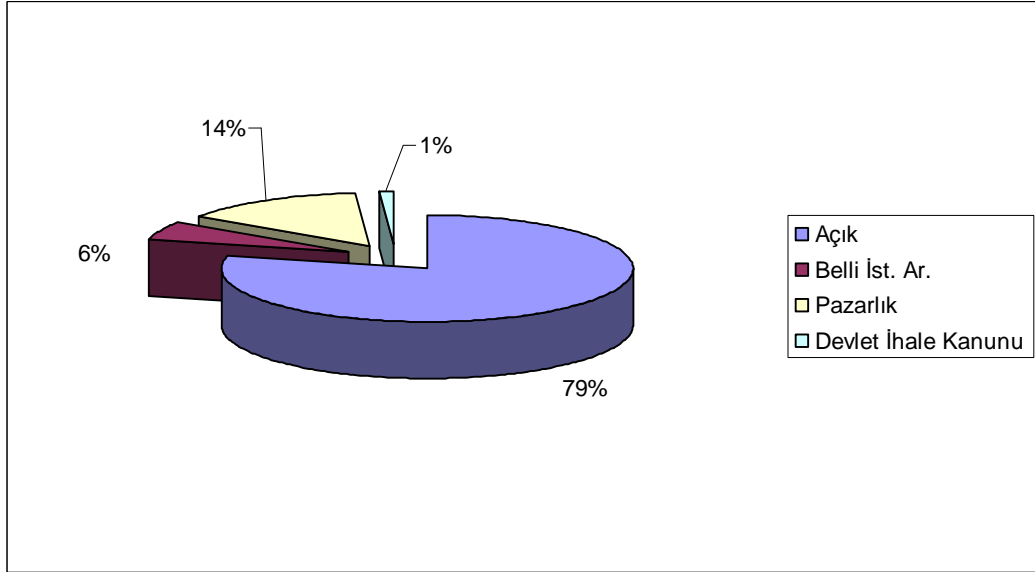

Şekil 4.50. 2008 Yılı İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre)

Şekil 4.49'a bakıldığında 2008 yılında Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlar ve Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazlar Kamu İhale Kanunu açısından incelendiğinde uyuşmazlıkların, birinci olarak 21 adet uyuşmazlık (%21) ile Kamu İhale Kanunu'nun "İhaleye katılımda yeterlik kuralları" başlıklı 10 uncu maddesinde ikinci olarak 14 adet uyuşmazlık (%14) ile Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5 inci maddesinde ve üçüncü olarak 12 adet uyuşmazlık (%12) ile Kamu İhale Kanunu'nun "Pazarlık usulü" başlıklı 21 inci maddesinde yoğunlaştığı görülmektedir. Aynı şekilde şekil 4.50'ye bakıldığında 2008 yılında Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlar ve Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazlar Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği açısından incelendiğinde uyuşmazlıkların, birinci olarak 14 adet uyuşmazlık (%13) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "İş deneyim belgeleri" başlıklı 40 ıncı maddesinde ikinci olarak 12 adet uyuşmazlık (%12) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Pazarlık usulü" başlıklı 17 inci maddesinde ve üçüncü olarak 10 adet uyuşmazlık (%9) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Yapım işleri ihalelerinde idarelerce uyulması zorunlu hususlar" başlıklı 5 inci maddesinde yoğunlaştığı görülmektedir.

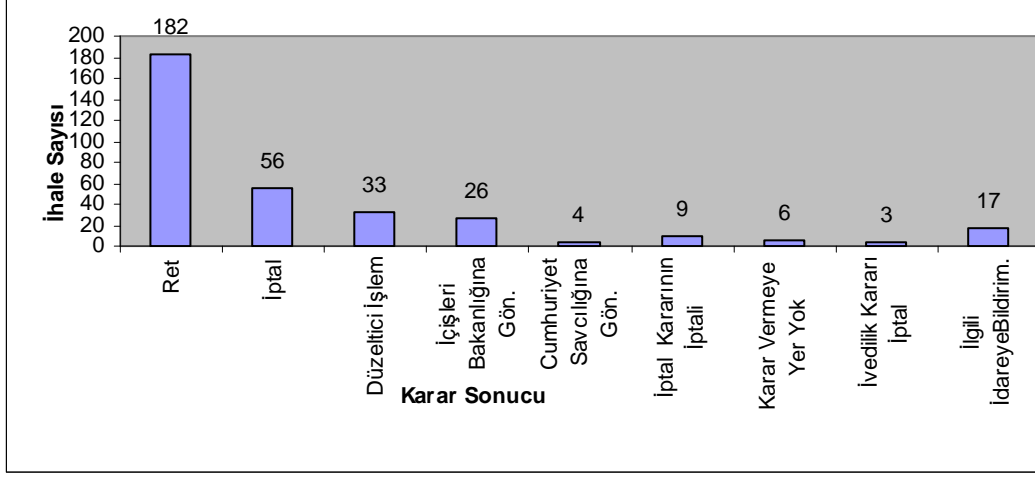
Şekil 4.51. Kamu İhale Kurumuna Yapılan İtirazların İhale Türleri

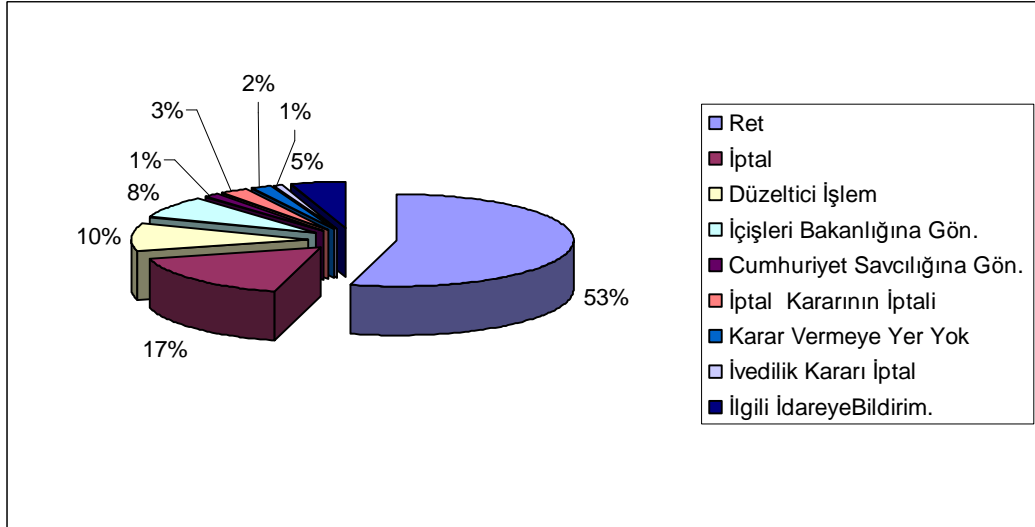
Şekil 4.52. Kamu İhale Kurumuna Yapılan İtirazların İhale Tür Yüzdeleri

Genel olarak bakıldığında itiraz edilen 326 adet ihalenin 257 adedi (%79) açık ihale usulüyle 18 adedi (%6) belli istekliler arasında ihale usulüyle 47 adedi (%14) pazarlık usulüyle yapılmıştır. 4 adet (%1) ihale ise Devlet İhale Kanunu tabi olan ihale usulüyle yapılmıştır (Şekil 4.51–4.52). Sonuçta, Kamu İhale

Kanunu'nda belirtildiği üzere açık ihale usulünün esas ihale usulü olarak benimsendiği ortaya çıkmıştır.

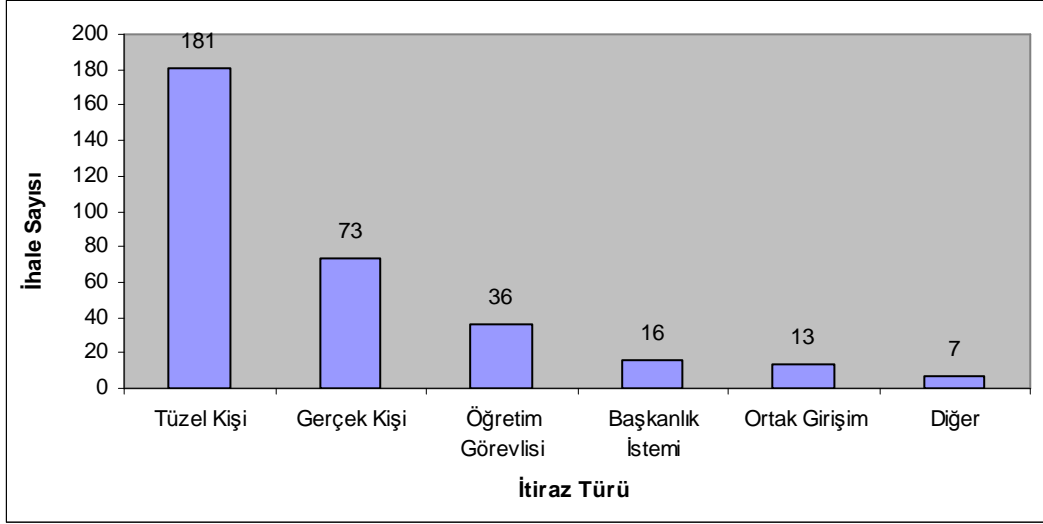
Şekil 4.53. Kamu İhale Kurulu Karar Sonuçları

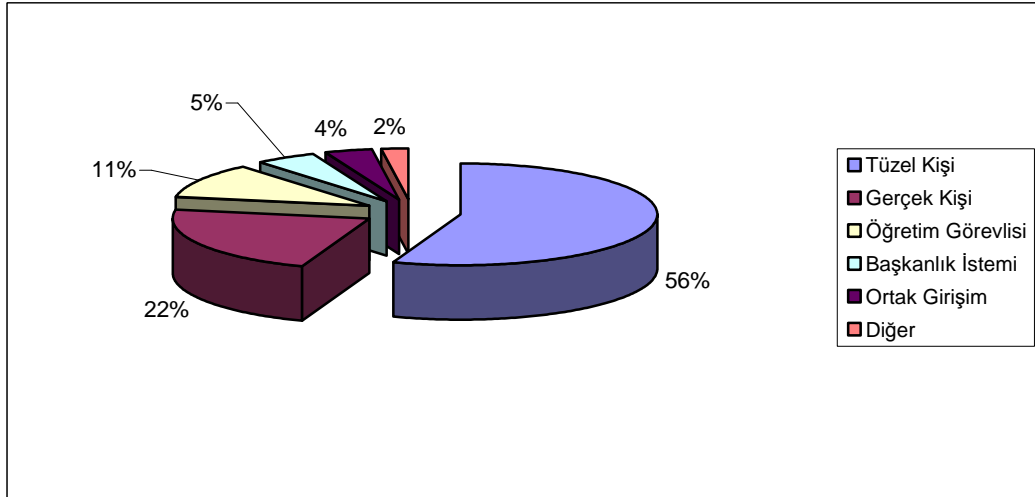
Şekil 4.54. Kamu İhale Kurulu Karar Sonuç Yüzdeleri

Tüm yıllar birlikte analiz edildiğinde Kamu İhale Kurulu'nun 182 adet ret (%53), 56 adet iptal (%17), 33 adet düzeltici işlem tesis edilmesi (%10), 26 adet konunun İçişleri Bakanlığı'na gönderilmesi (%8), 4 adet konunun Cumhuriyet Savcılığına gönderilmesi (%1), 6 adet Karar vermeye yer olmadığı (%2), 9 adet İptal kararının iptali (%3), 3 adet İvedilik kararı iptali (%1) ve 17 adet konunun

İlgili idareye bildirilmesin (%5) yönünde kararı mevcuttur (Şekil 4.53–4.54). Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlarda hem istekliler lehine hem de idareler lehine kararları eşit oranda verdiği söylenebilir.

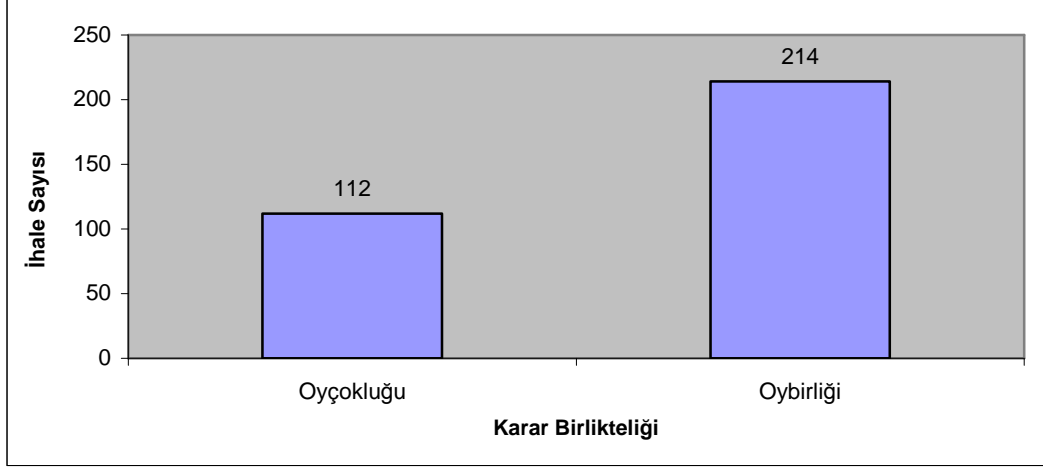
Şekil 4.55. Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Türleri

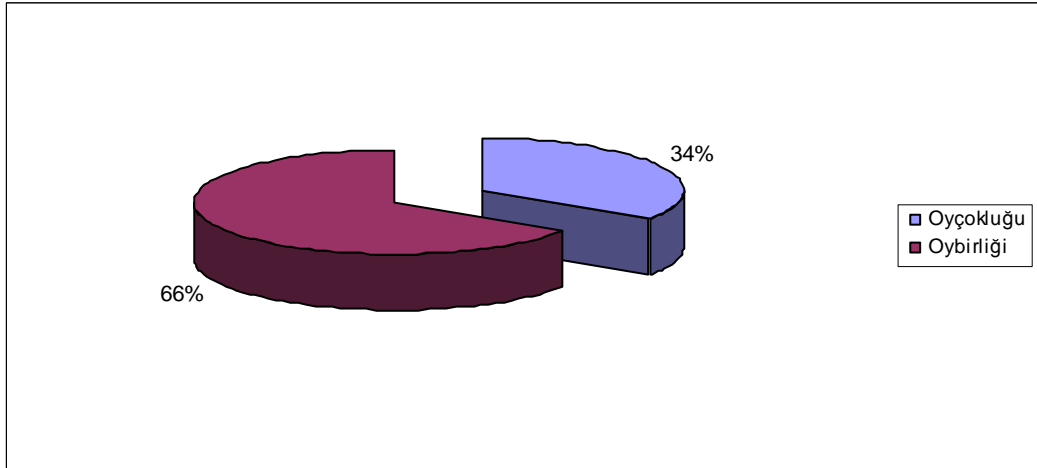
Şekil 4.56. Kamu İhale Kurumu'na Yapılan İtirazların Tür Yüzdeleri

Tüm yıllar göz önünde bulundurulduğunda Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazların 181 adetini (%56) tüzel kişiler, 73 adetini (%22) gerçek kişiler, 36 adetini (%11) öğretim görevlileri, 13 adetini (%4) ortak girişimciler tarafından yapılan itirazlar oluştururken 7 adetini (%2) diğer olarak (kişi, kurum, kuruluş

vb.) tanımlanan itiraz oluşturmaktadır. Kamu İhale Kurulu 16 adet (%5) ihale ile ilgili olarak Kamu İhale Kurumu Başkanlığı tarafından yapılan talep üzerine inceleme yapmıştır (Şekil 4.55–4.56). Sonuçlara bakıldığında şikayet başvurularının %60 oranında kurumsal yapı türüne sahip istekliler tarafından yapıldığı görülmektedir.

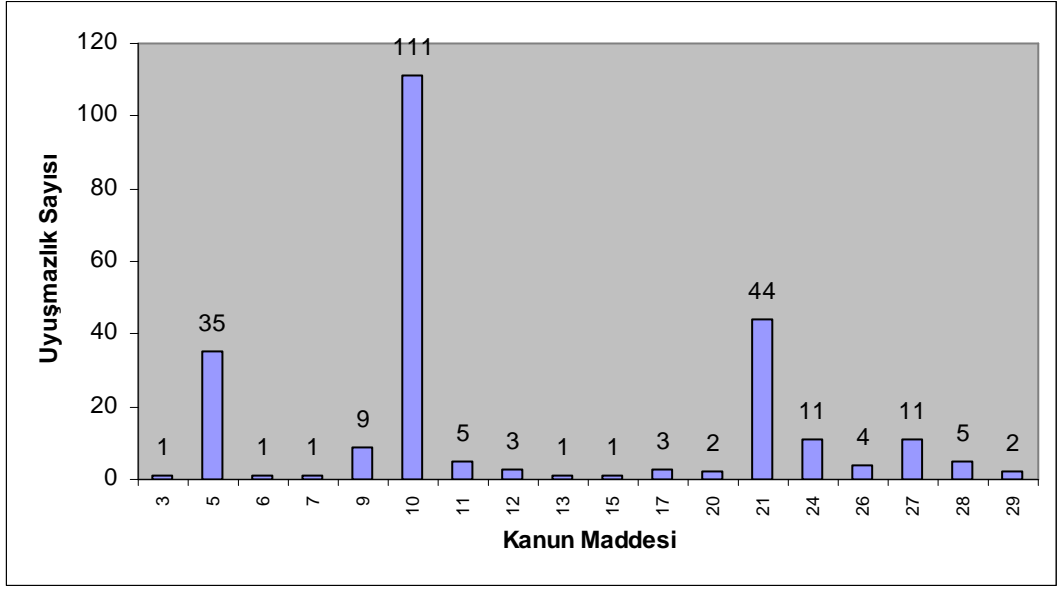
Şekil 4.57. Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği

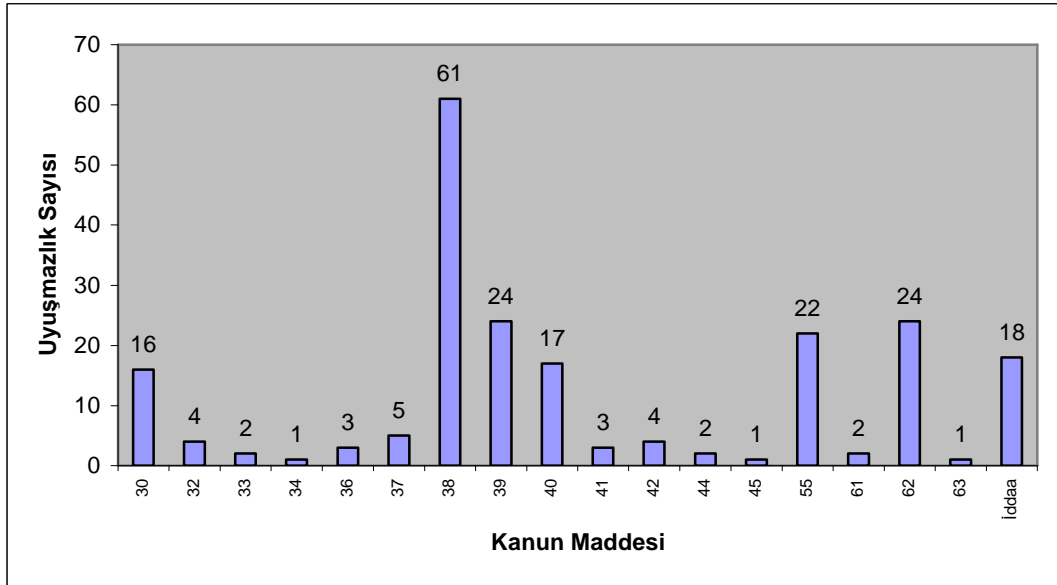
Şekil 4.58. Kamu İhale Kurulu Karar Birlikteliği Yüzdeleri

Kamu İhale Kurulu aldığı kararların 214 adetini (%66) oybirliği ile alırken 112 adetini (%34) ise oyçokluğuyla almıştır (Şekil 4.57–4.58).

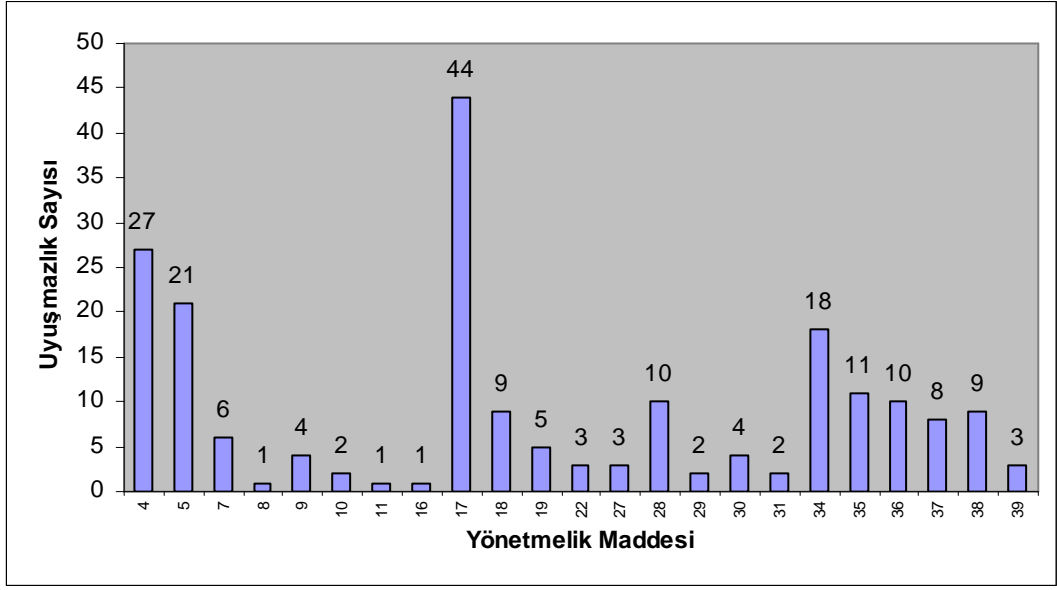
Tüm yıllar göz önünde bulundurularak; Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlar ve Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazlar Kamu İhale Kanunu açısından incelendiğinde uyuşmazlıkların, birinci olarak 111 adet uyuşmazlık (%24) ile Kamu İhale Kanunu'nun "İhaleye katılımda yeterlik kuralları" başlıklı 10 uncu maddesinde ikinci olarak 61 adet uyuşmazlık (%13) ile Kamu İhale Kanunu'nun "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 38 inci maddesinde ve üçüncü olarak 44 adet uyuşmazlık (%10) ile Kamu İhale Kanunu'nun "Pazarlık usulü" başlıklı 21 inci maddesinde yoğunlaştığı görülmektedir (Şekil 4.59). Aynı şekilde şekil 4.60'a bakıldığında 2008 yılında Kamu İhale Kurulu'nun verdiği kararlar ve Kamu İhale Kurumu'na yapılan itirazlar Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği açısından incelendiğinde uyuşmazlıkların, birinci olarak 59 adet uyuşmazlık (%12) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 38 inci maddesinde ikinci olarak 44 adet uyuşmazlık (%9) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Pazarlık usulü" başlıklı 17 inci maddesinde ve üçüncü olarak 43 adet uyuşmazlık (%9) ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "İş deneyim belgeleri" başlıklı 40 ıncı maddesinde yoğunlaştığı görülmektedir.

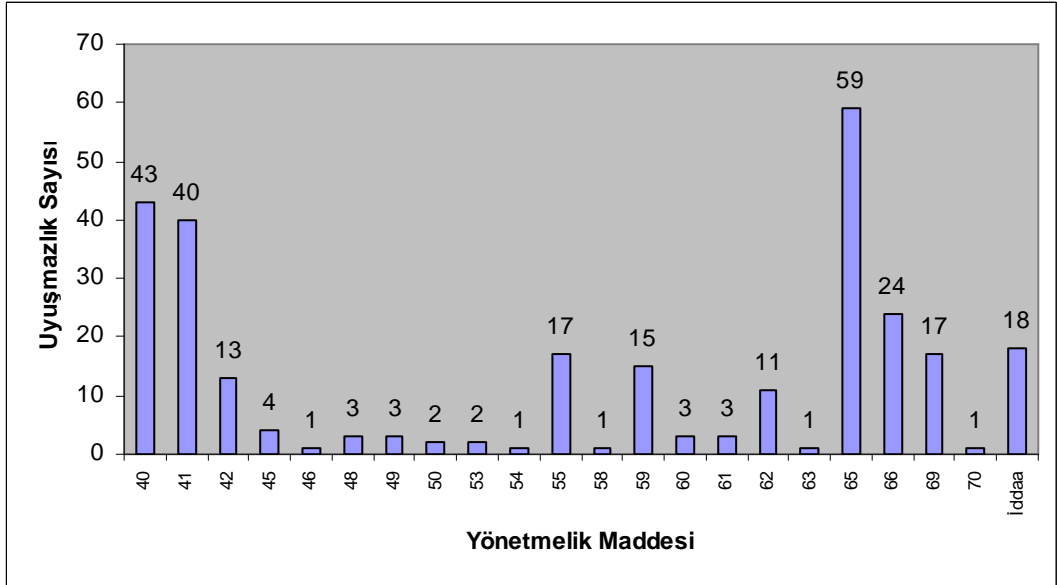
Şekil 4.59. İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)

Şekil 4.59. (Devam) İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Kamu İhale Kanunu'na Göre)

Şekil 4.60. İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre)

Şekil 4.60. (Devam) İtiraz Maddeleri ve Sayıları (Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne Göre)

Yapılan analizler, araştırmalar ve kişisel görüşmeler neticesinde Kamu İhale Kanunu'nun yapım işleri ihaleleri uygulamalarında uyuşmazlıkların sayısının yıllara sari bir şekilde arttığı gözlenmektedir. Kamu İhale Kanunu'nun istekliler ve idareler tarafından tam olarak anlaşılamaması ve hak arama sürecinin yeni algılanıyor olması uyuşmazlıkların artış sebebi olarak gösterilebilir [16]. Yapılan analizler, araştırmalar ve kişisel görüşmeler sonucunda Kamu İhale Kanunu'nun yapım işleri ihaleleri uygulamalarındaki uyuşmazlıkların yoğunlaştığı noktalar şu şekildedir;

4.3.1. şeffaflık ve Rekabet

Kamu alımlarında etkinliği bozan unsurlar; rekabet bozucu anlaşmalar, danışıklı teklifler, siyasi himayecilik, rüşvet ve dolandırıcılıktır. Kamu alımlarında etkinliği bu uygulamalardan korumanın en etkili yolu rekabetçi bir ihale mekanizması hazırlamak ve icra etmektir. Kamu alımlarında rekabeti etkili bir biçimde sağlamak ve sürdürebilmek için alımlar hakkındaki ayrıntılı ve anlaşılır bilgilerin mümkün olan en geniş alanda ilan edilmesi, istekliler arasında ayırım yapılmaması, kazanan teklifin belirlenmesinde kullanılacak ölçütün önceden açıklanması, nihayet alımı yapan idarelerin saydam çalışarak genel idare içinde ve kamuoyu önünde hesap verebilir olması gerekmektedir.

Kamu alımlarında etkinliği bozan siyasi himayecilik, yolsuzluk ve dolandırıcılıkla mücadele etmenin en önemli yolu alım sürecinin başından sonuna kadar mümkün olan en st seviyede saydam tutulmasıdır. Bu saydamlık alımı yapan kamu görevlilerini kamuoyu önünde hesap verebilir bir konuma getirecek ve disiplinli çalışmaya yönlendirecektir. Böylece görevlilerin güvenilirliği artabilecek; dolaylı olarak da böyle bir güven ortamında teklif vermek isteyen tedarikçi ve müteahhitlerin sayısı ve ihalelerde rekabet artacaktır.

Rüşvetin, kayırmacılığın ve hatta dolandırıcılığın, bir kelimeyle yolsuzluğun yaygın olduğu bir kamu ihale sistemi, kamu hizmeti bekleyen vatandaşa da, ihaleye teklif veren istekliye de, alımı yapan kamu görevlisini de zarar vermektedir. Havuzun dibindeki deliğin, havuza giren taze sudan fazlasını

havuzun dışarısına aktarması gibi, kamu ihale sistemlerindeki deliklerde, hizmet bekleyen vatandaşa ayrılan kaynağın azalmasına veya en azından ihtiyaç kadar arttırılamamasına yol açmaktadır.

Alımı yapan konumundaki kamu görevlileri de iyi işlemeyen bir kamu ihaleleri siteminde zor durumda kalmakta, kararlarını gönül rahatlığı ile verememekte ve sürekli tereddüt içerisinde görev yapmaktadır. Saydam, etkin ve iyi planlanmış bir yatırım ve ihale sistemi herkesten önce bu ihaleler üzerinde çalışan, ihalelerin tüm teknik çalışmalarını yürüten ve günü geldiğinde bunun hesabını veren kamu görevlilerini rahatlatacaktır. Her alanda olduğu gibi kamu ihalelerinde de, karanlık ve dolambaçlı yollar, art niyetlilerin önünü açmakta, dürüst kişilerin hayatını zorlaştırmaktadır [17].

Ülkemizde uygulanmakta olan Kamu İhale Kanunu'nu, ihale hukukunun temel ilkeleri olan açıklık (şeffaflık), rekabetçi ve icra edilebilirlik açısından değerlendirdiğimizde gerek AB'ye uyum sürecinin tamamlanması ve gerekse kamu ihalelerinde açıklık ve rekabetin sağlanarak yolsuzlukların en aza indirilmesi açısından olumlu katkıda bulunduğu aşıkardır. Fakat Kamu İhale Kanunu kamu ihalelerinde açıklık, rekabet ve icrailik açısından yetersiz kaldığı gözlenmekte ve buna yönelik ek düzenlemelerin yapılması gerektiği düşünülmektedir.

4.3.2. Yeterlik Belgeleri ve Eksik Evrakların Tamamlattırılması

Kamu İhale Kanunu'nun 10 uncu maddesine istinaden idarelerce ihaleye katılacak isteklilerden, ekonomik ve malî yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliklerinin belirlenmesine ilişkin olarak aşağıda belirtilen bilgi ve belgeler istenmektedir:

a) Ekonomik ve malî yeterliğin belirlenmesi için;

1) Bankalardan temin edilecek isteklinin mali durumu ile ilgili belgeler,

2) İsteklinin, ilgili mevzuatı uyarınca yayınlanması zorunlu olan bilançosu veya bilançosunun gerekli görülen bölümleri, yoksa bunlara eşdeğer belgeleri,

3) İsteklinin iş hacmini gösteren toplam cirosu veya ihale konusu iş ile ilgili taahhüdü altındaki ve bitirdiği iş miktarını gösteren belgeler.

b) Mesleki ve teknik yeterliğin belirlenmesi için;

1) İsteklinin, mevzuatı gereği ilgili odaya kayıtlı olarak faaliyette bulunduğunu ve teklif vermeye yasal olarak yetkili olduğunu kanıtlayan belgeler,

2) İsteklinin ihale konusu iş veya benzer işlerde; mal ve hizmet alımları için son beş yıl içinde, yapım işleri için ise son on beş yıl içinde kamu veya özel sektörde o işe ait sözleşme bedelinin en az % 70'i oranında gerçekleştirdiği veya % 50'si oranında denetlediği veyahut yönettiği idarece kusursuz kabul edilen benzeri işlerle ilgili deneyimini gösteren belgeler,

3) İsteklinin üretim ve/veya imalat kapasitesine, araştırma-geliştirme faaliyetlerine ve kaliteyi sağlamasına yönelik belgeler,

4) İsteklinin organizasyon yapısına ve ihale konusu işi yerine getirmek için yeterli sayıda ve nitelikte personel çalıştırdığına veya çalıştıracağına ilişkin bilgi ve/veya belgeler,

5) İhale konusu hizmet veya yapım işlerinde isteklinin yönetici kadrosu ile işi yürütecek teknik personelinin eğitimi ve mesleki niteliklerini gösteren belgeler,

6) İhale konusu işin yerine getirilebilmesi için gerekli görülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin belgeler,

7) İstekliye doğrudan bağlı olsun veya olmasın, kalite kontrolden sorumlu olan ilgili teknik personel veya teknik kuruluşlara ilişkin belgeler,

8) İhale konusu işin ihale dokümanında belirtilen standartlara uygunluğunu gösteren, uluslar arası kurallara uygun şekilde akredite edilmiş kalite kontrol kuruluşları tarafından verilen sertifikalar,

9) İdarenin talebi halinde doğruluğu teyit edilmek üzere, tedarik edilecek malların numuneleri, katalogları ve/veya fotoğrafları [11].

Genel olarak bakıldığında isteklilerden istenilen evrakların çokluğu göze çarpmaktadır. İsteklilerin yeterliliklerini belirlemeye yönelik olarak "Ekonomik ve Mali Yeterlilik" ile " Mesleki ve Teknik Yeterlilik" kurallarının tek bir belge

içerisinde toplanması, ihalelere katılımı son derece kolaylaştıracağı gibi haksız rekabet ortamını da ortadan kaldıracaktır. “İhaleye Katılım Yeterlik Belgesi” olarak düzenlenecek belgenin içerisinde nelerin olacağıın Kamu İhale Kurumu tarafından düzenlenmesi ve belgenin Kamu İhale Kurumu tarafından isteklilere verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Verilecek olan belgenin belirli zaman aralıklarında Kamu İhale Kurumu tarafından güncellenmesi de mantıklı olarak gözükmektedir. Gerçekleştirilecek bu düzenlemeler sonucunda, piyasada bulunduğu tahmin edilen 150.000–200.000 civarındaki yapım müteahhidi sayısı da 50.000’i geçmeyecektir. Bu düzenlemeler ayrıca, ülkemizde bir türlü istenilen düzeye getirilememiş yapılaşmaya güvenli, ekonomik ve estetik boyut kazandıracaktır [16,18].

Eksik evrakların tamamlattırılması konusunda Kamu İhale Kanunu’nda muğlak bir ifade bulunmaktadır. Kamu İhale Kanunu’nda teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, belgelerin eksik olması veya belgelerde önemsiz bilgi eksikliği bulunması halinde, idarelerce belirlenen sürede isteklilerden bu eksik belge veya bilgilerin yazılı olarak istenmesi şartıyla tamamlatılabileceği ve evrakları tamamlamayanların ihale dışı bırakılacağı belirtilmiştir. Fakat yukarıdaki ibareden de anlaşılacağı üzere hangi evrakların eksik evrak olduğu konusunda kesin bir ibare olmadığı gibi eksik evraklarını tamamlamayan isteklilerin sadece ihale dışı bırakılmalarının kötü bir amaçla ihaleye giren veya ihaledeki teklif fiyatları pozisyonları itibariyle eksik evraklarını tamamlamamak istemeyen istekliler açısından değerlendirildiğinde yeterli bir cezalandırma olmadığı görülmektedir. Konu ile ilgili olarak Kamu İhale Kurumu tarafından hangi evrakların eksik evrak olarak değerlendirilmesi gerektiği yönelik kesin ibarelerin bulunduğu bir düzenleme yapılmalıdır. Ayrıca eksik evraklarını tamamlayan isteklilere uygulanacak cezai müeyyidelerin arttırılması gerekmektedir.

4.3.3. Aşırı Düşük Teklifler

Kamu İhale Kanununa göre yapılan ihalelerde ortaya çıkan en önemli sorun aşırı düşük tekliflerin değerlendirilmesinde ortaya çıkmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 38 inci maddesinde,

“İhale komisyonu verilen teklifleri 37 nci maddeye göre değerlendirdikten sonra, diğer tekliflere veya idarenin tespit ettiği yaklaşık maliyete göre teklif fiyatı aşırı düşük olanları tespit eder. Bu teklifleri reddetmeden önce, belirlediği süre içinde teklif sahiplerinden teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister.

İhale komisyonu;

- a) İmalat sürecinin, verilen hizmetin ve yapım yönteminin ekonomik olması,
- b) Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin mal ve hizmetlerin temini veya yapım işinin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar,
- c) Teklif edilen mal, hizmet veya yapım işinin özgünlüğü,

Hususlarında belgelendirilmek suretiyle yapılan yazılı açıklamaları dikkate alarak, aşırı düşük teklifleri değerlendirir. Bu değerlendirme sonucunda, açıklamaları yeterli görülmeyen veya yazılı açıklamada bulunmayan isteklilerin teklifleri reddedilir.” hükmü yer almaktadır.

40 ıncı maddesinin birinci fıkrasında ise, “37 ve 38 inci maddelere göre yapılan değerlendirme sonucunda ihale, ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde bırakılır.” hükmü yer almaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 40 ıncı maddesinde, ihalenin ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde bırakılacağı, 38 inci maddesinde ise, aşırı düşük tekliflerin, ihale komisyonlarınca önce tespit edileceği, daha sonra ise bunlar hakkında yazılı açıklama isteneceği ve değerlendirme yapılacağı öngörülmüş iken, uygulamada ihale komisyonlarınca Kamu İhale Kanunu'nun öngördüğü aşırı düşük teklif tespit çalışması hiç yapılmayarak ihale doğrudan en düşük teklif sahibine bırakılmakta veya aşırı düşük teklif tespit ve değerlendirme çalışmaları komisyonlar tarafından teklifte

önemli olduğu tespit edilen bileşenlerle ilgili ayrıntılar hakkında yazılı açıklama istenmeden veyahut yazılı açıklama istenmiş olsa dahi, Kamu İhale Kanunu'nun öngördüğü, “Yapım yönteminin ekonomik olması”, “Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin yapım işinin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar” ile “Teklif edilen yapım işinin özgünlüğü” hususlarında her hangi bir değerlendirme yapılmaksızın ihalelerin sonuçlandırıldığı tespit edilmiştir.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 34 üncü maddesinin son fıkrasında;

“Ayrıca, aşırı düşük tekliflerin değerlendirilmesinde ve sözleşmenin uygulanması aşamasında kullanılmak üzere, idarelerce isteklilerden tekliflerinin ekinde; anahtar teslimi götürü bedel işlerde, teklif bedelini oluşturan iş kalemleri ve/veya iş gruplarına ait miktarlar ve bunlara ait birim fiyatlar ile bu fiyatlara ilişkin idarenin tanımladığı yapım şartlarına uygun analizler ve teklif bedelini gösteren hesap cetveli; teklif birim fiyatlı işlerde ise, teklif edilen fiyatlara ilişkin idarenin tanımladığı yapım şartlarına uygun analizler, istenebilir.”

Düzenlemesi bulunmaktadır. Bununla birlikte, bazı idarelerin sadece Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 34 üncü maddesi uyarınca istenen ve isteklilerce teklifleri kapsamında sunulan belgelerin değerlendirilmesi yoluyla Kamu İhale Kanunu'nun 38 inci maddesine göre aşırı düşük teklif sorgulaması yaptıkları görülmüştür.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 34 üncü maddesi uyarınca idarelerce istenen ve isteklilerce verilen bilgi ve belgeler, isteklilerin teklif fiyatlarını nasıl hesapladıkları konusunda ihale komisyonunun bilgi sahibi olmasını temin için ve sözleşmenin uygulanması aşamasında kullanmak amacıyla istenmektedir. Bu belgeler Kamu İhale Kanunu'nun 38 inci maddesine göre isteklilerce ileri sürülebilecek avantajlara ilişkin açıklamaların tamamını karşılamadığından, ihale komisyonlarının aşırı düşük teklif sorgulamalarını, sadece bu belgeleri kullanarak gerçekleştirmeleri, anılan maddenin uygulandığı anlamına gelmeyecek ve bu maddeye aykırı olacaktır. Bu nedenle, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 34 üncü maddesine göre bilgi ve belge istendiği durumlarda da ayrıca aşırı düşük teklif sorgulaması yapılması ve bu

kapsamda istekliler tarafından yapılan açıklamaların değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede ihale komisyonu; bir yapım işinin ihalesinde geçerli teklifleri tespit ettikten sonra;

a) Yaklaşık maliyetin % 120'sinin üzerindeki ve % 40'ının altındaki, yani yaklaşık maliyeti = 100 olan bir ihalede, 120 nin üzerindeki tekliflerle 40 ın altındaki teklifleri dikkate almaksızın, diğer tekliflerin aritmetik ortalamasını bulur ve bu değeri yaklaşık maliyete bölmek suretiyle (C) değerini elde eder.

b) Ekteki tablodan (C) değerine karşılık gelen (K) değerini bulur.

c) Bu (K) değerini yaklaşık maliyetle çarpmak suretiyle sınır değeri tespit eder ve bu sınır değer altındaki (yaklaşık maliyetin % 40'ının altındakilerde dahil) tekliflerin sahiplerinden, teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister. Bileşenler, teklifin maliyet bileşenlerini, ayrıntılar ise bunlara ait fiyat analizlerini ifade ettiğinden,

İhale komisyonu, aşırı düşük teklifin maliyet bileşenlerini ve/veya bunlara ait fiyat analizlerini;

a) Yapım yönteminin ekonomik olması,

b) Seçilen teknik çözümler veya yapım işinde kullanılacak avantajlı şartlar,

c) Teklif edilen yapım işinin özgünlüğü,

Hususlarında istekliler tarafından belgelere dayalı olarak yapılan yazılı açıklamaları dikkate almak suretiyle değerlendirir [19].

Kamu İhale Kanunu'nda belirtilen kriterler esas alınarak yapılan değerlendirme sonucunda açıklamaları yeterli görülmeyen veya belirlenen sürede yazılı açıklamada bulunmayan isteklilerin teklifleri reddedilir. İhale komisyonu yapacağı değerlendirme sonucu aşırı düşük sınır değerinin bir üstündeki teklif dâhil, sınır değer altındaki tüm tekliflerden birini ekonomik açıdan en avantajlı teklif olarak değerlendirerek ihaleyi sonuçlandırabilir. Ancak bu değerlendirmenin nasıl yapılacağı hususunda matematiksel bir yöntem olmadığından uygulamada uyumsuzluklara yol açmaktadır. Zira ihale komisyonları bazı ihalelerde, sınır

değerin altındaki tüm teklifleri aşırı düşük teklif kabul ederek değerlendirme dışı bırakmakta ve sınır değer bir üstündeki teklifi ekonomik açıdan en avantajlı teklif olarak değerlendirmektedir. Bu durumda sınır değer altındaki teklif sahipleri şikâyet etmektedirler. Bazı ihalelerde ise, sınır değer altındaki tekliflerden birini ekonomik açıdan en avantajlı teklif kabul etmektedirler. Bu durumda ise bu teklifin altındaki teklif sahipleri şikâyet etmektedirler. Bazı ihalelerde ise, ihale komisyonları şaibe altına girmemek için en düşük teklifi, ekonomik açıdan en avantajlı teklif kabul etmektedirler.

Aşırı düşük tekliflerin somut verilerle belgelendirilmesi gerekir. Bunun için, anahtar teslimi götürü bedel sözleşme usulü ile ihalelerde, idarelerce ihale dokümanı olarak verilen porsantaj oranları listesindeki imalat kalemlerinin, uygulama projeleri ve buna ilişkin mahal listelerine göre hesaplanmış metrajları ile o imalat kalemlerinin her türlü fiyat araştırması yapılarak düzenlenmiş birim fiyat analizlerine dayalı birim fiyatları isteklilerden yazılı olarak istenir. Böylece istekliler, verdiği anahtar teslimi götürü bedel teklifi, maliyet bileşenlerine ve birim fiyat analizlerine göre nasıl hesapladıklarını belgelendirmiş olurlar. Aşırı düşük tekliflerin maliyet bileşenleri ve birim fiyat analizleri, ihale komisyonlarınca yaklaşık maliyet veya diğer tekliflerin maliyet bileşenlerine ve birim fiyat analizlerine göre mukayese edilir.

Maliyetin bileşenlerinden imalat kalemlerinin miktarları, yaklaşık maliyet ve diğer tekliflerin çoğunluğunun tespit ettiği miktarlar, birim fiyatlar ise yaklaşık maliyet ve diğer tekliflerin çoğunluğunun her türlü fiyat araştırması yapılarak düzenlenmiş birim fiyat analizlerine dayalı tespit ettiği yüklenici kar ve genel giderler ihtiva etmeyen, sadece o imalat kaleminin bünyesine giren malzeme, işçilik, makine ve ekipman maliyetine dayalı birim fiyatları esas alınarak bir maliyet bulunur. Bulunan bu maliyete, sözleşme giderleri (karar pulu, damga vergisi, noter masrafı, KİK payı), all-risk ve mali mesuliyet sigorta giderleri, teminat mektubu masrafları, anahtar ve taahhüt teknik personel giderleri, şantiye ilk kurulum ve mobilizasyon giderleri gibi sadece bu iş için yapacağı minimum genel giderler eklenmek suretiyle aşırı düşük sınır değer maliyeti başka bir ifade ile en düşük yapılabirlik maliyeti bulunur. Bu değer, eğer yaklaşık maliyet sağlıklı hesaplandı ise, 2004 Yılı Kamu İhale Tebliği'nde yer alan aşırı düşük

teklif değerlendirmesine ilişkin yönteminin uygulanmasında bulunan aşırı düşük sınır değeri ile rtyecektir. Aksi takdirde yaklaşık maliyet yüksekse en düşük yapılabilirlik maliyeti Kamu İhale Tebliği'ne göre bulunan sınır değerin daima altında olacaktır. Başka bir deyişle, aşırı düşük olmayan teklifler Kamu İhale Tebliği'ne göre bulunan yöntemle aşırı düşük teklif olacaktır. Eğer ihale komisyonları, Kamu İhale Tebliği'ne göre bulunan aşırı düşük sınırının altındaki tüm teklifleri aşırı düşük teklif kabul edip, bu sınır değerin üstündeki ilk teklifi ekonomik açıdan en avantajlı teklif kabul ettikleri takdirde, ekonomik açıdan en avantajlı teklif yüksek belirlenmiş olacaktır. Halbuki eğer yaklaşık maliyet sağlıklı belirlenmedi ise, başka bir deyişle, miktarlar uygulama projesine, birim fiyatlarda gerçek piyasa rayiçlerine uygun değilse, yukarıda açıklanan yöntemde yaklaşık maliyet dikkate alınmayacağından, en düşük yapılabilirlik maliyeti, diğer tekliflerin çoğunluğunun miktar ve birim fiyatları göz önüne alınarak doğru olarak hesaplanabilecektir. Kamu İhale Tebliği'ne göre aşırı düşük sınır hesabı, yaklaşık maliyetin hep doğru ve sağlıklı hazırlandığı tezine dayanmaktadır.

İhale komisyonu en düşük yapılabilirlik maliyetinin de altında olan teklif sahiplerinin, aşırı düşük sorgulaması sonucu yaptıkları yazılı açıklamaları en düşük tekliften başlayarak değerlendirir. Belgelere dayalı olarak sağladıkları avantajlar ve bu avantajların teklif bedeli içindeki payı, teklif bedellerinin üzerine ilave edilerek fiktif teklif bedelleri bulunur. Bu yaklaşıma göre, fiktif teklif bedeli en düşük yapılabilirlik maliyetinin üstüne çıkan ilk teklif ekonomik açıdan en avantajlı teklif kabul edilebilir. Fiktif teklif bedelleri en düşük yapılabilirlik maliyetinin altında ise bu durumda en düşük yapılabilirlik maliyetinin üzerindeki ilk teklif ekonomik açıdan en avantajlı teklif kabul edilebilir. Eğer ekonomik açıdan en avantajlı teklif fiktif tekliflerden biri ise o takdirde ekonomik açıdan en avantajlı teklif en düşük yapılabilirlik maliyetinin altındaki bir teklif olacaktır. En düşük yapılabilirlik maliyetinin altında bulunan her teklifin hesap cetvellerindeki imalat kalemlerinin miktar ve birim fiyatları, en düşük yapılabilirlik maliyet hesap cetvelindeki miktar ve birim fiyatlara göre mukayesesi yapılarak somut verilerle aşırı düşük teklifler belgelendirilmiş olurlar [20].

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 38 inci maddesinde aşırı düşük tekliflerin tespit ve sorgusunun verimli bir şekilde yapılabilmesi için ve

yeknesaklık sağlanabilmesi amacıyla, hangi bilgi ve belgelerden istifade edilebileceği ve hesaplamanın nasıl yapılacağına ilişkin resmi kriterlerin Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenerek gerekli değişikliklerin yapılması gerekmektedir [16].

4.3.4. Yaklaşık Maliyet

Yaklaşık maliyet kavramı, Kamu İhale Kanunu'nun 9 uncu maddesi ile düzenlenmiştir. Yapım işlerinde ilgili idare tarafından her türlü fiyat araştırması yapılarak KDV hariç yaklaşık maliyetin belirleneceği ve dayanakları ile birlikte ihale sonuçlanıncaya kadar gizli tutulacağı, hüküm altına alınmıştır. Böylece esas itibarıyla her yıl hazırlanan Bayındırlık Birim Fiyatlarının baz alındığı uygulamaya son verilmiştir. Diğer bir ifade ile yaklaşık maliyet işin niteliği, ihalenin zamanı ve yeri ile ülkemizin ekonomik koşulları dikkate alındığında, benzer özellikleri bulunan bir ihalenin yaklaşık maliyeti, ihaleyi yapan birim, ihalenin yapıldığı şehir ve ihalenin yapıldığı zamana göre değişebilecektir.

Yapım işlerinde yaklaşık maliyet, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'ne göre, birim fiyatlardan ve yapı maliyetlerinden, meslek odaları, üniversiteler ve benzeri kuruluşlardan, bu alanda faaliyet gösteren kişi ve firmalardan ve gerekli diğer araştırmalarla tespit edilebilecektir. Kullanılacak malzemelerin yaklaşık maliyeti bir cetvele geçirilecek ve %25 kar eklenmek suretiyle yaklaşık maliyet belirlenecektir.

Yaklaşık maliyetin belirlenmesinde piyasadan yapılacak araştırmaların belirleyici olduğu bir sisteme geçilmiş olsa da uygulamada idare görevlileri, sorunlarla karşılaşmamak için yaklaşık maliyeti belirlemede, Bayındırlık Birim Fiyatlarını esas almayı alışkanlık haline getirmişlerdir. Bu şekilde hesaplanan yaklaşık maliyetin çok sağlıklı olmadığı ortadadır. Dolayısıyla sağlıklı bir yaklaşık maliyetin belirlenebilmesi için idarelerce yaklaşık maliyet komisyonu başlığı altında komisyonların ve bu komisyonları denetleyen mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir.

İdarelerce belirlenen yaklaşık maliyet, gizli tutulmak zorundadır. Ancak piyasadan, odalardan, birim fiyatlardan ve kamu kurumlarından bilgi ve belge

toplamak ve yazışmalar yapmak suretiyle tespit edilen yaklaşık maliyetin, uygulamada gizli tutulması imkanı bulunmamaktadır. Yaklaşık maliyet, ihale komisyonu üyelerince bilinecektir. Ayrıca yazışmaları yapan ve dosyalayan görevlilerce de öğrenilecektir. Keza araştırma yapılan kişi ve kuruluşlarca da tahmin edilebilecektir. Yaklaşık maliyetin gizliliğinin ihlali ise, ceza sorumluluğu gerektirmektedir. Bu nedenle, uygulamada sakıncalar yaratacak ve şikayetlere konu yapılarak ihale sürecinin uzamasına neden olacaktır. Ayrıca tekliflerin değerlendirilmesi ve ihalenin karara bağlanma sürecinde yaklaşık maliyetin etkili olduğu göz ardı edilmemelidir. Bu nedenlerle, tespit edilen yaklaşık maliyetin, ihalelerde ihalelere verilen tekliflerin etkilenmemesini sağlayacak şekilde, gizliliği esastan vazgeçilmeli ve Kamu İhale Kanunu'nun ilgili maddelerinde, bu yönde değişiklikler yapılmalıdır [13,21,22].

4.3.5. İhale Dosyası Son Alım Tarihi

İhaleye girecek olan isteklilerin herhangi bir mühendislik çalışması yapmadan ihaleye teklif vermemeleri gerekirken; ülkemizde uygulanmakta olan Kamu İhale Kanunu kapsamındaki işlerin ihale uygulamalarında bu durumla sıkça karşı karşıya kalınmaktadır. İhaleye hazırlanma sürecinde istekliler teklif edecekleri fiyat üzerinde çok titiz bir çalışma yapmalı ve bu çalışma sonucunda hesapladıkları teklif fiyatlarını ihale teklif fiyatı olarak öngörmelidirler. Bu şekilde hazırlanmayan tekliflerin ihaleyi alma olasılıkları hiçbir mühendislik tekniğe dayalı olmayan sadece basit bir tüccar mantığının ve şanlılığının ihaleyi kazanmasından başka hiçbir şeyi ifade etmeyecektir. Kamu İhale Kanunu'nun hazırlanması esnasında yüklenicilerin kendi aralarında anlaşarak kamu zararına sebebiyet vermelerini engellemek amacıyla ihale dosyasının ihale saatine kadar satın alınması uygulaması benimsenmiştir.

Kamu İhale Kanunu'nun ilgili maddesine ihale dosya bedeli esas alınmak suretiyle ihale dosya son alım tarihi ile ihale tarihi arasına bir süre konulmalıdır. Konulacak bu sürenin minimum 2 gün olarak benimsenmesi faydalı olacaktır [22,23,24].

4.3.6. İş Deneyim Belgeleri

Daha önce 50 yıl uygulanan 2490 sayılı Artırma Eksiltme ve İhale Kanunu ve müteakiben uygulamaya giren ve yaklaşık 18 yıl uygulanan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun uygulama dönemlerinde, Yapı Tesis ve Onarım İşleri İhalelerinde isteklilerden Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'ndan alınmış "Müteahhitlik Karnesi" aranmakta idi [25].

İş deneyimini gösteren belgeler, isteklinin ihale konusu iş veya benzer işlerdeki deneyimini ortaya koyan ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde yazılı esas ve usullere göre düzenlenerek verilen ve değerlendirilen; iş bitirme belgesi, iş durum belgesi, iş yönetme belgesi ve iş denetleme belgesidir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun İhaleye Katılımda Yeterlik Kurallarını düzenleyen 10'ncu maddesinin (b) bendinin 2 no'lu alt bendinde tanımlanan iş deneyim belgelerinin hangi şartlarda alınabileceği hususu ile bu maddede değişiklik yapan 4964 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, iş deneyim belgelerinin nasıl kullanılacağı düzenlenmiştir [26].

İstekliden, teklif ettiği bedelin %50'sinden az %100'ünden fazla olmamak üzere idarece belirlenecek bir oranda, son on beş yıl içinde yurt içinde ve yurt dışında kamu ve özel sektörde sözleşme bedelinin en az %70'i oranında gerçekleştirdiği veya %50 oranında denetlediği veyahut yönettiği idarece kusursuz kabul edilen ihale konusu işin benzeri bir iş yaptığını gösterir tek sözleşmeye ilişkin iş deneyim belgesi istenmektedir. On beş yıl önce baraj inşaatı veya otoyol inşaatı gibi büyük projeler bitirmiş ve her miktarda müteahhitlik karnesine sahip bir müteahhit, eğer on beş yıl içinde, örneğin, ihale indirim oranlarının yüksekliği, müteahhit sayısının çokluğu veya yatırımın azlığı nedeniyle o büyüklükte bir iş alamamış ise on altıncı sene o müteahhidin iş bitirme belgesi geçersiz olduğundan bir daha baraj veya otoyol inşaatı gibi büyük projelerin ihalelerine katılamayacaktır. Halbuki o müteahhit on beş sene içinde çok sayıda ama daha düşük ihale bedelli iş yapmış olsa bile, başka bir deyişle, ekonomik ve mali yeterliğe sahip olsa bile katılamayacaktır. Söz konusu durumun

yarattığı adaletsizliğin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir [27].

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nde denetim ve yönetim görevinde bulunmayan mühendis ve mimarların deneyimlerine binaen ihaleye katılmalarında gerçek kişi olma şartı aranmaktadır. Bu şartın koşulması ile deneyimleri binaen ihalelere katılacak olan mühendis ve mimarların ihaleye katılmaları ortadan kaldırılmaktadır. Mimar ve mühendislerin yapım işleri ihalelerine katılmalarının desteklenmesi gerekmektedir [21,22,28].

İş deneyim belgeleri ile ilgili uyuşmazlıkların çözümü konusundaki öneriler şu şekildedir;

a) İş bitirme belgelerinde idarelerce kabulü yapılmış kusursuz işlerde, herhangi bir oran aranmaksızın işin tamamının değerlendirilmesi; yüzde 70 oranını ise devam eden işlerde İş Durum Belgesinin düzenlenmesinde dikkate alınması daha uygun olacaktır.

b) İş denetleme ve iş yönetme belgelerinde, yüzde 50 oranı muhafaza edilmeli ancak, değerlendirilme aşamasında belgelerin fiilen denetlenmeye yönetilen işler için makul bir oran dâhilinde dikkate alınması gerekmektedir.

c) İşin bütünlüğü dikkate alınarak tek sözleşmeyle gerçekleştirilen ve kabulü yapılan işin, son on beş yıl içinde kabulünün yapılmış olması yeterli görülmelidir. İşin ne zaman başladığı ve kaç yıl süreyle tamamlandığına bakılmaksızın, son beş ve on beş yılda işin gerçekleştirildiği ve kabulünün bu süre içinde yapılmış olması yeterli görülmelidir. Aksi halde, mevcut iş deneyim belgeleri son beş ve on beş yıllık dilimlerde, yüzde 50 ve yüzde 70'lik oranlar nedeniyle giderek değerlerini yitirip, sonunda kullanılamaz hale gelme tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır.

d) İş deneyim belgelerinin yetkili bir kurum tarafından düzenlenmesi ve güvenilirliğinin sağlanması amacıyla sertifikasyon konusunun yasal hükümlendirmeler içine alınması faydalı olacaktır [29].

Sonuç olarak; sektöre girişi engellemeyen, ihaleye katılımı arttıran, isteklilerin ekonomik ve mali yeterlikleri yanı sıra mesleki ve teknik yeterliliklerinin net bir şekilde belirlenmesine yardımcı olan; güvenilirliği tartışma konusu olmayan, hak, nesafet ölçüleri içerisinde elde edilen, haksız rekabete yol açmayan, denetim altında tutulan, düzenleme işlemlerinin mesnedini kanundan

alan, en önemlisi de tekel oluşturmeyen, kamunun hizmet maliyetini arttırmayan “İş Deneyim Belgeleri”nin oluşturulması ve mesleki yetkinlik belgesine dönüştürülmesi, sağlıklı bir ihale rejimi, kamu yararı ve kamu düzeni için büyük katkı sağlayacaktır [25].

4.3.7. Benzer İşler

Kamu İhale Kanunu ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilen ihalelerde bazı idarelerce yapılan benzer iş belirlemelerinin Kamu İhale Kanunu’nun 5 inci maddesindeki rekabet ilkesine ve anılan Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin 3 üncü maddesindeki benzer iş tanımına aykırı olduğu görülmüştür. Bu sebeple 29.12.2005 tarihinde Yapım İşlerinde İş Deneyiminde Değerlendirilecek Benzer İşlere Dair Tebliğ resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe konmuştur.

İdarelerce işin niteliğine uygun ve rekabeti artıracak şekilde benzer iş belirlemesi yapmasına esas olmak üzere Yapım İşlerinde İş Deneyiminde Değerlendirilecek Benzer İşlere Dair Tebliğ’in ekinde yer alan “Benzer İş Grupları Listesi” oluşturulmuştur. Bu listede 8 ana başlık ve bu başlıkların altında çeşitli gruplar düzenlenmiş olup bu gruplar da kendi içinde alt gruplara ayrılmıştır. İdarelerin, ilanda ve idari şartnamede ihale edecekleri yapım işinin “Benzer İş Grupları Listesi’nde yer alan iş gruplarından hangisine dahil olduğunu tespit etmeleri ve bu grubu esas almak suretiyle benzer iş belirlemesi yapmaları sağlanmıştır [30]. Bu uygulamanın hayata geçirilmesiyle birlikte benzer işlerle alakalı uyuşmazlıkların büyük bir bölümü çözüme kavuşturulmuştur. Fakat ihaleye katılmak isteyen isteklilerin ihale dokümanlarında mevcut olan benzer iş gruplarını detaylı olarak irdelememelerinden kaynaklı problemler süre gelmektedir. Bu problem istekli pozisyonundaki müteşebbislerin konu ile ilgili hassasiyetlerini arttırmalarıyla ortadan kalkacaktır [22].

Söz konusu tebliğin içerisinde bulunmayan işlerle ilgili olarak benzer iş belirlemesinin Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin 3 üncü maddesinde yapılan benzer iş tanımına uygun olarak ve rekabeti engellemeyecek

şekilde idareler tarafından yapılması öngörülmektedir. Bu tespitler çerçevesinde, ihaleye ilgiyi ve katılımı doğrudan etkileyen benzer iş tanımının işin gereklerine uygun biçimde yapılması, işin niteliğiyle örtüşmeyen benzer iş tanımlarıyla ihaleye katılımın ve dolayısıyla da Kamu İhale Kanunu'nun 5 inci maddesinde belirtilen temel ilkelerin zedelenmemesi birinci derecede önem arz etmekte, bu hususa aykırı davranışlar her zaman uyuşmazlık konusu olmaktadır. Uyuşmazlıkların giderilmesine yönelik olarak Yapım İşlerinde İş Deneyiminde Değerlendirilecek Benzer İşlere Dair Tebliğ'in ekinde yer alan Benzer İş Grupları Listesi'nin tekrar revize edilmesi ve kapsamının genişletilmesi yeterli olacaktır.

4.3.8. Bürokrasinin Yoğunluğu

Kamu İhale Kanunu'nun 53, 54, 55 ve 56 ncı maddelerinde, gerek kırtasiyeciliği ve bürokrasiyi azaltmak, gerek ihale sürecinin şikayetlerle uzamasını önlemek ve gerekse önemli ihalelere ilişkin şikayetleri incelemek için yeterli zaman ayırabilmek amacıyla ya belli rakamlara kadar olan ya da belli ihale usulleri ile yapılan ihalelerin, şikayet halinde Kamu İhale Kurumu tarafından incelenmesi yolunda değişiklik yapılması yararlı olacaktır.

Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre yapılan bir kamu ihalesinde, işlemler için belirlenen sürelerin, kamu hizmetleri aksatacak düzeyde uzun olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bütçe ile ödeneğinin mali yılbaşı itibarıyla hazır olduğu varsayımından hareketle, Kamu İhale Kanunu'nun esas kabul ettiği açık ihale usulüyle yapılacak olan bir ihale;

a) Kamu İhale Kanunu'nun 7 inci maddesine göre ihale işlem dosyasının hazırlanması tahmini 15 gün,

b) Kamu İhale Kanunu'nun 13 üncü maddesine göre ilan 40 gün,

c) Kamu İhale Kanunu'nun 37 nci maddesine göre tekliflerin değerlendirilmesi tahmini 15 gün,

d) Kamu İhale Kanunu'nun 40 ıncı maddesine göre ihale kararının onayı 20

gün,

e) Kamu İhale Kanunu'nun 41 inci maddesine göre ihale kararının bildirilmesi 17 gün,

f) Genel Muhasebe Kanunu'nun 64 üncü maddesine göre Maliye Bakanlığı vizesi tahmini 15 gün,

g) Kamu İhale Kanunu'nun 42 inci maddesine göre sözleşmeye davet 20 gün,

h) Sayıştay Kanunu'nun 30 ve 37 inci maddelerine göre Sayıştay tescili 18 gün,

ı) Kamu İhale Kanunu'nun 47 nci maddesine göre ihalenin ilan 15 gün,

Bütün iş ve işlemlerin usulüne uygun olarak süratle gerçekleştirilmesi ve şikayetler olmaması halinde 175 günde gerçekleşecektir.

Ancak yapılan ihalede, Kamu İhale Kanunu ile tespit edilen bazı hususların gerçekleştiği varsayıldığında;

j) Kamu İhale Kanunu'nun 26 ncı maddesine göre ilan hatalarının düzeltilerek yeniden ilanı için 20 gün,

k) Kamu İhale Kanunu'nun 41 inci maddesine göre, diğer isteklilerin talebi halinde talepte bulunma ve gerekçeli kararı bildirmek için 10 gün,

l) Kamu İhale Kanunu'nun 44 üncü maddesine göre, ekonomik açıdan en avantajlı teklif veren isteklinin süresi içinde sözleşme imzalamaması halinde ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibinin sözleşmeye daveti için 10 gün,

m) Kamu İhale Kanunu'nun 55 inci maddesine göre, sözleşme imzalanmadan önce isteklilerden biri tarafından işlemlerle ilgili olarak idareye şikayette bulunması halinde, idare tarafından şikayetin sulhen çözümü için 30 gün,

n) Kamu İhale Kanunu'nun 55 inci maddesine göre, şikayet üzerine idare tarafından alınan gerekçeli kararın tüm isteklilere tebliği için 7 gün,

o) Kamu İhale Kanunu'nun 55 inci maddesine göre, istekliler tarafından

idarenin gerekçeli kararının tebliğinden itibaren Kamu İhale Kurumuna başvurmaları için 15 gün,

p) Kamu İhale Kanunu'nun 56 ncı maddesine göre, şikayetini inceleme ve karara bağlaması için 60 gün,

r) Kamu İhale Kanunu'nun 56 ıncı maddesine göre, kurum tarafından alınan kararın isteklilere tebliği ve Resmi Gazetede yayınlanması için 5 gün,

s) Kamu İhale Kanunu'nun 57 nci maddesine göre, kurum tarafından verilen ve tebliği yapılan kararlara karşı İdari yargılama Usulü Kanunu'nun 7 nci maddesi gereğince idari yargıya başvurma süresi için 60 gün,

t) İdari yargılama Usulü Kanun gereğince, idari yargı kararı için tahmini 60 gün,

u) İdari yargılama Usulü Kanunu'nun 46 ncı maddesine göre, idare mahkemesinin tebliği tarihinden itibaren temyiz yoluna başvurulması için 30 gün,

v) İdari yargılama Usulü Kanunu'na göre, temyiz mahkemesince karar verilmesi için tahmini 60 gün,

Olmak üzere yaklaşık 1 yıl sürecek bir süreç ortaya çıkmaktadır. Bir çok ihale için şikayetler yapılacağı göz önünde tutulduğu takdirde, idarelerin yıl içinde ihaleleri sonuçlandırmaları mümkün olmayacaktır. Kamu İhale Kanunu ile açık ihale usulü dışında, temel ihale usulü olarak kabul edilen belli istekliler arasında ihale usulünde de benzer süreler söz konusudur. Bu nedenle, bir kamu hizmeti olan ihalelerin, etkin ve verimli biçimde gerçekleştirilebilmesi için tüm sürelerin yeniden gözden geçirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir [13]. Özellikle ihalelerle ilgili şikayet olması durumunda ihale sürecinin çok uzadığı aşikardır. Dolayısıyla şikayette bulunan isteklilerin hem şikayetlerindeki ciddiyeti arttırmak hem de ihale sürecinin uzamamasını sağlamak amacıyla idarelere veya Kamu İhale Kurumuna yapılacak olan itirazlarda yatırılacak olan ücretlerin caydırıcı nitelikte olması gerekmektedir. Aynı şekilde ihale işlemlerin hızlandırılmasına yönelik elektronik ortamda süreçlerin ilerletilebildiği yeni yöntemler benimsenmelidir [21,24].

4.3.9. Bütün Tekliflerin Reddedilmesi ve İhale İptali

Kamu İhale Kanunu'nun 39 uncu maddesine istinaden İhale komisyonu kararı üzerine idareler, verilmiş olan bütün teklifleri reddederek ihaleyi iptal etmekte serbesttir. İhalenin iptal edilmesi halinde bu durum bütün isteklilere derhal bildirilir. İdare bütün tekliflerin reddedilmesi nedeniyle herhangi bir yükümlülük altına girmez. Ancak, idareler isteklilerin talepte bulunması halinde, ihalenin iptal edilme gerekçelerini talep eden isteklilere bildirir. Aynı şekilde Kamu İhale Kanunu'nun 40 ıncı maddesine istinaden ihale yetkilileri gerekçelerini açıkça belirtmek suretiyle ihaleleri iptal edebilirler. İhalelerin iptaline yönelik uygulamada hukuki gerekçelerinin de içerisinde bulunduğu ihale iptali özel standart formu uygulamasına gidilerek idarelerin ve ihale yetkililerinin ihaleleri hukuki gerekçelere dayandırmadan iptal edememeleri sağlanarak bu konuyla ilgili uyuşmazlıklara çözüm yolu bulunmuş olacaktır [22,23,31].

4.3.10. Tekliflerin Hazırlanması ve Sunulması

Kamu İhale Kanunu'nun 30 uncu maddesinde tekliflerin hazırlanması ve sunulması yönelik hükümler belirlenmiştir. Söz konusu maddede isteklilerin teklif dosyalarını hazırlarken uyması gereken kurallar net bir şekilde ifade edilmiş olmasına rağmen uygulamalarda isteklilerin konuyla ilgili uyuşmazlıklara sebebiyet veren hatalarının olduğu tespit edilmiştir. Uyuşmazlıklara neden olan durumların isteklilerin ciddi olmayan tutumlarından kaynaklandığı ortadadır. Dolayısıyla isteklilerin bu konuyla ilgili olan tutumlarını ciddileştirmeleri durumunda uyuşmazlıklar ortadan kalkacaktır. Aynı şekilde Kamu İhale Kanunu'nun 37 nci maddesinde tekliflerin değerlendirilmesine yönelik hükümler belirtilmiştir. İlgili maddede öngörülen şartlar net olmasına karşın biraz esneklik içermesi bir takım sıkıntılar yaratmaktadır. Şöyle ki basiretli bir tüccar olarak nitelendirilmesi gereken isteklilerin teklif ettikleri fiyatları gösteren teklif mektubu eki cetvellerinde çarpım ve toplamlarda aritmetik hata bulunması durumunda ihale dışı bırakılmamaları bu esnekliğin bir göstergesidir [23,24,31].

4.3.11. İhale İlanı, İhale Dokümanı ve İdari Şartnameler

İhale dokümanında bulunmayan hususların ilanlarda yer alamayacağı hususu ile ilanlarda uyulması gereken hususlar Kamu İhale Kanunu'nun 24 üncü maddesinde açıklanmıştır. Aynı şekilde Kamu İhale Kanunu'nun 27 nci maddesinde ihale dokümanının içeriği ve idare şartnamelerinde bulundurulması gereken hususlar detaylandırılmıştır. Ortaya çıkan uyuşmazlıklar irdelendiğinde idarelerce hazırlanan ilanların, ihale dosyalarının ve idari şartnamelerde hataların olduğu göze çarpmaktadır. İdarelerce hazırlanacak ihale ilanları ve ihale dokümanlarının kontrol mekanizması oluşturularak denetlenmesi veya ilgili kurumlarda çalışan personellerin idareler ve Kamu İhale Kurumu tarafından eğitilmelerine yönelik programların düzenlenmesiyle uzman personellerin yetiştirilmesi sağlanmalıdır [24,31].

4.3.12. Pazarlık Usulü

Pazarlık usulü ile ihale edilebilecek işler Kamu İhale Kanunu'nun 21 inci maddesinde belirtilmiştir. Pazarlık usulüyle ihale edilebilecek işlerin idarelerce mutlaka pazarlık usulüyle ihale edilme zorunluluğu yoktur. Dolayısıyla idarelerin söz konusu işleri temel ihale usulleri açık ihale ve belli istekliler arasında ihale usulüyle ihale edebilmeleri mümkündür.

Yapım işleri ihaleleri uygulamalarında pazarlık usulüyle ilgili olarak Kamu İhale Kanunu'nun 21 inci maddesinin (b) bendine yönelik uyuşmazlıkların olduğu belirlenmiştir. İlgili bentte doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması durumlarında ihalelerin pazarlık usulüyle gerçekleştirilebileceği açıklanmıştır. Fakat idarelerin ilgili bendi farklı yorumlayıp pazarlık usulüyle ihale edilmemesi gereken işleri pazarlık usulüyle ihale ettikleri gözlenmiştir.

Konu ile ilgili uyuşmazlıkların giderilmesi için çalışma içerisinde de önerilen, Kamu İhale Kurumu tarafından denetlenen, ihale ilan kontrol mekanizması içerisinde ihale usul denetim mekanizmasına da yer verilmesi yeterli olacak ve yapı işlerinin doğru olan ihale usulüyle yapılması sağlanacaktır [16,21,22].

4.3.13. Ödenek ve Sözleşme

Kamu İhale Kanunu'nun 62 nci maddesinin (a) bendinde ödeneklerle ilgili olarak ifade “birden fazla yılı kapsayan işlerle ilgili olarak ilk yıl için öngörülen ödenek proje maliyetinin %10'undan az olamaz ve başlangıçta daha sonraki yıllar için programlanmış olan ödenek dilimleri sonraki yıllarda azaltılamaz” şeklindedir. İfadeden de anlaşılacağı gibi sonraki yılların ödeneğinin nasıl karşılanacağı açık değildir. Bu yüzden ödenek garantisi sağlanamazsa yürütülmesi zorlaşacak olan anahtar teslimi götürü bedel işlerin ödeneklerine yönelik Kamu İhale Kanunu'nda net ibarelerin olduğu düzenlemeler yapılmalıdır [24].

Sözleşme türünün seçimi, uygulamada yaşanan en önemli problemlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. İhale öncesi uygulama projelerinin oluşturulması neredeyse imkânsız yapım işlerinin (özellikle onarım ve güçlendirme gibi), Anahtar Teslimi Götürü Bedel sözleşme ile yapılması oldukça zor olmakla birlikte uygulamada idare ile yüklenici arasında hukuki ihtilafların doğmasına sebebiyet vermektedir.

Kamu İhale Kanunu'nun 62 nci maddesinin (c) bendinde “Yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamaz. İhale konusu yapım işinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenemediği durumlarda ön veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Uygulama projesi bulunan yapım işlerinde anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale yapılması zorunludur. Ancak, doğal afetler nedeniyle uygulama projesi yapılması için yeterli süre bulunmayan yapım işlerinde ön veya kesin proje üzerinden, her türlü onarım işleri ile işin

yapımı sırasında belli aşamalarda arazi ve zemin etütleri gerekmesi veya uygulamada imar ve güzergâh değişikliklerinin muhtemel olması nedenleriyle ihaleden önce uygulama projesi yapılamayan, bina işleri hariç, yapım işlerinde ise kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Bu işlerin uygulama projesi yapılabilen kısımlar için anahtar teslimi götürü bedel, uygulama projesi yapılamayan kısımlarda ise her bir kalem iş için birim fiyat teklif almak suretiyle ihale yapılabilir.” ifadesi mevcuttur. Ancak madde içerisinde yer alan “bina işleri hariç” cümlesi, “bina içerisinde yapılan her türlü yapım işi anahtar Teslimi Götürü Bedel sözleşme usulü ile ihale edilmelidir” şeklinde yorumlanmaktadır. Bu ifade yeni yapılan binalar için elverişli olmakla birlikte, özellikle faal durumda bulunan ve ihale öncesi yeterli incelemenin, dolayısıyla uygulama projesinin yapılmasının imkânsız olduğu bina türü yapılarda anlamını yitirmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun ikincil mevzuatı olan Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin, Yaklaşık Maliyet hesabına esas miktarların tespiti başlıklı 8. maddesinin uygulama projesi yapılamayan onarım işleri başlıklı “e” bendine göre: “Uygulama projesi yapılması mümkün olmayan onarım işlerinde, hazırlanan rölevelere dayalı olarak düzenlenen mahal listeleri ve metrajlara göre yaklaşık maliyet hesaplanır.” Buradan anlaşılacağı üzere, uygulama projesi yapılamayan onarım işleri söz konusudur. Bu tür onarım işlerinin Anahtar Teslimi Götürü Bedel İhale edilmek zorunda kalınması esasında Kanunun ruhuna da terstir. Özellikle güçlendirme ve güçlendirmeye bağlı onarım işleri Teklif Birim Fiyat ihale edilebilmelidir. Bunun en önemli sebebi; fiili olarak yıkım söküm işlemi yapılmadan yapının strüktürünün tam olarak ortaya konulamaması, dolayısıyla uygulama projesi yapılmasının imkansızlığıdır.

Sonuç itibariyle özellikle ihale öncesi uygulama projelerinin yapılmasının imkansız olduğu, güçlendirme ve onarım işlerinde Kamu İhale Kanunu ve ikincil mevzuatında düzenleme yapılarak Teklif Birim Fiyat sözleşme usulüne göre ihale yapılabilmesinin önü açılmalıdır [32].

Kamu İhale Kanunu’nun 62 inci maddesinin (c) bendi içerisinde yer alan “Yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamaz” ibaresinin uygulamada idareler tarafından ihlal edildiği, aynı şekilde

Kamu İhale Kanunu'nda belirtilen süreler uyulmaksızın idarelerin sözleşme imzaladığı yapılan analizler neticesinde tespit edilmiştir. İdarelerin söz konusu durumlara yönelmelerinin mevcut bürokrasi yoğunluğunu azaltmak olduğu düşünüldüğünde ihale süreçleri ilgili tüm sürelerin yeniden gözden geçirilmesinin uygun olacağı görüşü tekrar gündeme gelmektedir.

Konu ile ilgili olarak değinilmesi gereken diğer bir mevzu ise idarelerin sözleşmeleri daha erken imzalamak için aldıkları ivedilik kararlarıdır. Alınan ivedilik kararlarının uygulamalarda uyuşmazlıklara yol açtığı gözlemlenmiştir. Ortaya çıkan uyuşmazlıkların giderilmesi için ivedilik kararlarının hangi şartlarda alınacağını net bir şekilde öngören yeni bir düzenleme yapılmalı veya ivedilik kararı alımı uygulamasından vazgeçilmelidir [22,24,31].

5. SONUÇLAR

Avrupa Birliği normları gözetilerek çıkarılan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun, ihale sistemimizde köklü değişiklikler yaptığı açıktır. Kamu İhale Kanunu'nun getirdiği yenilikler ve değişiklikler incelendiğinde daha önce uygulanmakta olan kanunlardan çok farklı bir yapıya sahip olduğu görölmektedir. Dolayısıyla kanun mekanizması içerisinde yer alan muhatapların kanunu öğrenme süreçleri içerisinde uyumsuzlukların ortaya çıkmış ve çıkacak olması olağandır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na ilişkin uygulamalar ikincil mevzuatıyla birlikte oturmuş, kendi içtihat, kültür ve alışkanlıklarını oluşturmuş bir yapıyı ifade etmektedir. Kamu İhale Kanunu ile getirilen yeni ihale düzenine ilişkin çerçeve hükümler ise, Kamu İhale Kurumu tarafından hazırlanan ikincil mevzuatlarla uygulanabilir hale getirilmeye çalışılmıştır. Fakat şu aşamada değişik yorum ve anlamalara meydan verir hükümlere ilişkin kesin görüş, karar ve içtihatların henüz oluşmamış olması, aynı konuya ilişkin farklı veya hatalı uygulamaların yapıyor olması Kamu İhale Kanunu'nda yapılması gerekli olan değişikliklerin yadsınamayacak bir derecede olduğunun göstergesidir.

Yapılan bu çalışma sonucunda yapım işleri ihaleleri uygulamalarında tespit edilebilen uyumsuzluklar ve eksiklikler tespit edilmiş ve bunlara çözüm olabilecek önerilerde bulunulmuştur.

Kamu İhale Kanunu'nu, ihale hukukunun temel ilkeleri olan açıklık (şeffaflık), rekabetçi ve icra edilebilirlik açısından değerlendirdiğimizde gerek AB'ye uyum sürecinin tamamlanması ve gerekse kamu ihalelerinde açıklık ve rekabetin sağlanarak yolsuzlukların en aza indirilmesi açısından olumlu katkıda bulunduğu aşıkardır. Fakat Kamu İhale Kanunu kamu ihalelerinde açıklık, rekabet ve icrailik açısından yetersizdir. Ek düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 38 inci maddesinde aşırı düşük tekliflerin tespit ve sorgusunun verimli bir şekilde yapılabilmesi için ve yeknesaklık sağlanabilmesi amacıyla, hangi bilgi ve belgelerden istifade edilebileceği ve hesaplamanın nasıl yapılacağına ilişkin resmi kriterlerin Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenerek gerekli değişikliklerin yapılması gerekmektedir

Tekliflerin değerlendirilmesi ve ihalenin karara bağlanma sürecinde yaklaşık maliyetin etkisi göz ardı edilemeyeceğinden, tespit edilen yaklaşık maliyetin, ihalelerde ihalelere verilen tekliflerin etkilenmemesini sağlayacak şekilde, gizliliği esasından vazgeçilmelidir.

İhaleye katılımlarda isteklilerden istenen "Ekonomik ve Mali Yeterlilik" ile " Mesleki ve Teknik Yeterlilik" ile ilgili belgelerin azaltılması, rekabet ve eşitlik ilkelerinin daha kuvvetli bir zemine oturturulması amacıyla "İhaleye Katılım Yeterlilik Belgesi" uygulaması hayata geçirilmelidir.

Eksik evrakların değerlendirilmesine yönelik olarak; içerisinde hangi evrakların eksik evrak olup olmadığına dair açık ve net ibarelerin bulunduğu bir düzenleme yapılmalıdır. Ayrıca eksik evraklarını tamamlamaktan imtina eden isteklilere karşı cezai müeyyidelerin caydırıcı nitelikte olacağı bir uygulamaya geçilmelidir.

Kamu hizmeti olan ihalelerin, etkin ve verimli biçimde gerçekleştirilebilmesi ve bürokrasi yoğunluğunun azaltılması için tüm sürelerin yeniden gözden geçirilip, tekrar düzenlenmesi gerekmektedir. İhalelerle ilgili sürecin uzamasında etkili olan mesnetsiz şikayetleri önlemek için Kamu İhale Kurumu'na yatırılan ücretlerin caydırıcı nitelik olacak şekilde tekrar düzenlenmesi gerekmektedir.

İhaleye girecek olan isteklilerin herhangi bir mühendislik çalışması yapmadan ihaleye teklif vermelerini engellemek amacıyla ihale dosya bedeli esas alınmak suretiyle ihale dosya son alım tarihi ile ihale tarihi arasına minimum 2 gün olması şartıyla bir süre konulmalıdır.

Elektronik ortamda ihalelerin yapılabileceği veya ihale süreçlerindeki işlemlerin elektronik ortam vasıtasıyla yapılabileceği uygulamalara geçiş süreci başlatılmalıdır.

İhalelerin iptaline yönelik uygulamada hukuki gerekçelerinin de içerisinde bulunduğu ihale iptali özel standart formu uygulamasına gidilerek idarelerin ve ihale yetkililerinin ihaleleri hukuki gerekçelere dayandırmadan iptal edememeleri sağlanmalıdır.

İdarelerce hazırlanacak ihale ilanları ihale dokümanları ve ihale usullerinin denetlenebileceği kontrol mekanizmaları oluşturulmalı veya ilgili kurumlarda çalışan personellerin idareler ve Kamu İhale Kurumu tarafından eğitilmelerine yönelik programların düzenlenmesi gerekmektedir.

İhalelerde istekli pozisyonunda olan müteşebbislerin ihale safhalarının tümünde Türk Ticaret Kanunu'nun 20/2 maddesi uyarınca basiretli işadama gibi hareket etmelerini sağlayacak, içerisinde ciddi yaptırımların olduğu bir kanun değişikliği yapılmalıdır.

Yapım İşlerinde İş Deneyiminde Değerlendirilecek Benzer İşlere Dair Tebliğ'in ekinde yer alan Benzer İş Grupları Listesi'nin tekrar revize edilmesi ve kapsamının genişletilmesi gerekmektedir.

Kamu İhale Kurumunun kararları incelendiğinde kararların kurumun organizasyon yapısının süreklilik arz etmemesinden dolayı emsal kararlar olma niteliğinden çıkmış olduğu gözlenmektedir. Söz konusu durumun düzeltilebilmesi için Kamu İhale Kurumu'nun organizasyon yapısının sürekliliğini temin edecek düzenlemeler yapılmalıdır.

Kamu İhale Kanunu'na istinaden idareler tarafından alınan ivedilik kararlarının hangi şartlarda alınacağını net bir şekilde öngören yeni bir düzenleme yapılmalı veya ivedilik kararı alımı uygulamasından vazgeçilmelidir.

Yapım işleri bünyesinde olan güçlendirme ve onarım işlerinde ihale öncesi uygulama projelerinin yapılmasının imkansız olduğu göz önünde bulundurularak, Kamu İhale Kanunu ve ikincil mevzuatında Teklif Birim Fiyat sözleşme usulüne göre ihale yapılabilmesinin önünü açacak düzenlemeler yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- [1] Emek, U., “Kamu Alımlarında Etkin İhale Tasarımı”, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, TUSİAD, İstanbul, 2001.
- [2] Anonim, “AB’de Kamu İhaleleri”, 2008.
http://www.odevarsivi.com/dosya.asp?islem=gor&dosya_no=145000
- [3] Akgül, A., “Devlet İhale Kanunu’ndan Kamu İhale Kanunu’na”, 2008.
http://www.danistay.gov.tr/devlet_ihale_kanunundan_kamu_ihale_kanunun_a111.htm
- [4] İğdeler, S., “Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun Getirdiği Yenilikler”, 2003.
http://www.icisleri.gov.tr/_Icisleri/WPX/kik_getirdikleri.htm
- [5] Uygur, E., “Türkiye’de Bağımsız İdari Otoriteler ve Kamu İhale Kurumu Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.
- [6] Köksal, E., “4734 Sayılı KİK ve 4735 Sayılı KİSK Çerçevesinde, Yapım İşlerinde, Sözleşme Aşamasına Kadar Geçen Sürede Karşılaşılan Sorunlar, Belirsizlikler ve Uygulama Farklılıklarının İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 2005.
- [7] Hellaç, İ., “Sözleşme Aşamasından Kabule Kadar İnşaat İhale Uygulaması”, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 1991.
- [8] Diker, M., “Sözleşme Uygulamasına Kadar İnşaat İhale Düzenimizin Genel Yapısı”, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 1988.
- [9] Karapınar, O., “2886 ve 4734 Sayılı İhale Kanunlarının İncelenmesi ve Yapım İşlerinde 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu’nun Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar İçin Çözüm Önerileri”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2005.

- [10] Budak, O, “4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu’nun Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar İçin Çözüm Önerileri”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2006.
- [11] TBMM, “4734 sayılı Kamu İhale Kanunu”, Resmi Gazete, 2002.
- [12] İğdeler, S., Göçerler, A., Öztürk, M., “01.01.2003 Tarihinden İtibaren Yürürlüğe Giren 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun Getirdiği Yenilikler”, 2003.
http://www.icisleri.gov.tr/_Icisleri/WPX/kik_getirdikleri.htm
- [13] İğdeler, S., “Kamu İhale Kanununun Getirdiği Sorunlar”, 2003.
http://www.icisleri.gov.tr/_Icisleri/WPX/kik_sorunlari.htm
- [14] Tülümen, Ö., “I. Uluslararası Kamu Alımlarında Saydamlık ve Verimlilik Sempozyumu”, Kamu İhale Kurumu, KİK, İstanbul, 2004.
- [15] Abacıoğlu, M, “Açıklamalı-İçtihatlı Kamu İhale Kanunu ve Uygulaması”, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004.
- [16] Gök, Y., *Kişisel Görüşme*, Ankara, 2008.
- [17] Erol, K., “II. Uluslararası Kamu Alımları Sempozyumu”, Kamu İhale Kurumu, KİK, İstanbul, 2006.
- [18] Ustaömer, H., “Nasıl Bir İş Deneyim Sertifikası”.
<http://www.intes.org.tr/06/dergi/?sayi=101&makale=174>
- [19] Kamu İhale Kurumu, “Kamu İhale Genel Tebliği”, KİK, Ankara, 2005.
- [20] Gencer, H., “Aşırı Düşük Tekliflerin Değerlendirilmesine Yönelik Yaklaşımlar”.
<http://www.ihalekazan.com/yayinlar.php>
- [21] Arslangiray, B., “*Kişisel Görüşme*”, Eskişehir, 2008.
- [22] Ak, E., “*Kişisel Görüşme*”, Eskişehir, 2008.
- [23] Solmaz, A. Y., “*Kişisel Görüşme*”, Eskişehir, 2008.
- [24] Topkaya, S., “*Kişisel Görüşme*”, Eskişehir, 2008.
- [25] Küçük, M., “*İş Deneyim Belgeleri Sorunlar ve Çözüm Önerileri*”.
<http://www.intes.org.tr/06/dergi/?sayi=98&makale=91>

- [26] Ustaömer, H., “*İş Deneyim Belgelerinin değerlendirilmesi*”.
<http://www.intes.org.tr/06/dergi/?sayi=98&makale=93>
- [27] Gencer, H., “*Kamu İhale Kanunu ve Uygulamadaki Sorunlar*”.
<http://www.ihalekazan.com/yayinlar.php>
- [28] Yücel, R. A., “*Kamu İhale Yasası ve Uygulamadaki Sorunlar*”, İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, İMO, İstanbul, 2003.
- [29] Şendur, O., “*İş Yönetme ve Denetleme Belgeleri*”.
<http://www.intes.org.tr/06/dergi/?sayi=98&makale=92>
- [30] Kamu İhale Kurumu, “*Yapım İşlerinde İş Deneyiminde Değerlendirilecek Benzer İşlere Dair Tebliğ*”, KİK, Ankara, 2005.
- [31] Bilki, S., “*Kişisel Görüşme*”, Eskişehir, 2008.
- [31] Akçay, C., Manisalı, E., “4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun, AB Uygulamaları Çerçevesinde Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Açısından İncelenmesi”.
<http://www.e-kutuphane.imo.org.tr/pdf/1544.pdf>